

Pierre Descouvemont

Doamne, nu mai pot

**Carte de rețete de spiritualitate zilnică
în douăsprezece lecții**

Introducere

„Părinte, ce remediu îmi indicați pentru a mă vindeca de orgoliul meu, de gelozia mea, de nerăbdarea mea? Cad mereu în aceste păcate și aș vrea să ies din ele. Am nevoie de vreun sfat foarte practic care să mă ajute să progrez”.

Ca să răspund la aceste și la alte întrebări, care adesea mi-au fost adresate cu ocazia întâlnirilor spirituale, prescriam o adevărată rețetă care expunea în mod detaliat și cu cea mai mare precizie posibilă calea pe care cel interesat trebuia să o urmeze pentru a ajunge la scopul pe care și l-a stabilit. Și ca să-l fac să persevereze în efortul său, uneori adăugam în josul paginii: *De repetat la fiecare cincisprezece zile!*

Încetul cu încetul mi-am dat seama că deși rămâneau foarte personalizate, răspunsurile mele coincideau în diferite puncte. Atunci am înțeles că unele sfaturi conveneau tuturor celor care aveau dificultăți în acest sau în acel sector al vieții creștine.

Am constatat apoi că și călugării și călugărițele doreau să audă principiile care la vremea lor le-am expus cu plinătate sau persoanelor necăsătorite. Lucrul acesta e foarte normal: în definitiv sunt aceleași adevăruri evanghelice care îi permit unui consacrat să accepte anumite decizii ale superiorului său, unui soț să împărtășească anumite reflecții ale soției sale... și viceversa.

Cititorul va găsi, așadar, în cele douăsprezece capitole ale acestui volum un total de „rețete” luate dintr-o serie de lucrări dactilografiate pe care le-am adunat după numeroase conferințe ținute de mine despre anumite teme. Totul este îmbogățit cu observații făcute de ascultătorii mei, cărora le mulțumesc pentru că m-au încurajat să le propun unui public mai vast.

Să nu se mire dacă vor găsi aici-alici aluzii la exemplul sau la spiritualitatea sfintei Tereza a Pruncului Isus. Ea deși a fost chemată să trăiască în clauzura unui convent de carmelitane, a devenit un model din care se inspiră de mai bine de un secol mii de creștini de orice cultură și de orice vârstă. Tereza nu a făcut altceva decât să profite, în termeni foarte simpli spre folosul novicelor sale, de principiile evanghelice care au inspirat viața tuturor sfinților din istoria creștină. Apoi, frecvențele citate din autori foarte diferiți vor folosi să ne amintească faptul că creștinii au găsit mereu în evanghelie secretele unei vieți morale dinamice și pline de bucurie.

DUMNEZEU EXAGEREAZA

Sunt momente în care avem impresia că Dumnezeu exagerează. Dificultățile se acumulează și nu putem face altceva decât să strigăm: „Într-adevăr, este prea mult Doamne! Ar trebui să faci în așa fel încât necazurile să nu cadă mereu asupra acelorași capete. Sfinții au primit crucile lor ca și daruri ale mâinilor tale, dar eu nu sunt un sfânt! Astăzi, Doamne, chiar nu mai pot!”

Cu câțva timp în urmă o mamă mă anunța moartea fiului ei, victimă a unui accident aviatic. Era al patrulea fiu pe care-l pierdea. Spunea: „Am acceptat cât de cât bine moartea primilor trei fii. De această dată sunt la limita revoltei. Îl admir pe soțul meu, care știe să accepte... dar eu sunt dărâmată. De ce nenorocirea bate din nou la ușa noastră?”

1. Este legitim strigătul meu de protest

Anumite strigăte de protest nu sunt păcate. Într-un anumit sens sunt omagiu adus Creatorului, care „*in principio*” nu a programat o asemenea avalanșă de rele. Păcatul îngerilor și cel al protopărinților au venit să răstoarne planurile sale.

Nu putem să ne imaginăm universul în care am fi trăit, dacă nu ar fi fost distrus de păcatul originar, dar știm că trebuie să trăim într-o „*lume sfârâmată*”, ca să reluăm expresia filosofului francez Gabriel Marcel. O lume în care se pot întâmpla lucrurile cele mai rele.

Și pentru a nu rămâne mult prea uimiți de mișcările de revoltă care se pot naște în inimile noastre, Biblia ne propune exemplul lui Iob, care nu ezită a-l interpela pe Dumnezeu când o cascadă de nenorociri se abat asupra sa.

„Dacă am greșit, ce ți-am făcut ție, păzitorule de oameni? De ce m-ai luat țintă pentru săgețile tale și de ce ți-am ajuns povară?” (Iob 7,20).

„Strig către tine și nu-mi răspunzi, stau în picioare și tu nu mă vezi. Tu te-ai făcut asupritorul meu și cu toată puterea brațului tău mă prigonești” (Iob 30,20-21).

Acest strigăt de protest devine propriu, al nostru, atunci când ne rugăm cu psalmii:

*„De ce Dumnezeule, ne alungi până la capăt?
S-a aprins mânia ta peste oile pășunii tale?” (Ps 74,1).*

*„Oare pe vecie izgonește Stăpânul?
Nu va mai fi mulțumit niciodată? [...]
A uitat de îndurare Dumnezeu,*

sau mânia îi zăgăzuiește mila?” (Ps 77,8-11).

Aceste strigăte trebuie să-i fie plăcute lui Dumnezeu cu mult mai mult decât atitudinea aceluia care sfârșește prin a se resemna în fața a ceea ce i se întâmplă, convingându-se că în cele din urmă, este posibil să nu suferi chiar atât de mult din cauza problemelor (contrastelor) vieții; este de ajuns să eliminăm din inimă orice dorință, să suprimăm orice atașare față de persoane și față de lucrurile ce ne înconjoară.

Aceasta este soluția propusă de filosofii stoici pentru a contracara deziluziile: „dacă îți dorești ca fiii tăi, soția ta, prietenii tăi să trăiască o veșnicie, ești nebun; tu dorești să depindă de tine lucruri care în fond nu depind de tine”. Așa vorbea filosoful grec Epictet. Nu aceasta a fost atitudinea lui Isus în fața dificultăților; el nu era indiferent în fața evenimentelor. Evanghelia ne spune, că era surprins de necredința oamenilor din Nazaret (Mc 6,6). Așadar nu se aștepta să fie primit cu atâta răutate în sinagoga satului său. A suferit, cu siguranță, mult mai mult când a fost abandonat de către discipoli în momentul suferinței. Atârnat pe cruce, îi adresează Tatălui o întrebare dureroasă: „*Dumnezeu meu, Dumnezeu meu pentru ce m-ai părăsit*”.

Nu este cazul, așadar, să ne mirăm și să ne învinovățim dacă, ne vin în minte, chiar și nouă, întrebări asemănătoare atunci când simțim că suntem puși la încercare.

2. Lupta împotriva răului nu trebuie să înceteze niciodată

Știind că Dumnezeu nu se bucură să-i vadă pe fii săi suferind, creștinul folosește toate mijloacele care îi stau în putere pentru a elimina sau a diminua propria durere și pe aceea a fraților săi. E justă afirmația: „O durere de cap este cu adevărat voința lui Dumnezeu, numai după ce am luat o aspirină” (Mons. Ancel).

Creștinul are dreptul să se roage, așa cum a făcut-o Cristos în grădina Ghetsemani, pentru ca suferința sa să dispară sau să se diminueze. Dar asemenea Maestrului său, se forțează să spună: „Totuși, Tată, făcă-se voia Ta și nu a mea!”

Mulți creștini găsesc ca fiind inadmisibilă o astfel de modalitate de a se ruga. Poate Dumnezeu să dorească suferința noastră? Nu este cu totul contrară proiectului Său de fericire cu privire la noi?

3. Exercițiul celor trei virtuți teologale

Trebuie să constatăm că toți sfinții au considerat problemele inevitabile ale vieții lor ca fiind permise de un Tată plin de grijă, și ca mijloace pentru a progresa în *credință*, în *speranță* și în *dragoste*.

Un act de credință

Cărțile Vechiului Testament ne fac să vedem constant mâna Creatorului care nu încetează să conducă și să însoțească:

„Bogăția și slava sunt la tine și tu domnești peste toate: în mâna ta este tăria și puterea” (1Cr 29,12).

„Sufletele dreptilor sunt în mâna lui Dumnezeu și chinul nu se va atinge de ele” (Înt 3,1).

„El este Dumnezeu nostru, iar noi suntem poporul păstorit de El, turma pe care mâna lui o călăuzește” (Ps 95,7).

Suntem astfel invitați să primim din mâna lui Dumnezeu toate riscurile existenței. „Dacă primim din partea lui Dumnezeu binele – îi spune lob soției sale – de ce să nu acceptăm și răul?” (Iob 2,10). Sfântul Paul nu gândește nicidecum altfel atunci când afirmă: „De fapt, știm că el le îndreaptă pe toate spre binele celor care-l iubesc pe Dumnezeu” (Rom 8,28). Și puțin mai încolo spune: „Sunt convins că nici moartea, nici îngerii, nici stăpânirile, nici cele prezente, nici cele viitoare, nici puterile, nici înălțimile, nici adâncurile și nici vreo altă creatură nu va putea să ne despartă de iubirea lui Dumnezeu care este în Cristos Isus, Domnul nostru” (Rom 8,38-39). Credința ne face să aderăm la adevărurile care nu sunt în mod efectiv evidente. Se poate concluda lectura acestor versete biblice strigând: *incredibil, dar adevărat!*

Puternicele afirmații ale Sfintei Scripturi sunt la originea a ceea ce părintele Jean-Pierre de Caussade, un iezuit care a trăit la finele secolului al XVIII-lea, a numit *Abandonul în voia Providenței divine*. Acest autor exprimă cu o deosebită putere obligația de „a accepta totul cu intenție bună și dreaptă” (după expresia atât de dragă loanei d’Arc), dar fără a renunța la responsabilitățile noastre, permițând ca tiranii să exercite stăpânirea lor asupra lumii. El ne invită să citim evenimentele cu aceeași încredere cu care citim Sfânta Scriptură. Dumnezeu își manifestă voința și noi trebuie să primim cu bunățate tot ceea ce ni se întâmplă ca pe o parte misterioasă a *hotărârii* sale și să trăim în pace orice moment al vieții noastre.

Convinși că se află mereu și pretutindeni în mâinile lui Dumnezeu, sfinții se abandonează în mâinile lui cu încredere filială. Tereza de Lisieux înainte de a muri îi scria părintelui Roulland: „Înțeleg mai mult ca niciodată că cele mai mici evenimente ale vieții noastre sunt conduse de Dumnezeu”¹. La începutul primului său manuscris citim: „Așa cum soarele luminează în același timp pădurile și orice floriceală, ca și cum ea ar fi singură pe pământ, tot la fel Domnul se ocupă în mod special de orice suflet ca și cum ar fi unic; și așa cum în natură toate anotimpurile sunt reglementate în așa fel ca în ziua stabilită să răsară iarba cea mai neînsemnată, tot așa, totul corespunde binelui fiecărui suflet”.

Pe textul sfântului Paul mai sus citat – Rom 8,28 – își fundamentează Tereza convingerea sa, exprimată prin citarea versetului unui psalm pe ultima pagină a Evangheliilor pe care le purta mereu cu ea: „Doamne, tu mă umpli de bucurie prin tot ceea ce faci” (Ps 92,5).

Tereza a subliniat cuvântul „*totul*” convinsă că *totul este har*. Aceste trei cuvinte pe care George Bernanos le-a făcut celebre punându-le pe buzele „Parohului său de țară”, la sfârșitul romanului cu același nume, Tereza le repeta mereu. A făcut-o chiar

¹ LT 201.

și pe data de 5 iunie 1897 întrebând dacă poate să primească *ultima ungere* înainte de a muri (în acea epocă, de fapt, se administra acest sacrament doar celor bolnavi ajunși în pragul morții): „*Dacă într-o dimineață mă veți găsi moartă – mărturisea – nu vă îndurerați pentru că Tatăl meu, Bunul Dumnezeu a venit pur și simplu ca să mă ia. Fără îndoială este un mare dar să primești sacramentele; dar când Bunul Dumnezeu nu o permite, este bine și așa, totul este har*”².

Și părintele Desbuquois, ucenic fervoros al Terezei, știa să meargă dincolo de aspectul exterior al evenimentelor pentru a descoperi „*bunăvoința lui Dumnezeu*”: „*Pace în tot ceea ce vi se întâmplă*” îi scria unei credincioase dedicată îngrijiri bolnavilor. „*Abandonare plină de încredere. Dumnezeu conduce totul*”. Și mai încuraja o altă corespondentă spunându-i: „*Dumneavoastră ați primit un omagiu deosebit prin noua incursiune a lui Dumnezeu în viața dumneavoastră, în planurile dumneavoastră. Lui i-a plăcut mai mult să le răstoarne,... să creeze dezordine, să le facă nesigure, obscure, imprevizibile. Este mai dur, dar cu atât mai divin, mai sfințitor pentru suflet [...]. Abandonați-vă credinței, cuvântului lui Cristos. Dacă puteți, primiți cuvintele cele mai frumoase cu care Domnul și-a formulat în termeni veșnici, motto-ul său: „*Tată făcă-se voia ta și nu a mea!*”; „*Mâncarea mea este să fac voința lui Dumnezeu care m-a trimis!*”³*

Reflectă aceeași credință Dietrich Bonhoeffer, pastorul luteran spânzurat de naziști pe data de 9 aprilie 1945, în vârstă de 39 de ani pentru că s-a opus ideologiei lor. Scrie pe data de 22 decembrie 1943: „*Vă rog, nu vă gândiți la mine, dacă se petrece ceea ce e mai rău (transferarea într-un lagăr de concentrare). Și alți frați au suportat toate acestea. Însă o oscilare de o parte și de alta lipsită de credință, a discuta fără sfârșit și a nu acționa, a nu voi să riști, acesta este un mare pericol. Eu trebuie să pot avea certitudinea că sunt în mâinile lui Dumnezeu și nu în cele ale oamenilor. Mai apoi totul devine ușor, chiar și privațiunile cele mai dure*”⁴.

„O Doamne eu doresc ...
ca acceptarea mea să fie tot mai deplină, mai mare, mai intensă!
ca ființa mea să se prezinte tot mai deschisă, mai transparentă influenței tale!
și astfel eu să simt acțiunea ta tot mai aproape, prezența ta tot mai densă,
pretutindeni în jurul meu. *Fiat, Fiat!*”

Pierre Teilhard de Chardin

Un act de speranță

O totală abandonare, la bunul plac al lui Dumnezeu depășește mult puterile noastre omenești. Astfel creștinul așteaptă de la Dumnezeu - și numai de la el – puterea de a înfrunța situații, omenește vorbind, imposibil de înfruntat. Speranța sa se bazează pe cuvintele apostolului: „*Dumnezeu este credincios, el nu va permite să fiți ispitiți peste*

² CJ 5.6.4.

³ *Vivre le bon plaisir de Dieu*, Beauchesne, 1964.

⁴ *Resistenza e resa*, San Paolo, Cinisello Balsamo (Mi) 1988, p. 243.

ceea ce puteți, însă o dată cu ispita vă va da și o ieșire ca să o puteți îndura” (1Cor 10,13).

Cuvinte care pot fi folosite ca arme împotriva ispitelor de descurajare când avem impresia că ne găsim într-un punct mort și simțim dorința de a spune: toate acestea sunt intolerabile, mă predau! Domnului îi va face mare plăcere auzindu-ne repetând că el singur ne poate salva de la disperare. În acele momente teribile rugăciunea noastră devine o cerere... În loc să cântăm: „Lăudați-l pe Domnul pentru că este bun!” (Ps 118,1), lansăm către el S.O.S.-ul nostru:

*„Pleacă-ți, Doamne, urechea ta, răspunde-mi,
căci sărac și lipsit sunt eu.
Păzește sufletul meu, căci sunt credincios;
mântuiește pe slujitorul tău care nădăjduiește în tine
Tu ești Dumnezeuul meu!” (Ps 86,1-2).*

Nu avem niciodată dreptul să ne gândim că Dumnezeu exagerează cu noi. Același Dumnezeu care face greutățile noastre, face și umerii și nimeni nu-l poate egala în arta proporțiilor. Și mai ales, Isus ne oferă umerii săi, pentru a ne putea sprijini slăbiciunea noastră. Pe bună dreptate spunea sfântul Francisc de Sales: „Domnul însoțește oile credincioase de-a lungul drumului, iar pe cele slabe le poartă pe umeri”. Și pe umerii Bunului Păstor este loc pentru toată lumea!

După ce l-a rugat fierbinte de trei ori să-l elibereze de *boldul său*, Paul îl aude pe Domnul care îi răspunde: „*Îți este suficient harul meu pentru că puterea mea se arată în slăbiciune*” (2Cor 12,9). Și noi trebuie să înfruntăm încercările cu certitudinea că Cristos ne dăruiește forța Duhului său.

Noi ne putem încredința total voinței Tatălui repetând doar „*da*”-ul total și perfect pe care Isus l-a exprimat în întreaga sa viață și pe care continuă să o exprime în cer. Și noi deoarece suntem animați de Duhul lui Cristos, putem spune: „Tată facă-se voia ta, precum în cer așa și pe pământ”.

Din cele întâmplare, putem și să recunoaștem că încercarea este folositoare, că ne-a amintit condiția noastră de creaturi sărace și fragile, ne-a făcut să ieșim din orgoliul nostru, ne-a făcut să-i înțelegem mai bine pe frații noștri, pe scurt: că ne-a purificat.

Dar nu ni se cere să recunoaștem valoarea benefică a încercării în momentul în care o trăim. Sunt drame care ni se par înfricoșătoare, a căror realitate continuă să ne răvășească. Știm totuși că putem profita de aceste încercări – chiar dacă sunt de neînțeles – pentru a-i repeta Domnului fidelitatea noastră invincibilă în iubirea sa. Orice problemă ne poate face să creștem în credință și speranță. Așa cum se poate și verifica, poate să ne maturizeze iubirea noastră și să ne permită să contribuim la mântuirea fraților noștri.

Un act de iubire

Creștinul este convins că, continuând să creadă în iubirea Dumnezeului său, mântuiește lumea *cu Cristos și în Cristos*. Lui Dumnezeu nu-i plac cu siguranță

suferințele noastre, dar îi place încrederea cu care le suportăm. În ciuda spinilor care rănesc capul nostru sau sentimentele noastre, noi înălțăm Domnului, din adâncul inimii noastre, un cântec de încredere și de iubire.

„După venirea lui Cristos – observă părintele Charles⁵ – suntem eliberați nu de răul suferinței, ci de răul suferinței inutile”. Umila certitudine de a exercita în felul acesta o adevărată maternitate spirituală, Paul Claudel o pune pe buzele domnului Violane, care mărturisește: „Părinte! Părinte! Cât este de dulce, cât este de teribil să aduci pe lume un suflet!”

Bucuria de a mântui lumea cu Cristos nu suprimă caracterul de cele mai multe ori teribil al încercărilor noastre. Paul exprima această coexistență a bucuriei și a suferinței când le scria Colosenilor: „Acum mă bucur în suferințele mele pentru voi și împlinesc ceea ce lipsește suferințelor lui Cristos în trupul său, care este Biserica” (Col 1,24). O frază într-adevăr misterioasă care poate fi înțeleasă doar în lumina sacrificiului pe care Cristos l-a oferit Tatălui pe cruce.

Deși continuând să amintească caracterul infinit de milostiv al Tatălui, mereu gata să ierte vina fiilor, scrierile Noului Testament nu încetează să afirme valoarea sacrificială a morții lui Cristos. Este învățătura explicită a *Scrisorii către Evrei*, ca și a lui Paul și a lui Ioan, ce reflectă gândirea lui Isus, care înainte de a fi dat pe mâna dușmanilor săi dăruiește discipolilor săi cupa cu sângele său care va fi vărsat „spre iertarea păcatelor”. El este mielul lui Dumnezeu venit „pentru a șterge păcatele lumii”.

Teologii pot doar să bâlbâie anumite tentative de răspuns în fața misterului nemaiauzit al răscumpărării. Oamenii nu vor reuși niciodată să înțeleagă complet necesitatea suferinței Fiului preaiubit al Tatălui pentru ca lumea să fie reconciliată cu Dumnezeu. Este o „necesitate” care l-a scandalizat și pe Petru! Să nu ne mirăm dacă suntem tulburați și noi de acest mister.

Dar nu-l putem elimina. Este în inima evangheliei, în centrul catehezei pe care Isus a oferit-o celor doi discipoli pe drumul spre Emaus: „O nepricepuților și greoi de inimă în a crede toate cele spuse de profeți, oare nu trebuia Cristos să sufere toate acestea și să intre în gloria sa?” (Lc 24,25-26) Cum să înțelegem acest dat esențial al credinței noastre?

Spre deosebire de păgâni, creștinii nu au afirmat niciodată că Dumnezeul lor ar fi ca Jupiter însetat de sânge, care a cerut sacrificiul Ifigeniei pentru a sufla asupra flotei grecești vânturi favorabile dorințelor lor de război. Chiar și atunci când o anumită teologie s-a gândit că jertfa lui Cristos a fost destinată liniștirii dreptății unui Dumnezeu mâniat din cauza păcatelor noastre, creștinii au perseverat în a proclama tare și clar că el era un „Dumnezeu blând și milostiv, încet la mânie și bogat în har și adevăr”.

Pentru a clarifica misterul suferinței răscumpărătoare, este bine de asemenea să amintim că Dumnezeul nostru nu este unul paternalist. El nu vrea să realizeze mântuirea noastră fără noi. Ne iubește atât de mult că vrea să ne asocieze la opera

⁵ Iezuit belgian care la începutul acestui secol a reflectat mult asupra apostolatului bisericii în țările de misiune.

răscumpărării. Fără a avea în mod cert nevoie de aceasta – pentru că iubirea sa este necondiționată, absolut gratuită – a vrut să facem ceva pentru a repara blestemele noastre, ingraturile noastre, toate păcatele noastre. Prin Cristos și în Cristos putem să-i oferim actele de iubire care izvorăsc din străfundul ființei noastre, chiar din centrul suferințelor noastre.

Tatălui îi plăcea iubirea Fiului preaiubit, atunci când îl vedea suferind pe Calvar; îi place iubirea noastră, atunci când ne asociem crucii lui Cristos. Pentru că discipolul nu este mai mare decât Maestrul. Dacă dorim să-l urmăm pe Cristos și să participăm cu el la mântuirea fraților noștri, trebuie și noi să ne purtăm propria cruce în „fiecare zi” (Lc 9,23).

Niciodată nu se va repeta îndeajuns: lui Dumnezeu nu-i plac suferințele noastre, ele sunt mereu și oricum un rău! Pe el însă îl bucură în mod absolut surâsul pe care reușim să-l oferim din adâncul inimii, chiar și atunci când suntem teribil de răniți de încercările vieții.

După exemplul lui Cristos, creștinul știe să profite de suferințele pe care frații săi i le aduc pentru a demonstra că, în definitiv, nu are nimic cu ei și că este chiar fericit de această ocazie privilegiată pentru a continua să-și manifeste caritatea sa. Aceasta este delicatețea „iertării” creștine. Aceasta este și victoria iubirii asupra urii: pe când celălalt dorea să mă dărâme cu răul pe care mi-l făcea – sau continuă să mi-l facă – eu mă folosesc de acest rău pentru a-i arăta că eu continui să-i vreau binele. Și dacă fratele nu acceptă iertarea mea, știu că nu pierd timpul iubind în continuare în speranța unei reconcilierii viitoare.

Dumnezeu exagerează? Cu siguranță da, dar nu în sensul în care ești tentat să crezi atunci când cade asupra ta pe neașteptate o altă încercare.

Privește crucifixul! Contemplă îndelung trupul lui Cristos despuiat de haine și plin de răni, mâinile și picioarele sale străpunse de cuie, chipul său suferind, și vei înțelege că el „a oferit într-adevăr totul” pentru a-ți dovedi iubirea sa. A permis ca oamenii să-i întindă membrele pe cruce pentru ca să nu se mai poate spune vreodată: „Dumnezeu nu știe ce înseamnă suferința!”

Misterioasa fecunditate a martiriului

Apostolii din toate timpurile au crezut mereu în formidabila fecunditate a martiriului. În aparență, martirul este unul care își falimentează complet misiunea: aceia pe care nu reușește să-i convertească îl condamnă și îi întrerup ministerul său. Dar, cum a scris Tertulian: „sângele martirilor este sămânța creștinilor”.

Martirii ies mereu în întâmpinarea supliciului lor cu o deosebită seninătate. Așa a făcut și sf. Theophane Venard, tânăr preot al misiunilor străine din Paris, decapitat în Tonchino în anul 1861, în vârstă de 32 de ani. Cu câteva zile înainte de moartea sa îi scria tatălui său:

„Preaiubitul, onoratul și dragul meu tată!

Deoarece sentința mea se mai lasă încă așteptată, vreau să-ți trimit un nou mesaj de adio care va fi probabil ultimul. Zilele de prizonierat se scurg în mod liniștit. Toți cei care mă înconjoară mă stimează, mulți chiar mă iubesc. De la cel mai mare mandarin [notă: demnitar chinez], până la ultimul soldat, toți deplâng faptul că legea împărăției mă condamnă la moarte. Nu a trebuit să îndur torturi ca mulți alți confrăți ai mei. O ușoară lovitură de sabie va desprinde capul ca o floare primăvăratecă pe care Grădinarul o culege după plăcerea sa. Suntem cu toții flori plantate în această grădină pe care Dumnezeu le culege la timpul lor; mai devreme sau mai târziu. Una este un trandafir purpuriu, alta este un crin imaculat și cu totul alta este umila violetă. Încercăm cu toții să plăcem, după parfumul sau frumusețea care ni se oferă marelui, atotputernicului Domn și Învățător.

Îți doresc, tată, o bătrânețe lungă, liniștită și plină de virtuți. Poartă cu răbdare crucea acestei vieți, pe urmele lui Cristos, până la Calvarul unei morți fericite. Tată și fiu se vor revedea în Paradis. Eu, o mică floare efemeră, plec primul. Adio.

*Al tău fiu devotat și respectuos,
J. Th. Venard”*

(cit. din Ch. Simonnet, Theophane, celui qui embellissait tout, Le Sarmant-Fayard, 1983, pp. 126-127)

Rugăciune

„Dumnezeule, exagerezi! Dar exagerezi în iubire! Iubirea ta este atât de delicată încât asociezi încercările noastre la jertfa pe care ai oferit-o o dată pentru totdeauna la Ierusalim pentru a ne mântui. Învăță-mă să transform încet, încet strigătele mele de revoltă, în cântece de iubire și recunoștință”.

DUMNEZEU NU MĂ ASCULTĂ

E o stare de fapt. Multe dintre cererile noastre nu sunt ascultate, chiar și acelea care ni se par mai legitime și pe care le adresăm Domnului cu încrederea fiului și perseverența insistentului din Evanghelie care bate la ușa vecinului său pentru a obține ceva hrană pentru un prieten de-al său aflat în trecere (Lc 11,5-8).

Din „memoria gândurilor și sentimentelor lui Jean Meslier” în Opere:

„Faptul că rugăciunile noastre de cele mai multe ori nu sunt auzite, este unul din argumentele folosite de preotul Jean Meslier (1664-1729) pentru a-și motiva ateismul virulent: «Isus Cristos a spus că trebuie doar să ceri pentru a obține, că trebuie doar să cauți pentru a găsi și ne-a asigurat că tot ceea ce vom cere de la Dumnezeu în numele său vom obține. Dacă această promisiune ar fi fost adevărată, nimeni și în special nici unul dintre creștinii noștri, nu ar fi trebuit să mai ducă lipsă de ceea ce le-ar fi necesar... Cu toate acestea, nu se vede nici un efect din acele frumoase promisiuni, și în fiecare zi se văd între ei o mulțime de săraci, de nevoiași care se află în mizerie absolută, care cer și nu primesc nimic, care caută și nu găsesc nimic»”.

Câteva principii fundamentale scoase din Scriptură și din Tradiție ar trebui să ne ajute să nu mai cădem în ispita de a gândi că anumite rugăciuni de-ale noastre nu folosesc la nimic.

1. O încercare universală

Și sfinții au făcut adesea experiența dureroasă de a nu fi ascultați în toate cererile lor.

Sfânta Tereza a Pruncului Isus a murit înainte de a vedea convertirea persoanelor pentru care s-a rugat. Dacă Dumnezeu a ascultat în mod miraculos dorința celor 14 ani, ca Pranzini să facă un gest de pocăință înainte de a fi executat, nu la fel s-a întâmplat pentru părintele Giacinto Loyson, carmelitul care și-a abandonat ordinul pentru a fonda, după Conciliul Vatican I, o Biserică dizidentă. Tereza s-a rugat pentru el timp de șase ani, pentru el a oferit și ultima ei împărtășanie în 19 august 1897, dar nu a putut cânta niciodată *Magnificat* pentru convertirea lui. La fel, pentru René Tostain, magistrat agnostic care s-a căsătorit cu verișoara ei, Marguerite-Marie Maudelonde și pentru care sfânta a oferit „noaptea spirituală” a ultimelor 18 luni ale vieții ei: nu a fost nici o schimbare religioasă în acea persoană, de altfel, din punct de vedere uman, foarte dreaptă.

Parohul de Ars se ruga cu ferveare pentru convertirea parohiei lui, dar a suferit până la sfârșit din cauză că unii dintre credincioșii săi flecăreau în timpul predicilor sale...

sau nu sărbătoreau Paștele. Cu un an înainte de a muri era fericit la gândul că misiunile populare predicate de reverendul Descotes i-ar fi putut determina și pe ultimii recalcitranți să iasă din indiferența lor religioasă.

De aceea să nu ne simțim vinovați dacă vom constata indiferența religioasă a tinerilor sau a adulților pentru care ne rugăm și postim de ani de zile. Dacă nu suntem ascultați, nu este neapărat din cauză că nu urmăm recomandarea Domnului: „Acest tip de diavoli nu pot fi scoși cu nici un alt mijloc decât cu rugăciune și post” (*Mc 9,29*).

2. O încercare care mă face să cresc

Credința mea se aprofundează

Certitudinea de a fi continuu iubiți de Dumnezeu, nu se bazează pe favorurile pe care ni le acordă, ci pe Cuvântul său. El ne repetă mereu că iubirea sa pentru noi este *mare* (*Ps 119,156*). El este un Tată care cunoaște necesitățile, chiar și pe cele mici ale fiilor, înainte ca aceștia să i le expună (*Mt 6,8*). El ne-a manifestat iubirea sa în mod minunat, dându-ni-l pe Fiul său ca Mântuitor. După asemenea dovezi de iubire, ne vom comporta în continuare ca niște copii capricioși, mereu nemulțumiți de darurile părinților lor?

Dumnezeu ne pare uneori nedrept în distribuirea darurilor sale. Unii care nu au cerut nimic sunt vindecați, spre deosebire de alții, care au plecat plini de credință în pelerinaj la Lourdes sau în altă parte, după ce s-au rugat sfinților din cer și de pe pământ.

Să nu ne mai facem socotelile pe buzunarul lui Dumnezeu. Să ne amintim mai curând, ca fundament al credinței noastre în providență, de cuvântul Apostolului: „Pentru cei care îl iubesc pe Dumnezeu, toate le merg spre bine” (*Rom 8,28*).

Sfânta Tereza a Pruncului Isus cita adesea primul verset al psalmului 23: „Domnul e păstorul meu, nu voi duce lipsă de nimic”.

Faptul de a nu fi ascultați nu este un semn că Dumnezeu e mâniat pe noi, că ne reproșează puțină feroare în rugăciune sau prea puțină generozitate în anumite aspecte ale vieții noastre. Chiar și atunci când ducem lipsă de încredere sau iubire, rămânem mereu fiii săi și putem să-l strigăm: *Abba*, „Tată”.

Și dacă nu ne ascultă imediat cererile, să ne amintim că Dumnezeu nu e surd, chiar și atunci când pare mut: „Nu ațipește, nu doarme cel care îl păzește pe Israel” (*Ps 21,4*).

Admirabil a fost răspunsul unui copil care a fost întrebat: „Dumnezeu nu te-a ascultat?” „M-a ascultat, dar mi-a zis: «Nu! Nu imediat!»”. E adevărat! Când Dumnezeu întârzie să ne răspundă este deoarece calendarul său nu corespunde cu al nostru: „Domnul așteaptă să aibă milă de voi” (*Is 30,18*).

Dorințele mele se armonizează

Neascultând imediat dorințele noastre, Dumnezeu vrea negreșit să le corecteze, să le armonizeze mai mult cu planul său de iubire cu privire la noi. El nu este un distribuitor automat de haruri, ci Domnul total liber să-și împartă darurile sale cum vrea. Trebuie să ne adresăm lui cu cel mai mare respect: „Dumnezeul meu, dacă vrei....”.

Înainte de a-i expune cu încredere nevoile noastre cele mai legitime, trebuie să facem o ordine justă în dorințele noastre, după modelul rugăciunii „Tatăl nostru”. Înainte de a cere pâinea cea de toate zilele, suntem invitați să celebrăm măreția numelui său și să dorim venirea împărăției sale.

„Orice veți cere de la Tatăl în numele meu, el vă va da” (*In* 16,23). A ne ruga în numele lui Cristos nu înseamnă numai a-i cere să mijlocească pentru noi la Tatăl, ci înseamnă a ne ruga așa cum ne-a învățat el, cerându-i Duhului Său să ne purifice inima de orice dorință care nu este conformă cu voința Tatălui.

Așadar, trebuie să-l iubim pe Dumnezeu mai mult decât favorurile sale, să apreciem mai ales darul miraculos pe care ni-l face de a locui în inima noastră. Rugăciunile noastre de cerere ar trebui să fie mereu cufundate într-un climat de recunoștință.

Rugăciunea mea de mulțumire se întărește

Apostolul Paul insistă de nenumărate ori asupra importanței rugăciunii de mulțumire și asupra intimei sale legături cu bucuria creștină: „Bucurați-vă mereu. Rugați-vă fără încetare! Mulțumiți pentru toate căci aceasta este voința lui Dumnezeu în Isus Cristos cu privire la voi!” (*1 Tes* 5,16-18). Iar în *Fil* 4,4-6: „Nu vă îngrijorați pentru nimic, dar în orice împrejurare, cerând cu insistență prin rugăciune, cu mulțumire, să fie prezentate cererile voastre lui Dumnezeu”.

Motivul este simplu. Tot ceea ce am primit deja de la Dumnezeu – iubirea sa infinită, toate binefacerile cu care am fost copleșiți de ani de zile, și în special siguranța acestei iubiri – este infinit mai important decât ceea ce îi cerem, chiar dacă obiectul rugăciunii noastre este sănătatea unui copil, convertirea soțului sau sfârșitul unui conflict.

Și totuși, aceasta nu înseamnă că rugăciunea de cerere este mai puțin frumoasă, mai puțin curată, mai puțin plăcută lui Dumnezeu, decât rugăciunea de mulțumire. Dumnezeu este bucuros să vadă că noi credem în atotputernicia lui, în iubirea lui infinită, și deci avem îndrăzneala să cerem să îndeplinească pentru noi și prin noi, lucruri mari. Un tată adevărat este fericit să le facă surprize copiilor săi, să le ofere daruri la care ei nu s-au așteptat.

Cu atât mai mult Tatăl nostru ceresc pregătește din veșnicie pentru fiii săi preaiubiți haruri cu adevărat surprinzătoare (cf. *Lc* 11,13).

Puțin contează modul în care ne începem rugăciunea. Evident că în dificultăți preferăm să-i strigăm lui Dumnezeu necazul nostru: „Grăbește-te în ajutorul meu,

Doamne Dumnezeul meu!” (Ps 38,23); „Tată, dacă e cu putință, treacă de la mine acest pahar” (Mt 26,39). Și doar într-un al doilea moment să căutăm să zicem cu Isus: „Nu cum vreau eu, ci cum vrei tu”(Mt 26,39).

Rugăciunea de mulțumire

În Vechiul Testament găsim un frumos exemplu de rugăciune de cerere făcută într-un climat de recunoștință: aceea pe care Tobia și Sara i-au adresat-o lui Dumnezeu la începutul primei nopți a căsătoriei lor. Ar fi putut să înceapă prin a-i cere lui Dumnezeu o binecuvântare specială, având în vedere că cei 7 soți precedenți ai Sarei, au murit înainte de a avea raporturi cu ea. Dar Tobia își începe rugăciunea spunând:

„Binecuvântat să fii tu, Dumnezeul părinților noștri! Și binecuvântat să fie numele tău pentru toat generațiile viitoare...”

Amintește apoi creația lui Adam și a Evei, planul lui Dumnezeu cu omenirea și doar la sfârșit spune foarte scurt: *„Binevoiește a avea milă de mine și de ea și a ne duce împreună până la bătrânețe”* (Tob 8,5-7).

Să nu ne mirăm dacă strigătul nostru precede adesea atitudinea de abandon sau cântul de mulțumire. Esențial este ca, mai degrabă sau mai târziu, să lăsăm ca Duhul Sfânt să facă ordine în intențiile noastre de rugăciune, așa cum este în *Tatăl nostru*.

Speranța mea crește

Întârzierile lui Dumnezeu de a asculta dorințele noastre pot fi datorate răutății voinței oamenilor, împietririi inimii lor. Harul lui Dumnezeu nu forțează libertatea omenească. Păcătoșii, pentru a căror convertire înmulțim posturile și rugăciunile, rămân ființe libere. Vor putea să repare în câteva clipe ani de răutate, deoarece, în ochii lui Dumnezeu „o zi e ca o mie de ani” (2Pt 3,8). Nu trebuie să disperăm pentru nimeni.

Ar trebui oricum să știm să profităm de aceste „presupuse” întârzieri pentru a ne întări încrederea. Poate însuși Dumnezeu vrea, în felul acesta să facă să ne crească speranța. Fără îndoială că acesta este motivul pentru care Isus nu a ascultat imediat rugăciunea cananeencei care solicita vindecarea fiicei ei: „Ai milă de mine, Doamne, fiul lui David. Fiica mea este chinuită cumplit de diavol”. Apostolii mijlocesc la rândul lor, pentru ca femeia sa nu-i mai chinuie cu strigătul ei. Dar Isus răspunde sec: „Nu e bine să iei pâinea copiilor și să o arunci la căței”. Cu o minunată siguranță, femeia răspunde: „Da, Doamne, dar și căței mănâncă firimiturile care cad de pe masa stăpânilor lor!” Atunci, Isus își exprimă admirația și o ascultă pe acea mamă: „Femeie, mare este credința ta! Facă-se după cum vrei tu!” (Mt 15,21-28).

Isus intenționat a întârziat să asculte cererea femeii, pentru a o face să-și ducă cât mai departe îndrăzneala și să se deschidă harului unei speranțe mai mari. Într-adevăr, speranța este o virtute teologală pe care nu putem obține doar cu eforturile noastre. Ar fi culmea să ne lăudăm că avem încredere în Domnul, atunci când acesta

este un har care ne pregătește pentru alte haruri. Atunci când ne descoperim săraci în încredere, să-i cerem lui Dumnezeu să transforme degetarul speranței noastre într-un bazin imens și astfel să poată să ne ofere și alte binefaceri. Biblia ne face să cerem: „Să fie asupra noastră, Doamne, îndurarea ta, pentru că în tine ne-am pus încrederea” (*Ps 33,22*).

Nici una din rugăciunile noastre nu se pierde

Oricare ar fi răspunsul aparent al rugăciunii noastre, fiecare contact sincer cu Dumnezeu aduce rod pentru viața noastră și pentru lume. Datorită solidarității misterioase care ne unește cu toți frații noștri, de fiecare dată când, într-un mod sau altul, ne apropiem de Dumnezeu, toată lumea se unește mai mult cu el.

Există trei moduri de a ne reprezenta rodnicia apostolică a actelor noastre de iubire sau de încredere în Dumnezeu. Să ne folosim de trei imagini.

Când trăim rugăciunea noastră ca o *cufundare în Dumnezeu*, credem că, pierzându-ne mai mult în oceanul fără margini al îndurării sale, tragem după noi mulți frați și multe surori. Cu fericita Elisabeta a Sfintei Treimi trebuie să zicem: „Fiecare moment al vieții mele să mă introducă un pic mai mult în profunzimea misterului tău!”.

Când trăim rugăciunea noastră ca o *deschidere a inimii* la torențele Duhului Sfânt, ne putem gândi că, într-un mod sau altul îi permitem lui Dumnezeu să adâncească mai mult harul său în alte inimi.

Fiecare persoană care se deschide lui Dumnezeu produce o breșă prin care iubirea lui Dumnezeu se poate revărsa mai mult asupra lumii.

În sfârșit, când trăim rugăciunea noastră ca o *luptă dificilă*, când perseverăm în rugăciune, când am vrea să o întrerupem, când îi surâdem lui Dumnezeu în plină încercare fizică sau morală, avem datoria de a crede că Domnul se bucură pentru acest act de generozitate și îl va răsplăti însutit, sau, mai degrabă – în maniera sa divină – în mod infinit!

Rugăciunea perseverentă

Isus i-a învățat pe apostoli „că trebuie să se roage mereu, fără întrerupere” (*Lc 18,1*). Multe din parabolele sale subliniază insistența cu care trebuie să-i prezentăm lui Dumnezeu cererile noastre: prietenul inoportun, văduva care îl plictisește pe judecător pentru a-l obliga să ia în considerare cazul ei...

Părinții deșertului, în maximele lor, vorbesc adesea despre bătălia pe care o duc pentru a persevera în rugăciune:

„Frații l-au întrebat pe abatele Agaton: «Părinte, care este între faptele bune virtutea care cere cel mai mare efort?». El le-a răspuns: «Iertați-mă, dar eu cred că nu este un efort mai mare decât acela cerut pentru rugăciune. Într-adevăr, de fiecare dată când omul decide să se roage, dușmanii săi fac totul ca să-l împiedice. Aceștia pot,

Într-adevăr, să-i obstaculeze drumul său spiritual doar distrăgându-l de la rugăciune. Orice faptă bună pe care o persoană o întreprinde, dacă va fi perseverent, va găsi în ea pacea. Dar pentru rugăciune va trebuie să ne batem până la ultima suflare»”.

3. Surpriza va fi în cer

Se întâmplă uneori să fim martori uimiți ai eficacității rugăciunilor noastre. Mă gândesc la acea călugăriță care, întâlnindu-l într-o zi pe părintele Loew îi mărturisi: „Vă voi spune, părinte, ceea ce nu am îndrăznit să spun nici măcar mamei dumneavoastră. Când am fost anunțată de nașterea dumneavoastră, mi-am spus că, datorită indiferenței religioase a mamei, micul Jaques nu va primi nici o educație creștină. Atunci, – adăugă sora care era colegă de școala cu doamna Loew – în zelul meu de tânără călugăriță, m-am rugat mult pentru dumneavoastră! Mi se pare, părinte, că am fost ascultată!”

Sfânta Tereza a Pruncului Isus se bucura la această idee: „De câte ori nu m-am gândit că aș putea fi datoare pentru toate harurile pe care le-am primit în rugăciune unui suflet care a vorbit în favoarea mea bunului Dumnezeu și pe care nu-l voi cunoaște decât în cer”. Și a continuat: „În cer nu se vor întâlni priviri indiferente, pentru că toți aleșii vor recunoaște că sunt unii altuia reciproc datori pentru harurile care le-a meritat coroana”.

De cele mai multe ori, într-adevăr, nu vedem pe pământ rezultatul actelor noastre de iubire și de încredere: surpriza va fi în cer! Dar se poate întâmpla ca beneficiarii să-și dea seama, și pentru ei este o mare bucurie! Mă gândesc la ceea ce mi-a mărturisit la sfârșitul vieții sale monseniorul Charles, ex-rectorul bazilicii Montmartre. Îmi scria că răspândirea centrului Richelieu, pe care îl fondase în 1944 pentru studenții de la Sorbona, era datorată sacrificiului necunoscut a doi oameni morți în timpul deportării la sfârșitul războiului.

Primul, parohul Basset, a fost predecesorul său ca și capelan al studenților. Avusese atât de puțin succes în acel apostolat, că după ce a luptat în *Rail-Resistance* și a fost arestat de Gestapo, nu a fost deplâns de studenți: îl considerau prea sarcastic... Victimă a maltratărilor în lagărul de deportare, era pe punctul de a muri. Un coleg îi ceru: „Ești preot, deci ai un episcop. Dacă vrei să-i transmit un mesaj, mă ofer bucuros”. Basset a răspuns că nu vede necesitatea; era încă un pic înăsprit pentru falimentul între studenți. „Și apoi, să știi, Biserica este coerentă cu ideile ei; va fi, cu siguranță, un înlocuitor pe care nu-l cunosc pentru a desfășura oficiul de capelan. Atunci vei merge ca să-l găsești și-i vei zice că insuccesul meu între studenți și toată această mizerie din lagărul de deportare, această moarte dureroasă și fără glorie, le ofer lui Dumnezeu pentru ca el să aibă succes”.

Când don Charles a înțeles că predecesorul său și-a oferit propria moarte sărmană pentru reușita apostolică a succesorului său, și-a explicat ușurința cu care și-a început ministeriul său.

Un alt „pilastru” al centrului Richelieu, explică mons. Charles, era un membru al Tineretului Studențesc Creștin, pe care l-a cunoscut pe Șantierul Tineretului: Jean

Ficheux. Acesta i-a prezis că după război va fi numit capelan al studenților... Foarte generos, acel tânăr student creștin intrase în Seminarul Academic din Lyon și și-a sfârșit și el zilele într-un lagăr de concentrare. A murit în aceeași zi în care reverendul Charles nu a mai fost capelan la Sorbona. „M-am gândit mereu”, conlude Mons. Charles, „că binele pe care l-am putut face este mai mult opera părintelui Basset și al lui Jean Ficheux, decât a mea!”.

Să nu pierdem timpul întrebându-ne de ce rugăciunile noastre nu sunt mereu ascultate. Dimpotrivă, sunt ascultate și încă toate! Dumnezeu ascultă atent cele mai mici șoapte ale inimii noastre și ne aude mereu dincolo de dorințele și meritele noastre.

Rugăciunea celui care nu este ascultat

Acest text se inspiră dintr-o celebră rugăciune americană care ar fi fost compusă de un soldat sudist în timpul războiului de secesiune (1861-1865).

„Doamne, ți-am cerut sănătate ca să fiu mai util pe acest pământ. Mi-ai dat slăbiciunea trupului, ca să contez mai mult pe tine decât pe mine. Fii binecuvântat, Dumnezeule, Mântuitorul meu!

Doamne, ți-am cerut inteligență pentru a înțelege mai bine lumea și pentru a avea succes în viață. Mi-ai dat o memorie slabă și o minte înceată ca să mă apropii de misterele tale cu umilință. Fii binecuvântat, Dumnezeule, Mântuitorul meu!

Doamne, ți-am cerut funcții pentru a putea promova ideile și cauzele bune. Tu ai permis să fiu tratat ca un nimic și să trebuiască să ascult, pentru a mă asemena mai mult cu Fiul tău ascultător și răstignit. Fii binecuvântat, Dumnezeule, Mântuitorul meu!

Doamne, ți-am cerut să întâlnesc *marea iubire* pentru a da un sens vieții mele. Tu ai îngăduit să cred în bunătatea inimii omenești și dorința de a împărtăși această credință cu toate persoanele ne iubite pe care mă vei face să le întâlnesc. Fii binecuvântat, Dumnezeule, Mântuitorul meu!

Doamne, ți-am cerut bogăție pentru a-i ajuta mai bine pe cei săraci. Mi-ai dat sărăcia și bogățiile tale ca să le împart lor. Fii binecuvântat, Dumnezeule, Mântuitorul meu!

Doamne, ți-am cerut fericirea pentru ai mei. Tu le-ai dat tot felul de încercări, amintindu-mi astfel că și Isus și ai săi au suferit înainte de a intra în bucuria Împărăției tale. Fii binecuvântat, Dumnezeule, Mântuitorul meu!

Doamne, ți-am cerut să devin sfânt. Tu ai făcut ca să-mi văd mai bine păcatele și să mă pot ridica după fiecare mare cădere fără disperare. Fii binecuvântat, Dumnezeule, Mântuitorul meu!”

„Cerul este asemănător cu marginile mesei de biliard: rugăciunile noastre, dacă sunt destul de puternice, ricoșează pentru a-și atinge scopul lor. Câteodată rămânem uimiți de direcția pe care o iau” (Gilbert Cesbron).

Rugăciunea după Duh

O rugăciune „prea omenească” își imaginează că Dumnezeu stă acolo doar pentru a sluji interesele noastre personale. Adevărata rugăciune, dimpotrivă, se supune dorințelor lui Dumnezeu. Ea este produsă în noi de Duhul Sfânt care „vine în ajutorul slăbiciunii noastre. Noi nu știm ce să cerem în rugăciune așa cum se cuvine, dar Duhul însuși intervine pentru noi cu suspine negrăite. Însă cel care cercetează inimile știe care este dorința Duhului; adică intervine în favoarea sfinților după voința lui Dumnezeu” (*Rom 8,26-27*).

TRECUTUL MĂ APASĂ

Atâția creștini se declară obsedați de amintirea trecutului lor! Și-au irosit anii cei mai frumoși ai tinereții lor! Au neglijat lucrurile esențiale! Au făcut o grămadă de rele!

Este posibil să le repare? Cum este posibil să trăiești în pace când memoria este sătulă de amintirile cele mai urâte?

O asemenea experiență nu aparține doar celor încarcerați. Îi lovește mai ales pe cei care nu au putut niciodată să împărtășească anumite greșeli grave comise pe durata unei lungi perioade din viața lor. Ce pot face pentru a trăi bucuria de a fi eliberați de atâtea lucruri apăsătoare?

1. Îmi recunosc și îmi mărturisesc vina

După ce ai trăit ani întregi în întuneric, nu este ușor să ajungi într-o zi la lumină. Pare mai preferabil să-ți acoperi fața și să ascunzi adevărul. Ne convingem că răul comis nu este așa grav până la urmă, deoarece toți fac așa; sau, nu se putea acționa altfel având în vedere circumstanțele...

Această atitudine ipocrită, înșelătoare față de noi înșine, este un mecanism de dezvinovățire pentru a nu cădea în disperare. Căutăm să uităm ... și reușim! „Eu am făcut aceasta: îmi spune memoria mea. Este imposibil ca eu să fi făcut aceasta, spune orgoliul meu, rămânând încăpățânat și de nezdruncinat. În cele din urmă, memoria bate în retragere”, observă F. Nietzsche.

Dar sosește însă un moment în viață, când redescoperim o foarte mare luciditate cu privire la noi înșine. Reflecția unui prieten, o carte, o întâlnire neașteptată cu o persoană care seamănă cu noi ne trimit, într-un fel, la propria noastră imagine: pe neașteptate ne vedem așa cum suntem. Înțelegem atunci că ne putem deschide sau închide în fața acestei lumini; o putem accepta în totalitate sau o putem sufoca din nou. Există adevăruri care rănesc într-atât amorul nostru propriu încât preferăm să le îngropăm!

Totul ne face să ne gândim că în momentul morții, ființa umană beneficiază în sfârșit de o luciditate fără precedent. Cade masca și ne vedem așa cum suntem: despuiți de toată strălucirea cu care eram până atunci mascați. Jean Popot, capelan al închisorii din Fresnes, a dat în această privință o mărturie foarte interesantă, rod al activității sale între deținuți. „Un om care este în pragul morții își retrăiește primii ani ai tinereții sale, mai mult decât crimele sale. Atenția sa este atrasă de ceea ce l-a îndepărtat de Dumnezeu la început, de primele sale cedări.

Adesea o slăbiciune aparent venială, uneori gravă, dar incomparabilă cu abjecțiile și crimele de mai târziu, este obiect de dialog, de cercetare minuțioasă, de acea extremă mărturisire în fața morții. În felul acesta, în anumite cazuri, aberațiile cele

mai grave trec sub tăcere, ca și cum nu l-ar mai privi pe el, în timp ce caută insistent erorile umane care l-au purtat spre acea cădere”.

Capelanul Popot dă apoi exemplul unui condamnat care, în dimineața execuției sale, se încăpățâna să-și amintească – într-un dialog de o oră și jumătate – un fapt pe care îl făcuse în tinerețe, deși știa că este în totală contradicție cu idealul său: „Nici măcar pentru o secundă din acea oră și jumătate acest om nu s-a acuzat de vina care-l adusese acolo unde era, ci doar pentru o vină pe care justiția nu ar fi luat-o vreodată în considerație împotriva lui”.

Aceasta ne învață că, după prima respingere a harului lui Dumnezeu, adesea se riscă ceva mai rău, fără a ști ceea ce se riscă... Iar atunci când, printr-un mare har al Domnului ne dăm seama, chiar acela este momentul în care orbirea a pus stăpânire pe noi lovindu-ne și părându-ne vina mult mai mare.

La moarte, va cădea masca de pe fața omului și vălul de pe chipul lui Dumnezeu.
(Victor Hugo)

Nu intenționăm să spunem că din momentul în care o persoană a comis o crimă, conduita sa se degradează inevitabil. Noi nu suntem întru totul sclavi ai propriului trecut. Toți cunoaștem persoane care, după ce s-au dat indiferenței și frivolității și-au revenit în mod miraculos. Să ne gândim la minunatul itinerar spiritual al lui Charles de Foucauld. La Samur, prietenii săi l-au supranumit „porcul”, pentru a sublinia lăcomia sa; patru ani mai târziu, explorează Marocul, comportându-se ca un ascet. Ce să spunem despre modul său de viață, după convertirea sa în 1886?

Nu lipsesc nici persoanele care nu ies din aceste tenebre decât aproape de ceasul morții. Vine o zi în care nu mai suportă viața lor de minciună și simt nevoia de a-și recunoaște vina, de a se mărturisi și de a cere iertare.

Iată ce mărturisea într-o zi un tânăr medic, care cu opt ani mai înainte își sfătuisse logodnica să avorteze. „Nașterea copilului m-ar fi împiedicat să-mi continui liniștit studiile. Așa că am reușit să o conving pe logodnica mea să întrerupă sarcina... și a făcut-o”. La șase ani după căsătorie, recunoștea că luând acea decizie distrusese o viață umană. Acest act de sinceritate a însemnat începutul unei profunde convertiri. Complet agnostic în timpul tinereții și al căsătoriei, tânărul medic devine credincios și acum este un fericit martor al propriei credințe.

Există păcate care sunt mai dificil de mărturisit. Nu că faptele ar fi „mai grave”, ci sunt mai „umiltoare”. Este dificil pentru un tânăr, care de regulă este onest, să mărturisească că a furat! Este dur pentru un fanatic al loialității să recunoască că a permis pedepsirea unui coleg, din frica de a se denunța!

Dar, ce alinare, ce mângâiere, ce eliberare când poți să-ți mărturisești propriul păcat unui preot, unui om ținut la secretul cel mai desăvârșit și care a primit de la Domnul puterea de a ierta în numele său!

Un psalm din Biblie cântă în mod magnific fericirea unui păcătos reconciliat:

*Fericiți cei cărora li s-au iertat fărădelegile și cărora li s-au acoperit păcatele.
Fericit bărbatul, căruia nu-i va socoti Domnul păcatul, nici nu este în gura lui vicleșug.
Că am tăcut, îmbătrânit-au oasele mele, când strigam toată ziua.
Că ziua și noaptea s-a îngreunat peste mine mâna ta și am căzut în suferință când
ghimpele tău mă împungea.
Păcatul meu l-am cunoscut și fărădelegea mea n-am ascuns-o, împotriva mea!
(Ps 31/32,1-5).*

Cântarea cântărilor, marele poem de iubire, proclamă afecțiunea necondiționată a Domnului pentru soția sa. Iar când ea îi refuză intrarea în casa sa – fiind deja culcată și nevoind să-și murdărească picioarele! – el îi adresează o declarație de dragoste fără precedent: „Frumoasă ești, iubita mea, frumoasă ești ca Tirța și ca Ierusalimul [...] Întoarceți ochii de la mine, că ei de tot mă scot din fire!” (Ct 6,4-5). Ea trebuie să înțeleagă o dată pentru totdeauna că trândăvia sa și încetineala în a-i deschide nu au slăbit entuziasmul iubirii lui față de ea. El va rămâne mereu un îndrăgostit de frumusețea sa.

În același mod ni se descoperă Dumnezeu prin intermediul istoriei poporului său: un Dumnezeu al milei și al îndurării, încet la mânie și bogat în îndurare” (Ex 34,6-7).

2. Preamăresc mila Domnului

Este o contradicție a crede în evanghelie și a se lăsa oprimat de amintirea propriilor greșeli. Dumnezeu le-a iertat definitiv, înecându-le în oceanul infinit al milei sale și cerându-ne să trăim de acum într-o veșnică aducere de mulțumire: „Cât ești de bun, Doamne! Cât ești de răbdător! Aștepți ani de zile întoarcerea fiului risipitor și îi alergi în întâmpinare de când îl zărești. Dacă m-aș îndoii chiar pentru un moment de iertarea ta, te-aș jigni mai mult decât prin rătăcirea mea!”

Dacă ne asaltează dezgustul de noi înșine la amintirea infamiilor comise, să ne reamintim că Domnul ne-a redat în totalitate demnitatea noastră, că în ochii săi am redevenit prinți și prințese.

Să acceptăm să facem parte din marea masă a „sărmanilor păcătoși iertați”...putem chiar să ne mândrim, să ne bucurăm, deoarece prin intermediul iertării Domnului, am putut experimenta iubirea sa profundă și sinceră.

Într-o seară, l-am întrebat pe Jacques Lebreton cum l-a putut părăsi pe Dumnezeu, deși l-a descoperit într-un mod atât de minunat pe patul unui spital din Damasc, după ce a înțeles teribila realitate a handicapului său: fără ochi și fără mâini! „Nu se datorează oare faptului – am insinuat eu timid – că nu descoperisei încă mila sa?” Cu vocea sa sigură și armonioasă îmi răspunse: „Chiar așa este! A fost nevoie să-l reneg pe Dumnezeu ani în șir pentru a-i descoperi în cele din urmă adevăratul chip. Iar acum sper să nu-l mai părăsesc niciodată sau mai degrabă... el să nu mă părăsească niciodată!”

Ce mărturisire magnifică! După oribila mutilare, acel soldat de 20 de ani l-a întâlnit pe Cristos ca Dumnezeu cel viu, Cel Înviat plin de forță care l-a repus pe picioare și i-a dat o speranță care depășea sărmanele sale capacități umane. S-a convins că într-o zi ar putea exercita o meserie ca toți ceilalți și, de ce nu, s-ar putea chiar căsători! A fost nevoie însă să se îndepărteze pentru mai mulți ani de Dumnezeu, înainte de a-l întâlni din nou, definitiv, pe „adevăratul Dumnezeu al milei și al îndurării, încet la mânie și bogat în har și adevăr”, și să înțeleagă marea iubire cu care a fost iubit.

Aceasta este, mai mult sau mai puțin, istoria fiecăruia dintre noi! Adesea, numai după ce am atins cu mâna propria fragilitate, ușurința cu care ni se întâmplă să-l abandonăm pe Domnul, ajungem să apreciem forța și greutatea iubirii sale. Într-un fel ne asemănăm cu toții sfântului Petru. Înainte de a-i spune sincer lui Isus: „Te iubesc!”, ar trebui să-i spunem: „Știi bine, Doamne, cât de capabil sunt să te reneg! Sunt capabil de tot ce e mai rău. Iar ceea ce iubesc mai mult în tine este chiar fidelitatea de netulburat a iubirii tale, în ciuda incertitudinilor și a nenumăratelor mele infidelități!”

Nu există viață creștină autentică fără descoperirea slăbiciunii noastre umane, a condiției noastre de păcătoși, a nevoii absolute de a fi mântuiți. Atunci vom putea spune în cele din urmă: „Isuse, ai milă de mine păcătosul! Vino și salvează-mă! Vino și împlinește în mine opera ta de mântuire!”

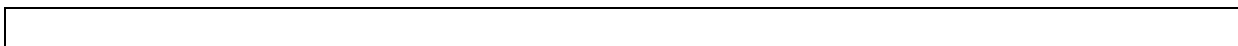
Tulburarea că am păcătuit e înlocuită cu tulburarea că suntem iubiți atât de mult. În loc de a ceda ispitelor diavolului, care ar vrea să ne ducă la disperare, să-l ascultăm pe Domnul care ne repetă fără încetare: „Cei sănătoși nu au nevoie de medic; din contră, cei bolnavi au nevoie de medic. Eu nu am venit să-i chem pe cei dreپți, ci pe păcătoși” (Lc 5,31-32). Sosește momentul în care „lacrimile de amărăciune devin lacrimi de mulțumire și de fericire”

(Olivier Clement).

Cititoare fervoroasă a evangheliei, Tereza de Lisieux îi spunea unei novice de-a ei: „Noi suntem sfinte care își plâng păcatele; noi ne bucurăm de ele pentru că folosesc la glorificarea milostivirii lui Dumnezeu”. Abatelui Belliere îi scria: „Ah, dragul meu frățior, de când mi s-a dat să înțeleg astfel iubirea Inimii lui Isus, mărturisesc că ea mi-a alungat din inimă orice teamă. Amintirea greșelilor mele mă umilește, mă face să nu mă mai sprijin pe propriile forțe care nu sunt decât slăbiciune; dar și mai adesea, această amintire îmi vorbește despre iertare și iubire”.

Mica Tereza se gândea că ar trebui să „facem să cânte” toate amintirile vieții noastre, care în cer ne vor aminti de bunătatea Domnului față de noi. Feriți de păcat sau iertați, întotdeauna mila lui Dumnezeu este cea care merită laude. Așadar, trebuie să ne obișnuim de pe pământ cu aceste laude, transformând toate amintirile rele din viața noastră, în ocazii de mulțumire.

Îi vom repeta veșnic lui Dumnezeu ceea ce Tereza de Avila spunea deja pe pământ, gândindu-se la păcatele de vanitate pe care le-a comis când se ducea la parloir-ul conventului: „Fii binecuvântat, Doamne, pentru că m-ai suportat atât!”

La sfârșitul unor exerciții spirituale, în timpul cărora experimentase profund mila lui Dumnezeu în ceea ce o privea, o tânără mărturisea colegelor ei: „În timpul acestei săptămâni am descoperit că eu sunt o proastă, dar că el este nebun!”

Dumnezeu vrea să ne iubim. Nu suportă ca noi să ne disprețuim. Fără a dispera vreodată de starea fiilor săi, ne cere să-l imităm, având față de noi o compasiune autentică.

Georges Bernanos a înțeles aceasta foarte bine, având în vedere că îl face pe parohul d'Ambricourt să spună: „A ne urî este mai ușor decât s-ar crede. Harul constă în a uita de noi înșine. Dar dacă în noi orice orgoliu ar fi mort, harul harurilor ar fi acela de a ne iubi cu umilință pe noi înșine, în același fel ca pe oricare mădular suferind al lui Isus Cristos”.

Părintele Desbuquois insista asupra curajului cu care trebuie să lăsăm să alunece în inima lui Dumnezeu povara păcatelor noastre. „Nu mestecați amintirile trecutului, scria el corespondenților săi. Nu dați ascultare trecutului. Niciodată să nu ascultați un gând care deprimă, întristează, limitează sau tulbură: niciodată, nici măcar un moment”.

Pentru a ajunge la un asemenea abandon, trebuie să-l ascultăm pe Domnul care ne spune: „Va fi bucurie mai mare în cer pentru un păcătos care se întoarce, decât pentru 99 de drepti care nu au nevoie de convertire” (Lc 15,7).

Sfântul Petru ne-a dat exemplul unei asemenea încrederi nemăsurate. În loc să dispere pentru că a ratat în mod mizerabil ocazia de a-și manifesta iubirea pentru Învățătorul său, s-a tulburat de privirea pe care i-a adresat-o Isus după lepădare, și a trăit apoi tot restul vieții sub minunăția acelei priviri.

Aceeași privire îl tulbură, fără îndoială, și pe tâlharul crucificat alături de Isus. Sfântul Augustin își imaginează răspunsul pe care ni l-ar da dacă l-am întreba despre motivul convertirii sale atât de rapide: „M-a privit... și am înțeles totul”. Într-o clipă, omul cel mai îndepărtat de Dumnezeu se poate converti și poate deveni sfânt. Îi este suficient să-și îndrepte privirea spre Isus și să se lase privit de el. Schimbarea va fi totală: „Astăzi vei fi cu mine în Paradis!”.

Privindu-l pe Isus răstignit pe cruce, Jacques Fesch s-a pregătit de execuția capitală în noaptea de 30 septembrie – 1 octombrie 1957: „Aștept în noapte și în pace. Am ochii fixați asupra crucifixului și privirea nu mi-o depărtez de rănile Mântuitorului. Îmi repet continuu: *Este pentru tine*. Vreau să păstrez această imagine până la sfârșit, eu care voi suferi atât de puțin. Aștept iubirea! După cinci ore îl voi vedea pe Isus! Mă va atrage blând la sine, dându-mi acea pace care nu este din această lume... Bune Isuse, tu ai suferit pentru mine și porți încă toată durerea mea! Fericit cel care își pune încrederea în Domnul. Nu va mai fi tulburat! Dumnezeu este iubire!”

Când suntem oprimați de amintirea minciunilor și a crimelor noastre, să ne îndreptăm spre Isus, siguri fiind că vom avea atunci o imensă plăcere: aceea de a exercita

misiunea sa de Salvator. „Fii pentru mine o ocazie de a folosi milostivirea față de lume”, îi spunea Cristos sfintei Ecaterina de Siena. De când a înviat din morți, brațele lui Cristos nu au mai fost pironite pe cruce, ci sunt deschise generos pentru a-i primi cu bucurie pe toți aceia care au simplitatea de a se arunca în ele ca să primească darul unei noi tinereți.

Dacă aş avea pe conștiință...

La 1 iulie 1897, în infirmeria în care avea să moară trei luni mai târziu, sora Tereza a Pruncului Isus și a Sfintei Feței își încheie dimineață ultimul său manuscris, notând cu creionul:

„Nu mă avânt spre primul loc, ci spre ultimul; nu înaintez ca farizeul, ci repet plină de încredere, smerita rugăciune a vameșului, dar mai ales urmez purtarea Magdalenei, îndrăzneala ei uimitoare sau mai degrabă, plină de iubire, care farmecă Inima lui Isus și pe a mea. Simt într-adevăr că, de-aș avea pe conștiință toate păcatele care se pot comite, aş merge cu inima plină de căință, să mă arunc în brațele lui Isus, căci știu cât îl îndrăgește pe fiul risipitor care se întoarce la el. Nu pentru că bunul Dumnezeu, în grija sa *prevenitoare*, a ferit sufletul meu de păcatul de moarte, mă înalț către el cu încredere și iubire” (C 36v-37r).

Multe inimi au fost tulburate de lectura acestor rânduri. John Wu, ultimul ambasador al Chinei în Vatican, își datorează lor convertirea sa:

„Yuan – un prieten care l-a primit în casa sa în 1937 – mi-a dat apoi o cărțuție în limba franceză, despre gândurile și viața sfintei Tereza, pe care am adus-o în cameră după rozariu. Am deschis-o la întâmplare și am citit următoarele gânduri: «Sunt sigură că dacă aş avea pe conștiință toate păcatele...» Ce copilă minunată! Judecând după cuvintele sale, nici măcar unui om ca mine, nu-i poate lipsi deci speranța.

L-am întrebat pe Yuan dacă nu deține o operă mai completă despre sfânta Tereza, iar el mi-a dat „Istoria unui suflet”, autobiografia sfintei, pe care am citit-o imediat, rămânând foarte impresionat și zicându-mi: «Dacă această carte reprezintă catolicismul, nu văd de ce nu ar trebui să fiu chiar eu un catolic!». Într-adevăr, am găsit aici sinteza tuturor perechilor de contradicții, între umilință și cutezanță, libertate și disciplină, datorie și iubire, forță și slăbiciune, har și natură, nebunie și înțelepciune, bogăție și sărăcie. Sfânta Tereza mi s-a părut că unește mereu în sine inima lui Buddha, virtuțile lui Confucius și dezlipirea filozofică a lui Lao Tze... Și la o așa perfecțiune a ajuns o tânără soră, moartă la 24 de ani! Cum se explică? Cum și-ar fi putut ea dezvolta într-un mod așa de complet personalitatea dacă nu ar fi făcut parte din Trupul Mistic al lui Cristos? Acea carte m-a făcut să iau decizia să mă fac catolic. Inima mea fusese atinsă de har”.

(John Ch. Wu, *Al di la dell'Est e dell'Ovest*)

3. Îi cer Domnului să ispășesc greșelile mele

Putem fi iertați, dar nu avem însă puterea de a vindeca persoanele pe care le-am rănit cu o imprudență comisă la volanul mașinii noastre, sau pe care le-am scandalizat grav prin conduita noastră.

Cum să trăiești în pace, păstrând încă amintirea obsedantă a răului pe care l-am cauzat altora?

O fostă prostituată mărturisea cu lacrimi în ochi: „Câte fete nu s-au sinucis din cauza mea! Le-am târât în acest ambient al prostituției! Cum este posibil, în aceste condiții, ca într-o zi, să nu cad chiar eu în disperare?”

Este vorba de a crede că Dumnezeu milei, care a iertat greșelile noastre, este și Domnul atotputernic, capabil să repare, în felul său – divin și în consecință infinită – tot răul pe care l-am comis. El va plăti toate datoriile noastre, numai să avem curajul de a-i cere asta cu inimă de fii. Oare nu așa se comportă un tată, când un fiu îi prezintă datoriile pe care le-a făcut după ce a părăsit căminul părintesc? Face tot posibilul pentru a i le plăti.

Pe drept cuvânt spune sfântul Francisc de Sales: „Dumnezeu a pus margini oceanului, dar a lăsat fără margini mila sa”. Rezervele sale sunt nemăsurate, și așteaptă doar să le poată pune la dispoziția aceluia care, cu încredere totală imploră mila sa, după ce au săvârșit păcatul: „Domnului îi place de cei ce nădăjduiesc în mila lui” (*Ps* 147,11).

În cer nu vor fi două categorii de sfinți: marii păcătoși convertiți și cei care nu l-au respins pe Dumnezeu în timpul vieții lor pământești. Toți vor cânta unica milostivire a Domnului, reluând magnificatul Fecioarei Maria. Deoarece, conform reflecției sfântului Augustin adresate sfântului Ambroziu: „Isus Cristos nu a suferit mai puțin pentru a păstra castitatea ta, decât pentru a mi-o restitui mie”.

Domnul Isus ne-a avertizat că mulți păcătoși publici și prostituate vor avea locul lor în împărăția cerurilor (cf. *Mt* 21,21). Aceasta, cu siguranță, nu din cauza imortalității vieții lor, ci pentru încrederea lor infinită în mila Tatălui și pentru iubirea lor plină de recunoștință.

Un preot se simte foarte mic în fața unei persoane care se eliberează la el de o greutate apăsătoare. Adesea m-am întrebat: „Dacă eu aș fi în locul său, aș avea eu ardoarea de a-mi mărturisi cu atâta umilință păcatele? Dumnezeu trebuie să-i fi dat o mare doză de speranță acestui suflet, dacă reușește să creadă că Dumnezeu îi iartă toate greșelile și îi plătește toate datoriile. Cât de fericit trebuie să fie Dumnezeu văzând o astfel de încredere!”

Îmi vin în minte versurile lui Pierre Emmanuel care, celebrează prima apariție a lui Isus Mariei Magdalena în dimineața Paștelui:

Pentru a se naște, Isus a ales-o pe Maria cea plină de har;

Dar pentru a învia, a ales-o pe Maria cea plină de vină.

Iubirea incomparabilă a Magdalenei

Păcatele sale multe i-au fost iertate, pentru că a iubit mult (cf. Lc 7,47)

Palmierul în cer nu va fi pentru sufletul mai umil, nici pentru cel mai mortificat, nici pentru cel mai caritabil și nici pentru cel mai curat, ci pentru cel care a iubit mai mult. Dumnezeu nu vă va întreba dacă nu ați păcătuit niciodată, ci numai dacă îl iubim și dacă îl iubim mult.

Premiul cursei nu este pentru cel care nu a căzut niciodată, ci pentru cel care a alergat mai mult. Așa că... într-o zi se vor vedea în cer păcătoșii mult mai sus și mult mai aproape de Domnul, decât cei care au rămas mereu fideli. Da, aceasta s-a văzut, aceasta vom vedea, aceasta se vede în fiecare zi.

Curaj așadar, voi suflete căzute, ridicați-vă, scuturați lanțurile și aruncați-vă în brațele Domnului; iar voi, care nu aveți păcat, rivalizați aici pe pământ cu o sfântă emulație și nu vă lăsați învinși.

Padre Lataste, *Sermon sur Marie-Madeleine* (1865)

Oricât de jos ai putea cădea, nu va fi niciodată mai jos de brațele unui Tată care a săpat numele tău pe palmele mâinilor sale.

Paul Baudiquey

MÂNDRIA MĂ DISTRUGE

Scriptura nu încetează să denunțe mândria ce strică inima omului și îl face respingător în ochii Domnului și fraților săi (*Sir 10,7*).

Mândria se prezintă sub diferite forme. Îl avem pe vanitosul ce caută să se remarce ocupând locul de frunte la ospete (*Lc 14,7*), sau pe cel care îi invidiază pe alții (*Gal 5,26*); arogantul cu privirea mândră (*Prov 6,17*), bogatul trufaș ce se fălește cu luxul său (*Am 6,8*), fățarnicul care face binele doar pentru a fi apreciat în timp ce inima îi este plină de păcate (*Mt 23,5-25*); fariseul într-atât de mândru de observarea legii că ajunge să-i desprețuiască pe alții (*Lc 18,9-14*). În sfârșit îl avem pe cel mândru care nu vrea să-și recunoască condiția de creatură și se face egal cu Dumnezeu (*Gen 3,5; In 5,18*): el păcătuiește cu nerușinare (*Num 15,30*) își bate joc de făgăduințele lui Dumnezeu (*2Pt 3,3* ș.u.) și de slujitorii lui (*Ps 119,51*).

În schimb, Scriptura exaltă atitudinea celui ce recunoaște cu umilință că tot ceea ce are a primit de la Dumnezeu (*1Cor 4,7*) și îi cere să-l curețe de păcate (*Is 6,4; Lc 5,8*). Dumnezeu care „stă împotriva celor mândri iar celor smeriți le dă har” (*Iac 4,6; Prov 3,34*) îl va înălța.

1. O greșeală funestă

De ce Biblia condamnă atât de energic păcatul mândriei? Deoarece împiedică inima să se deschidă iubirii lui Dumnezeu și a fraților.

Idolatria eu-lui

Când alunecăm pe această pantă, ne îndrăgostim atât de mult de persoană noastră neînsemnată încât facem din ea un idol căruia îi sacrificăm totul. Ne vedem doar pe noi înșine. Singurul lucru care ne interesează este „eu-l” nostru, ideea pe care și-o fac alții despre noi, reputația noastră și mijloacele pe care să le adoptăm pentru a ne îmbunătăți.

Credem că suntem buricul pământului și toți ceilalți există doar pentru a ne sluji, a ne admira, a ne felicita și a răspândi pretutindeni faima noastră.

Nici nu ne gândim să-i mulțumim lui Dumnezeu pentru darurile primite: le folosim doar pentru a ne dovedi nouă înșine și celorlalți că suntem cei mai buni.

Când păcătuim prin mândrie, uităm condiția noastră de creaturi și aproape o negăm. Sfârșim prin a ne asemena cu Lucifer: refuzând să-l adorăm pe Dumnezeu ne închidem în ridicola adorație de noi înșine până în ziua când vom descoperi cu spaimă greșeala noastră.

Descriind mizeria omului, Blaise Pascal semnalează și analizează această idolatrie a eu-lui, experimentată de el însuși înainte de convertirea sa în noaptea de 23 noiembrie 1654. El scrie: „eu-l este vrednic de ură, este nedrept în sine deoarece se crede centrul tuturor lucrurilor. Mândria este atât de înrădăcinată în inima omului că un soldat, un bucătar, un hamal, se mândresc și vor să aibă proprii admiratori; până și filosofii îi doresc. Cei care scriu împotriva mândriei deșarte sunt mândri că au scris bine; cei care îi citesc sunt mândri pentru faptul de ai fi citit: eu care scriu acestea poate am aceeași dorință”.

Dacă omul ar accepta să se vadă așa cum este și-ar da seama că eu-l său este „plin de defecte și josnicii: îl vrea mare și el este mic; vrea să fie fericit și se vede nefericit; ar vrea să fie perfect și este plin de imperfecțiune; vrea să fie obiectul iubirii și al respectului oamenilor și vede că defectele sale nu-i aduc decât aversiunea și disprețul lor.”

Disprețuirea celorlalți

Orbiți de mândrie sfârșim prin a-i strivi total pe ceilalți cu îngâmfarea noastră. Nu mai dăm atenție problemelor lor, suferințelor lor și nici măcar prezenței lor! Ceilalți ne interesează numai în măsura în care ne aduc omagii. Ei ne plătesc cu aceeași monedă. Dacă ne oferă aplauze nu ne deschid porțile inimii lor și rămânem triști și singuri. Persoanele cele mai adulate din această lume nu sunt neapărat și cele mai fericite. Dacă nu duc lipsă de admiratori, le lipsesc deseori prietenii.

Mai mult decât o eroare, mândria este nebunie curată ce dă peste cap până și pe cel mai inteligent. Orgoliosul uită că își poate pierde toate bunurile sale dintr-un moment în altul. Un ictus cerebral îi poate spulbera elocința cu care se mândrește, o boală neașteptată îi poate strica toate planurile...

E de ajuns să parcurgi aleile unui cimitir pentru a vedea cât de repede se cade în uitare. Cine-și mai amintește de acea persoană care, văzând importanța mormântului, a primit cu siguranță multe omagii în viața sa... și cu ocazia înmormântării?

Sic tranzit gloria mundi, ne amintește vechiul adagio latin: „așa dispore gloria acestei lumi”.

Vanitate, mândrie, ambiție

Faptul că *vanitosul* caută stima altora, arată că are ceva de apreciat: demonstrează că acordă importanță judecății altora. Cel *mândru* în schimb crede că nu are nevoie de nimeni: închis în singurătatea sa dă importanță doar propriei judecăți. Dacă nu se mândrește, în definitiv nu o face deoarece îi disprețuiește pe semenii și părerile lor referitoare la el.

„O vanitate ascunsă ne face să credem că toți au ochii ațintiți asupra noastră chiar dacă nimeni nu ne privește” (E. Flechier).

„Vanitatea [...] este admirația față de sine bazată pe admirația pe care credem că o inspirăm altora” (H. Bergson).

Umilința poate coexista cu *ambitiția*. Dumnezeu nu ne dă talente pentru a le îngropa în pământ fără a le fructifica. Este legitim să căutăm ocuparea primului loc dacă ne gândim că astfel putem exercita o responsabilitate în favoarea altora.

„Angajarea în viața politică – spunea papa Pius al XI-lea este o formă eminentă de caritate fraternă”.

2. Lumina care eliberează

Cum se ajunge la adevărata umilință? În mod normal totul începe cu harul unei lumini care într-o bună zi ne face să înțelegem că singur Dumnezeu este infinit de bun și vrednic de iubire și în consecință este ridicol să ne preferăm micul nostru eu.

Numai Dumnezeu este infinit de bun

Numai el este capabil să umple „abisul infinit” al inimii noastre, cum spunea Pascal. Dumnezeu nu ne va reproșa dorința nebună de a fi iubiți. El însuși ne-a pus această dorință în inimă tocmai pentru a ne îndrepta spre dânsul care singur ne poate iubi cu o iubire infinită.

Când Isus cere apostolilor săi să fie „blânzi și smeriți” asemenea lui, le propune să poarte jugul său (Mt 11,29). Oare acest jug nu este greutatea infinită a gingășiei ce stă pe umerii săi și care umple inima sa de o umilință senină?

Pentru a vorbi despre slava lui Dumnezeu Biblia ebraică folosește cuvântul *kabod* care literal înseamnă „greutate”. Când ne lăsăm cuprinși, îmbrăcați cu slava lui Dumnezeu, când luăm pe umerii noștri greutatea infinită a iubirii sale, suntem fericiți să ne mișcăm în fața acestui Tată atotputernic și să ne aruncăm cu fața la pământ înaintea lui.

Ne amintim în acest sens etimologia cuvântului *berakah*, care de obicei este tradus cu „binecuvântare”, dar rădăcina sa înseamnă „a îngenunchea”. Când omul îngenunchează înaintea lui Dumnezeu pentru a-l binecuvânta, Dumnezeu îl binecuvântează la rândul său.

A-ți pleca genunchiul în fața lui Dumnezeu nu este deloc umilitor, deoarece nu te târăști ca în fața unui tiran, cum ar fi obligat să facă un sclav. Ci este vorba de a lua în fața lui Dumnezeu o atitudine sinceră, adevărată. Un gest la care psalmii ne invită des: *veniți să ne închinăm și să ne plecăm înaintea Domnului creatorul nostru* (Ps 95,6).

Plecarea genunchiului este consecința logică a descoperirii măreției și a iubirii lui Dumnezeu. Nu se caută cucerirea culmilor lumii, se preferă rămânerea senină cu fața la pământ înaintea tronului divin, uimiți că suntem iubiți până la acest punct de Regele regilor și Domnul domnilor. În loc să ne consumăm energiile pentru a ne dovedi nouă înșine și altora că suntem cei mai tari, ne entuziasmăm la gândul că numele nostru este în inima lui Dumnezeu și că avem valoare în ochii săi. Și cântăm: *ce este omul că te gândești la el, sau fiul omului că te îngrijești de el (Ps 8,5)*.

Numai Dumnezeu este infinit vrednic de iubire

În el totul este admirabil, vrednic în mod infinit să fie iubit. Cum spune sfântul Augustin la începutul *Confesiunilor*: „ne-ai creat pentru tine și inima noastră e neliniștită până nu se odihnește în tine”. De aceea Domnul ne poruncește să-l iubim din toată inima (*Dt 6,5*) și să renunțăm la idolii care ne împiedică să tindem spre el cu toate puterile. Sănătatea, frumusețea, armonia corpului nostru, succesul în afaceri, reputația noastră sunt lucruri bune pe care trebuie să le apreciem și să ne îngrijim de ele, dar nu trebuie să devine niciodată idolii inimii noastre: nu sunt țelul ultim al vieții noastre.

Numai Dumnezeu merită să fie iubit mai presus de orice. Ar trebui să repetăm în fiecare zi cu fericita Elisabeta a Sfântei Treimi: „nimic să nu-mi poată tulbura pacea, nici să mă facă să te las Dumnezeule neschimbător; dar fiecare clipă să mă cufunde din ce în ce mai mult în adâncul misterului tău”.

3. O luptă fără sfârșit

Să nu ne mirăm dacă nu ne este întotdeauna ușor să-l iubim pe Dumnezeu în acest mod. Din cauza păcatului originar de care suntem toți atinși suntem tentați să ne închidem în noi înșine, să facem din micul nostru eu grija cea mai mare a vieții reducându-l pe Dumnezeu la un mijloc util, eventual pentru reușita „afacerilor noastre”.

Nu suntem umili în mod spontan cum a fost Fecioara Maria chiar din prima clipă a existenței sale. Ne naștem cu teribila înclinație de a ne mândri cu cea mai neînsemnată acțiune în loc să ne ridicăm cu ochii spre Cel care ne permite să o realizăm.

Dar, într-un fel, tocmai în virtutea faptului că suntem mândri, putem deveni umili. Într-o zi ne dăm seama ce greșeală comitem considerând că suntem centrul lumii și ne rugăm Domnului să ne elibereze de această idolatrie. Îi cerem că simțim nevoia să fim purificați de mândria noastră. Îi cerem triplul har pe care Georges Bernanos îl ceruse în ziua primei împărtășanii: umilință, umilință, umilință.

Să nu uităm: înainte de a fi rezultatul efortului nostru, umilința este un har extraordinar. Ne putem pregăti să-l primim reflectând la beneficiile sale și meditând la exemplul lui Isus, Fiul lui Dumnezeu care a trăit ascuns la Nazaret mulți ani. Dar adevărata umilință este întotdeauna numai darul lui Dumnezeu. Fundament al tuturor celorlalte virtuți, ea ne face să participăm la însăși umilința lui Isus, Cuvântul întrupat

care era conștient că nu avea nimic ce să nu-i fi fost dat de Tatăl său și că nu putea face nimic fără ajutorul lui.

„Consider că este un mai mare har de la Dumnezeu faptul de a petrece o zi doar în umila cunoaștere de sine, chiar cu prețul unor mari chinuri și frământări decât mai multe zile în rugăciune” (Tereza de Avila).

Printr-un privilegiu deosebit – care este unul dintre aspectele Neprihănitei Zămisliri - Maria a primit de la naștere o doză excepțională de umilință ce a pregătit-o să devină, fără nici un merit din partea ei, mama lui Isus. Niciodată Inima ei nu a fost atinsă de veninul mândriei.

Umlința noastră este foarte diferită de a ei, deoarece este a unor „sărmani păcătoși iertați”. Suntem firi mândre ce nu vor înceta niciodată să se convertească.

„A arătat puterea brațului său, a risipit pe cei mândri în cugetul inimii lor. I-a dat jos pe cei puternici, a înălțat pe cei smeriți” (Lc 1,51-52).

Când recit aceste versete din *Magnificat* îmi place să mă gândesc la puterea Domnului capabilă să câștige în inima mea și a fraților mei orice luptă împotriva oricărei revărsări de auto-suficiență. Pentru a-i înălța pe cei umili, Domnul trebuie să-i vindece mai întâi pe cei mândri de neplăcuta lor tendință de a urca pe tronurile ce nu le sunt destinate.

Cântul *Magnificat* ar fi totuși „limitant” dacă s-ar reduce la proclamarea victoriei celor umili și a înfrângerii celor mândri. De fapt prelungindu-se peste generații milostivirea cerească tinde să răstoarne pe cei mândri și puternici de pe tronurile lor doar pentru a-i conduce în fața tronului lui Dumnezeu.

Evocând liturgia din cer, Apocalipsul pune în scenă 24 de bătrâni. Îngenuncheați în fața tronului lui Dumnezeu, ei aruncă spre el coroanele lor zicând: „Vrednic ești tu Domnul și Dumnezeul nostru, să primești gloria, cinstea și puterea căci tu ai creat toate” (Ap 4,10-11). Acest „elan” spre Dumnezeu va fi un aspect esențial al bucuriei noastre veșnice. Acul busolei noastre nu va mai cunoaște oscilații. Inima noastră va găsi în sfârșit polul spre care a năzuit dintotdeauna.

Numai în cer dorința noastră de a fi iubiți de toți va fi pe deplin satisfăcută. Acolo nu se vor încrucișa priviri indiferente, observa Tereza de Lisieux: „deoarece toți aleșii vor recunoaște că sunt unul altuia datori pentru harurile care le-a obținut coroana.” Această perspectivă, explica ea, trebuie să ne permită să nu cedăm ispitelor de mândrie și vanitate.

„De ce dorești atât de mult să fii uitată și ne luată în seamă? Eu găsesc că este plăcut să fii iubită și luată în seamă” îi spuse într-o zi sora Maria a Sf. Treimi, novicea cea mai tânără. „Sunt de acord cu tine” răspunse Tereza. „Tocmai pentru că mi-e sete de iubire și onoare disprețuiesc bucuriile pământești care sunt doar miraje și iluzii. Numai în cer voi putea să mă bucur cu adevărat și pe deplin; acolo, pentru a mă mulțumi, voi avea nevoie de iubirea tuturor inimilor și dacă îmi va lipsi iubirea unei

singure inimi cred că nu voi putea să nu-i spun lui Isus: Doamne până când acela nu mă va iubi, fericirea mea nu va fi completă.”

FRICA DE DUMNEZEU

Dumnezeu nu încetează să ne repete: „Nu vă temeți!” Acest imperativ divin revine de 366 de ori în textul sacru. Însoțește îndeosebi orice trimitere în misiune. Dumnezeu le cere profeților săi să nu cedeze fricii în fața dificultăților acțiunii pentru care sunt destinați. Puterea și protecția sa nu vor lipsi. Putem răspunde acestei invitații divine cu cuvintele psalmului:

*„Domnul este păstorul meu, nu voi duce lipsă de nimic.
Chiar dacă aș umbla printr-o vale întunecată
nu m-aș teme de nici un rău căci tu ești cu mine;
toiagul și nuiua ta mă apără” (Ps 23,1-4).*

Mai mult Biblia ne încurajează deseori să ne „temem de Domnul” (*Dt 4,10; Iob 1,1; Ps 22,24; 25,12* etc.) Și Maria îi exaltă pe cei care se „tem de Dumnezeu”. Va veni ziua în care Domnul îi va judeca pe toți oamenii și va da fiecăruia răsplata după faptele sale. Trebuie să fim pregătiți să apărăm în fața lui. Isus a înmulțit parabolele pentru a-i îndemna pe discipoli la veghere: „Fiți gata să dați cont de darurile primite când Domnul vostru se va întoarce în slavă” (*Mt 11,20-24; 25,1-46*).

Și totuși Ioan poate afirma: „în iubire nu există frică, pentru că frica presupune pedeapsa” (*1In 4,18; 3,20-21*). Sfântul Paul ne amintește că: „Pentru că voi nu ați primit un duh de sclavie ca să vă fie teamă, ci ați primit Duhul înfierii prin care strigăm: Abba, Tată!” (*Rom 8,15*).

Deci ce loc trebuie să rezerve creștinul fricii de Dumnezeu în viața sa? În comentariul la prima scrisoare a sfântului Ioan, sfântul Augustin ne sugerează că o anumită formă a fricii de Dumnezeu, este *o primă etapă* în viața spirituală care-l ajută pe păcătos să se convertească. De frică să nu fie târât în iad de către diavol, păcătosul se îndepărtează de rău și începe să ducă o viață mai conformă cu Evanghelia. Această formă de frică nu este dăunătoare, dimpotrivă „deschide spre caritate”.

În acest sens Scriptura spune: „Începutul înțelepciunii este frica de Domnul” (*Ps 11,10*) și „conduce la viață” (*Prov 19,23*) deoarece îl împinge pe păcătos să se convertească și să evite moartea veșnică. Dar, continuă sfântul Augustin, e de dorit ca practica binelui să fie motivată de iubirea ferventă pentru Domnul, despre care vorbește apostolul Ioan și care „alungă frica”.

Oare aceasta înseamnă că frica nu mai este în inima celui care se hotărăște să-l iubească pe Dumnezeu pentru el însuși? Există încă, dar nu mai e frica de a fi condamnat, ci frica de a-l pierde, în maniera soției care se teme că soțul s-ar putea să nu se mai întoarcă la ea... pentru orice motiv, și viceversa.

Să încercăm să precizăm natura acestei frici de Dumnezeu pe care tradiția creștină o consideră primul dintre darurile Duhului Sfânt... Care este efectul său?

Ea ne dă *sensul lui Dumnezeu*. Nu ne adresăm lui Dumnezeu ca unui însoțitor sau superior, Dumnezeu este sfânt! El este *cu totul Altul!* În fața lui, asemenea lui Moise pe Sinai, simți nevoia de a-ți scoate încălțărilor și de a te să te prosterna. Este o atitudine de „frică reverențială” care nu are nimic morbid.

Cine se teme cu adevărat de Dumnezeu își cunoaște propria slăbiciune, fragilitatea înăscută a creaturii rănite de păcat. Nu mai are încredere în sine, sau mai degrabă nu mai are încredere în „rău” și cere lui Dumnezeu să-l elibereze (*Mt 6,13*). Să ne amintim că Isus a spus să nu ne temem de cei careucid trupul, dar nu pot ucid sufletul, ci să ne temem mai degrabă de cei care pot să distrugă și trupul și sufletul în gheenă (*Mt 10,28*).

Cu cât un creștin înaintează spiritual, cu atât mai mult devine conștient că poate ceda mândriei și să facă jocul diavolului dacă Isus nu-l ține bine de mână. Această frică evanghelică nu este deloc traumatizantă, cum poate fi panica ce pune stăpânire pe cei care-l văd pe diavol peste tot. Este frica fiului care-și cunoaște fragilitatea și departe de a-și arăta faptele bune în fața lui Dumnezeu, preferă să repete cu vameșul: „Ai milă de mine păcătosul” (*Lc 18,13*).

Dumnezeul Bibliei este un „Dumnezeu milos, încet la mânie, bogat în har și adevăr”. „Nemo tam pater” („Nimeni nu este atât de Tată”), spunea Tertulian. Nu putem să ne îndoim nici o clipă că nu ne-ar ajuta.

Dar fiul lui Dumnezeu știe să ceară ajutorul său „cu frică și cutremur” adică cu profundă umilință a creaturii, deoarece harul lui Dumnezeu nu este ceva datorat ci e absolut *gratuit*. Frica de Dumnezeu ne împiedică să punem stăpânire pe darurile lui Dumnezeu. Ne face să le dorim și să le cerem, ca niște fii bine crescuți care nu uită Cui se adresează atunci când se roagă lui Dumnezeu.

NU AM ÎNCREDERE ÎN MINE

Dacă umilința este virtutea fundamentală a vieții creștine, nu ar trebui să o confundăm cu lipsa încrederii în noi înșine, care otrăvește deseori viața multor persoane drepte care își imaginează că nu valorează nimic: în ciuda complimentelor și a încurajărilor pe care le primesc de la cei apropiați, nutresc numai dispreț față de ei înșiși.

Un dispreț care e în contradicție cu aprecierea Domnului Isus Cristos pentru fiecare dintre fiii săi și care îi împiedică pe cei atinși de aceasta să-și dezvolte toate posibilitățile lor și să aibă relații bune cu ceilalți. După ce vom aminti cauzele principale ale acestei lipse de încredere, vom vedea remediile care se pot propune celui care vrea să se vindece.

1. Cauzele

Motivele lipsei de încredere în sine însuși sunt numeroase. De unele suntem pe deplin conștienți, altele sunt ascunse în straturile subconștientului.

Insuccesele

Insuccesele mele și mai ales acelea pe care le sufăr de câțiva ani în diverse domenii, pot să fie adevărata cauză a proastei mele dispoziții:

- am picat de mai multe ori la un concurs, depășit fiind de alții care nu erau mai buni ca mine;
- sunt șomer de mai bine de un an;
- nu știu să mă propun eficient pe piața muncii, nu știu să-mi valorific competențele;
- îmi lipsește dinamismul în exercitarea profesiei mele, nu sunt suficient de incisiv pentru a interesa pe un nou client, sau pentru a cere o mărire a salariului;
- mi-e temă să iau cuvântul în public;
- nu știu să-mi apăr punctul de vedere atunci când acesta e contestat;
- nu sunt căsătorit încă, în timp ce toți frații mei, chiar și cei mai mici decât mine sunt.
- am impresia că vorbele mele nu-i interesează pe părinți, și că părerile mele nu sunt luate în serios;
- nu am un obiectiv pe un termen de timp mai îndelungat: îmi lipsește ambiția;
- nu îndrăznesc să întreprind călătorii prea mari;
- nu am mulți prieteni și nu îndrăznesc să-i invit la mine acasă
- am impresia că nu o fac fericită pe soția mea (soțul meu) și copiii mei.

Rănila

Mi se întâmplă să surprind în afectivitatea mea, răni care își au originea în copilărie sau adolescență și care explică în mare parte pierderea încrederii în mine însumi;

- în familie am fost eclipsat de siguranța unui frate (sau unei surori) mai strălucitori decât mine;
- părinții mei nu au fost prea mulțumiți de mine; pentru a nu mă mândri excesiv și cu pretextul de a mă stimula să progrez, îmi repetau continuu că aș putea „să fac mai bine”;
- după ce s-au certat îndelung, părinții mei s-au separat și eu m-am învinovățit pentru aceasta: mă gândeam că eu, cu afecțiunea mea, aș fi putut să-i ajut să se împace;
- pentru un anumit timp, prietenii mei de studiu m-au luat în derâdere: nu eram îmbrăcat ca ceilalți, nu eram așa de abil la jocuri, mă considerau prea scund (sau prea înalt ori prea robust);
- am fost prea mult timp cocolit de părinții mei; ei luau toate deciziile importante pentru mine în locul meu, și nu mă lăseau să iau nici o inițiativă; nu am învățat să înfrunt dificultățile vieții; comportamentul meu nu e acela care i se cere unui adult;
- mi-a fost întotdeauna teamă că nu le-am dat părinților mei adoptivi prea multe satisfacții: mă temeam că mă vor abandona și ei la rândul lor; succesele mele nu au reușit niciodată să reprime teama de a mă trezi *din nou orfan*.

Copiii pot să fie răi

Oriunde lipsește iubirea, umilirea îi ia locul. Când nu iubești pe cineva, nu poți evita să-l umilești, să-l acoperi cu insulte grave, evident pentru a te justifica că nu-l iubești. *Umflato*, îi repetă fratele mai mare surioarei, deja necăjită pentru faptul de a fi prea grasă. Și îi va fi greu întotdeauna să se împace cu propriul corp; se va îndopa cu dulciuri pentru a compensa bulimia inimii.

Îmi voi aminti cât voi trăi de acel copil din clasa a șasea, pe care eu și colegii mei îl pișcam până la sânge pentru a asista cu o bucurie murdară la spectacolul fricii lui. Cine a pus acest instinct josnic în venele noastre? Acesta este păcatul original?

Domnul Brice de Saint-Macary mi-a povestit timp de două ore într-o cameră mică de hotel, umilirile pe care le-a suferit în copilărie. Statura sa scundă (un metru și treizeci) dezlănțuia refuzul. La o sărbătoare câmpenească o doamnă a spus: „Păcat că prezența acestui monstru ne distruge peisajul!” Copilul a auzit aceasta. Cuprins de dorința de a muri și de a se răzbuna, a găsit o distracție în abilitatea utilizării revolverului. Mai târziu, scăpând ca prin miracol, de sinucidere și ură, și-a consacrat viața apărării celor umiliți.

Stan Rougier, *Lorsque le pauvre est humilié, Dieu se lève* (din *Christus*, n. 104, octombrie 1979, 444).

A îndrăzni să fii fericit

Am cunoscut cu ani în urmă o tânără pereche pe care moartea accidentală a soției după trei ani a năruit-o. Suferința soțului a fost atroce, mai ales că avea senzația de a nu fi știut să o facă fericită pe cea pe care tocmai a pierdut-o.

Ea era o doamnă foarte amabilă, foarte sensibilă... El, mai mare cu opt ani, era admirabil în multe privințe. Ea își reproșa neîncetat că nu-l iubește cum ar fi vrut, iar aceasta o făcea nefericită.

După ce a pierdut-o, soțul mi-a mărturisit: „Nu putea să nu mă întrebe de atâtea ori pe zi: „Știi că te iubesc?” Sau: „Ce pot să fac pentru tine?” După cea mai mică prostie: „Nu te-ai supărat pe mine?” În primele zile ale căsniciei noastre găseam emoționantă această iubire grijulie și sinceră. Dar foarte curând mi s-a părut că surprind, în spatele acestor întrebări, o teamă latentă. Într-o seară era în întregime întristată pentru că prânzul întârziase cu câteva minute. Aproape întotdeauna, după plecarea prietenilor mei care ne-au vizitat, îmi spunea îndurerată: „Nu te-am onorat, nu-i așa?”, în timp ce, în realitate, toți o admirau și o iubeau.

Adesea, la-nceputul serii, când eram singuri în casă, această casă pe care o iubeam amândoi, puneam unul din discurile sale preferate și spuneam: „Cât aș vrea ca pentru iubita mea, aceste puține ore să fie o bucată din cer, fără nori, fără gânduri secrete, pline de recunoștință față de Dumnezeu pentru iubirea minunată pe care ne-a dat-o! Simți profunda fericire pe care mi-o dă?” Aceste cuvinte o făceau fericită și se lăsa tandru în brațele mele. Dar nu dura prea mult. Curând reapărea neliniștea: „Nu mi-o spui pentru a-mi face plăcere?” *Nu îndrăznește să fie fericită.* Era sigură că nu merită iubirea pe care i-o arătam, vedea în ea doar pomană unei inimi generoase.

În întrebarea sa repetată adesea: „Ce pot să fac pentru tine?”, credeam că descopăr resortul profund al psihologiei ei. Îi spuneam: „De ce vrei mereu să faci? Să fii, să fii tu, tu pentru mine: nu poți să faci nimic mai mult ca să mă ascuți. „Nu ceea ce faci, dar ceea ce ești mă face fericit”. De câte ori nu am crezut că reușesc să o conving: privirea ei exprima bucuria copilului pierdut, încă în întregime tremurând, care abia i-a regăsit pe ai săi. Dar mult prea curând a trebuit să admit că am lângă mine o inimă anxioasă pe care nimic nu va reuși s-o liniștească. Nu îndrăznește, nu putea pur și simplu să fie fericită”.

(Henri Caffarel, *Nouvelles lettres sur la prière*, Feu Nouveau, 30-31)

2. Remediile omenești

Reevocarea amintirilor frumoase

Pentru a câștiga mai multă siguranță, poate fi de folos reîntoarcerea la acele momente din viață în care ceilalți au apreciat acțiunile și gesturile mele, când mi s-a părut că nu sunt un „nimeni”. În loc să cedez tentației neplăcute de a reevoca doar

amintirile rele, ar trebui să mă oblig să îmi reamintesc de momentele în care am avut succes.

Chiar dacă rudele sau prietenii mei nu mă apreciază cum și când aş vrea – nimeni nu e profet în patria sa –, am întâlnit adesea diferite persoane care și-au manifestat stima față de mine. De ce să nu-mi amintesc mai des de aceste semne de simpatie? Acestea m-ar ajuta să găsesc o imagine pozitivă despre mine.

Valorizarea capacităților mele

Pentru a obține cea mai mare abilitate în societate, e necesar să te angajezi în fiecare zi pentru îmbunătățirea aptitudinilor. Talentele pe care mi le-a încredințat Dumnezeu nu trebuie să le îngrop, dar să le cultiv în sensul de a fi din ce în ce mai eficient, capabil să realizez lucruri tot mai dificile. Puțin câte puțin voi deveni mândru de progresele realizate. Mândrie într-un totu legitimă, care nu are nimic de a face cu aroganța orgoliosului care își imaginează că e mai bun decât toți și care uită complet cât datorează altora și lui Dumnezeu!

Acceptarea limitelor mele

Pentru a mă simți bine în pielea mea, trebuie de asemenea să știu să-mi accept limitele. Cu siguranță nu posed toate talentele, dar le voi dezvolta cât mai bine pe ale mele, decât să pierd timpul invidiindu-i pe alții. De ce să mă plâng că nu sunt muzician, când sunt abil în muncile manuale? De ce să mă întristez că nu pot vorbi în public, când alții apreciază disponibilitatea mea de a-i asculta?

Lipsa încrederii în sine e adesea legată de neacceptarea limitelor condiției umane. Oricât ar părea de straniu, umilința e o premiză indispensabilă la dobândirea încrederii în sine.

Pentru a reuși în propria meserie, în propriul apostolat, trebuie să avem în vedere și eventualul eșec. Campionii sportivi știu bine că nu se ajunge de la o zi la alta pe treapta cea mai înaltă a podiumului. Pentru a triumfa asupra unui adversar nu e necesar să învingi toate bătăliile, dar e indispensabil să reiești lupta după o înfrângere.

Astăzi nu lipsesc consilierii și psihologii care învață o întreagă serie de tehnici pentru a deveni mai puțin timizi, mai întreprinzători, mai curajoși. Într-un fel sau altul, aceștia insistă asupra rolului controlului creierului pentru a dobândi o tot mai mare încredere în ei înșiși. În loc să-ți împrăștii aiurea memoria și imaginația, e nevoie să înveți să-și disciplinezi mintea, să trăiești intens momentul prezent: panica ce ne cuprinde în fața viitorului va ceda locul așteptării liniștite a evenimentelor.

Creștinul nu disprețuiește aceste tehnici, dar găsește în credința sa motivele esențiale pentru a nu succomba disprețului de sine însuși.

3. Remediile specific creștine

Ucenicul lui Cristos găsește în Scriptură un anumit număr de convingeri care îl ajută să ridice capul cu mândrie, când e tentat să se lase dominat de penibila impresie că nu are nici o valoare în ochii altora și ai săi.

Dumnezeu mă iubește așa cum sunt

Nu pot să mă simt un refuzat, pentru că Dumnezeu îmi repetă fără încetare că sunt prețios în ochii săi (cf. *Is 43,4*) și îi place să mă admire. Profetul Sofonia a ajuns să spună că Dumnezeu „va tresălta de bucurie pentru tine... ca în zilele de sărbătoare” (*Sof 3,17*).

Ar fi nedrept față de Dumnezeu să ne gândim că în lume sunt ființe de care el nu se îngrijește cu atenție. Până și cel care se naște cu un handicap grav, e o ființă unică în lume, chemată să devină ceva minunat care strălucește în mijlocul celorlalte bijuterii ale paradisului. Nimic nu e imposibil la Dumnezeu. Pe indivizii care astăzi par anormali, Dumnezeu e în stare să-i transforme în autentice capodopere.

Această convingere trebuie să mă facă să nu mă disprețuiesc niciodată pe mine însumi, să nu cedez niciodată disperării, chiar după ce am suferit diferite falimente, sau când, în urma unui accident teribil, ar trebui să mă aflu într-un scaun cu rotile.

O astfel de atitudine – trebuie să recunoaștem – va putea fi posibilă numai datorită unei credințe excepționale în iubirea lui Dumnezeu față de toți oamenii, și unei speranțe nu mai puțin excepționale în atotputernicia acțiunii lui Dumnezeu îndreptată către ființele cel mai fragile și sărmene.

Dumnezeu dă valoare celui mai mic dintre actele mele

Misterul valorii incalculabile pe care Dumnezeu o dă celei mai mici acțiuni când o împlinesc cu iubire, trebuie să mă facă să ridic încredere capul când sunt tentat să mă disprețuiesc pe mine însumi.

Ceea ce contează nu e nici numărul și nici succesul activităților pe care reușim să le realizăm, ci iubirea cu care le realizăm.

Sfântul Ioan al Crucii afirma: „ Cel mai mic act de iubire pură este mai util întregii Biserică decât toate operele adunate la un loc”¹.

Să faci lucrurile mici ca și cum ar fi mari datorită maiestății lui Cristos Isus care le face în noi și care trăiește viața noastră; iar lucrurile mari ca și cum ar fi mici și ușoare, datorită atotputerniciei sale.

Blaise Pascal

¹ *Fiamma viva d'amore*, str. I, spiegazione de v. 6.

Dumnezeu poate să mă vindece

Creștinul nu trebuie să ezite să-i ceară lui Dumnezeu vindecarea propriei lui afectivități, semnată profund de răni provenite din prima copilărie sau din diferite insuccese ale vieții.

Dacă vindecarea nu se realizează într-un moment, ca prin minune, ea se poate realiza puțin câte puțin de-a lungul anilor, cu sau fără ajutorul psihoterapiei. În orice caz, pentru ca vindecarea să fie completă, trebuie să primim harul de a-i ierta pe toți cei care ne-au rănit. Asta nu înseamnă că nu vom păstra unele sechele în urma acelor răni, dar cel puțin vom putea să trăim într-o armonie bună cu frații noștri. Unii sfinți au trăit evanghelia într-un mod deosebit de eroic, deși au rămas afectați până la sfârșitul vieții de o anumită timiditate contractată în copilărie.

În capitolul precedent am considerat frumusețea gestului cu care creatura se prosternă în fața Creatorului ei. Dar este un alt gest pe care Domnul îl așteaptă de la noi: acela de a ne ridica în fața lui și a altora cu statura proprie nouă. Trebuie să știm să ne ridicăm, să stăm în picioare².

Domnul vrea să ne eliberăm de complexe de inferioritate care pot să ne paralizeze, și să depășim frecventele tentații de descurajare. Să ne amintim de cuvântul cu care Isus la Cafarnaum a înviat-o pe fiica lui Iair: „Talita, kum” („Fetiță, scoală-te!”) (*Mt* 5,41) și fetița s-a sculat, vie. Și noua Domnul ne pronunță în fiecare zi aceste cuvinte. Ne cheamă să ne ridicăm după o cădere, să ne aruncăm din nou mrejele după un insucces apostolic, să pornim din nou cu pas liniștit după un moment de oboseală.

Aceasta nu e în contradicție cu ceea ce spuneam mai înainte, pentru că Domnul nu a venit numai ca să caute adoratori ai Tatălui în „Duh și adevăr” (*In* 4,24). El a venit „pentru ca să avem viața și s-o avem din plin” (*In* 10,10). „Gloria lui Dumnezeu este viața omului”, spunea sfântul Irineu de Lyon. Noi proclamăm gloria lui Dumnezeu, dezvoltând cât mai bine toate talentele care ne-au fost încredințate: putem fi umili și ambițioși în același timp.

Nu trebuie să-i repetăm Domnului continuu că suntem dintre cei mai săraci, că nu știm să facem nimic. Ar fi mulțumit un tată dacă i s-ar repeta întotdeauna: „Sunt un fiu nereușit?” Cunoaștem răspunsul pe care Dumnezeu ni l-ar da, dacă am face atâtea dacă am fi într-atât de prostuți să-i facem astfel de discuții: „Poate nu ești un vultur, dar ești totuși unic în lume. Deci, ridică-te. Trage-ți sufletul și aleargă pe cale. Eu sunt cu tine” (cf. *Is* 43,2; *Ps* 119,32; *Mt* 28,20).

În capitolul precedent i-am amintit pe bătrânii din Apocalips care aruncă coroanele lor în fața tronului divin. Dar eu îmi imaginez că Dumnezeu în continuu le restituie. Cum ar putea ei să facă acest gest o veșnicie, dacă ar fi pentru totdeauna fără coroane? Deci, cu cât recunoaștem mai mult că numai Dumnezeu este regele regilor și Domnul

² Poziția dreaptă are semnificația sa particulară în rugăciunea creștină. Chiar de la începuturi, Biserica a îndemnat pe credincioși să rămână în picioare în timpul liturghiei duminicale pentru a exprima în acest mod credința lor în învierea lui Cristos și siguranța de a fi deja înviați cu el. Primul conciliu de la Niceea (315) interzisese până și faptul de a îngenunchia duminica și în timpul pascal.

domnilor, cu atât mai mult ne repetă că noi suntem prinții și prințesele sale și că trebuie să ne ridicăm fruntea cu mândrie.

Când pregătesc copii pentru sacramentul pocăinței, le propun să-i ceară iertare lui Dumnezeu pentru două gesturi pe care nu le fac prea des în viață, precizând însă, că, chiar dacă ar fi acrobați, nu ar putea să le facă simultan: să-și plece genunchiul înaintea lui Dumnezeu și să stea în picioare înaintea lui. Această dublă atitudine, de umilință și de demnitate nu condiționează numai autenticitatea relației noastre cu Dumnezeu, ci și armonia raporturilor noastre cu ceilalți. Trebuie să învățăm uneori să ne retragem dinaintea celorlalți, alteori să ne afirmăm înaintea lor.

„Iubește-l pe aproapele tău ca pe tine însuși” (Lc 19,18)

Dumnezeu ne cere să ne iubim pe noi înșine, să nu ne disprețuim niciodată. Această iubire dreaptă de sine este condiția indispensabilă a iubirii față de aproapele.

La începutul cărții *Dialoguri carmelitane*, scrisă de Georges Bernanos, bătrâna stareță o atenționează pe tânăra postulantă, viitoarea soră Bianca a Agoniei lui Cristos, cu privire la ispita de a se disprețui pe sine însăși: „Sfinții nu deveneau rigizi împotriva ispitelor, nu se revoltau împotriva lor înșiși, revolta e mereu lucrarea diavolului; și mai presus de toate, nu te disprețui niciodată! Este extrem de dificil să ne disprețuim fără să-l ofensăm pe Dumnezeu în noi” (tabloul al doilea, scena a VIII-a).

„Nu se meditează suficient această a doua parte a poruncii: *ca pe tine însuși*. Pentru a-i iubi pe alții, e nevoie să te iubești pe tine însuși. Nu se poate iubi aproapele prin imperative categorice, dacă inima e măcinată de dezgustul față de sine însuși” (Părintele Cocagnac).

„Noi știm că fiecare este cu ceilalți ceea ce este cu sine însuși. E același lucru: cine este supărat pe toți, mai întâi e supărat pe sine însuși. Întotdeauna aceleași persoane care îi persecută pe alții sunt acelea care se persecută pe ele însele. E o greșeală să crezi că poți să te înțelegi pe tine însuși și nu poți să-i tolerezi pe alții, sau să fii prost dispus cu tine și să fii plin de respect față de ceilalți. Cum ar putea, cel care se face pe sine nefericit, să-i fac fericiți pe alții? Esențial este deci să-ți împlinești datoriile față de tine însuși, și restul va urma după aceasta” (Louis Lavelle).

Sentimentul de inferioritate și complexul de inferioritate

Alfred Adler, discipolul dizident al lui Sigmund Freud, a descris diferența considerabilă care separă sentimentul de inferioritate, de complexul de inferioritate.

Toți experimentăm *sentimente de inferioritate* în fața persoanelor care se afirmă mai bine decât noi într-un câmp sau altul de activitate. Deseori s-a întâmplat ca un individ să fi reușit să se depășească acolo unde se simțea inferior altora. Propunând teste în

diferite institute, Adler a observat că unii pictori văd prost și că unii muzicieni au probleme cu auzul (Beethoven de exemplu). Nu lipsesc sportivi care se lansează în competiții pentru a-și demonstra lor înșiși și altora că nu sunt așa de slabi cum par: fericită compensație a unui sentiment de inferioritate.

Se poate vorbi în sfârșit de *complexul de inferioritate* când un individ se simte cu adevărat strivit de ceilalți și este stăpânit de teribila impresie că nu are nici o valoare în ochii lor. O suferință care se înrădăcește de cele mai multe ori într-o serie de umiliri suferite în timpul primei copilării sau a adolescenței.

Cine suferă de acest complex, îl trăiește de obicei fiindu-i frică de propria umbră, neîndrăznind vreodată să se afirme în fața celorlalți; se întâmplă însă și ca un copil, afectat de acest complex, să caute să se reabiliteze în fața lui însuși și a celorlalți. Se face observat, „joacă rolul durului”, riscând să devină prin urmare un huligan sau un adevărat delincvent. Așadar, complexul de inferioritate se camuflează în spatele complexului de superioritate.

ÎMI LIPSEȘTE CURAJUL

Aceasta este uneori senzația noastră, când ne găsim în fața unei situații dificile: un doliu, un insucces sentimental, profesional sau politic, un pas delicat de făcut, o luptă greu de dus, o muncă obositoare de făcut. O oboseală extremă pune stăpânire pe noi: nu mai reușim să înfruntăm dificultățile cum ar trebui. Descurajarea se simte și mai mult, dacă până atunci trăiam cu impresia că suntem curajoși: nu dădeam nimănui - și mai ales nouă înșine - impresia că suntem lași. Și iată că deodată totul se prăbușește. Suntem obligați să constatăm că nu suntem atât de curajoși cum ne-am imaginat. Impulsurile slăbesc; mi se par de-a dreptul înfrânte!

Însăși credința, în loc să ne ajute, se pare că mărește rătăcirea. Ne învinovățim că nu mai suntem generoși, că nu mai știm să oferim Domnului acel semn de fidelitate pe care îl așteaptă de la noi într-o astfel de circumstanță. „E timpul să te rogi - ne spun cei de lângă noi – nu ești mai curajos decât alții!” Dar nici nu e cazul să ne spună cineva, pentru că așa gândim. Rugăciunea ni se pare inefficientă!

1. Motivațiile curajului omenesc

Conciliul al II-lea din Vatican insistă de mai multe ori asupra acțiunii Duhului Sfânt în inimile oamenilor de bunăvoință care, fără a crede în Isus Cristos, încearcă să fie fideli exigențelor cele mai profunde ale conștiinței lor. Creștinii nu pot fi mai prejos decât ceilalți oameni, mai ales având la dispoziție aceste mijloace magnifice pentru a face dinamică propria lor conduită.

Formidabilul motor al iubirii

Când iubești, ajungi să te depășești pe tine însuși. Iubirea este cea care pune în mișcare în fiecare zi milioane de oameni și îi face să lucreze, și nu doar dorința de a mânca și de a bea. Iubirea cavalerilor din vechime pentru dama lor și a soldaților pentru patria lor a fost cea care a făcut fapte de vitejie. Dacă Antoine Guillaumet și-a urmat marșul forțat de-a lungul Anzilor, s-a datorat faptului că se gândea la soția sa: *Soția mea, dacă mă crede viu, mă știe pe drum.* Și a mai parcurs încă 50 de metri pentru a ajunge la o stâncă. Trupul său a fost regăsit acolo la topirea zăpezii.

Unirea face puterea

Așa cum se vede din exemplul de mai sus, este mai ușor să faci un efort atunci când nu îl faci 1de unul singur: *Dacă rezistă ceilalți, pot rezista și eu!* Amorul propriu ne ajută adesea să perseverăm în angajamentele noastre. Nu vrem să fim considerați niște trădători de către colegii de luptă. Avem toți, mai mult sau mai puțin, nevoie de susținători care să aplaude faptele noastre. Devenim curajoși în măsura în care suntem încurajați. Chiar dacă se luptă de unul singur pe mare împotriva furtunilor, navigatorul își imaginează ovațiile pe care le va primi la sosirea în port.

Și cine poate nega influența benefică exercitată asupra unui copil de zâmbetele afectuoase ale părinților, atunci când reușește să învingă frica sau lenea? Spunea un copil: *Mamă, atunci când știm că ești în casă, toate le facem mai bine.*

Lipsa de curaj a celui deprimat

Uneori lipsa curajului poate să depindă și de lipsa de sănătate a fiecăruia. Când ai dormit rău, când ești obosit, când ești cu moralul la pământ.

De aceea, atunci când vedem un bolnav care suferă îi spunem „Curaj!” Cu atât mai mult unei persoane deprimată, care psihologic este incapabilă să reacționeze în fața propriului pesimism. Cei care se simt în formă ar trebui să aibă grijă să nu-i oprime pe frații bolnavi prin ostentația dinamismului lor! Trebuie mai degrabă să compătimizească suferința lor și să-i ajute să o depășească...

Beneficiile ascezei

Moralistii mereu au exaltat, și pe bună dreptate, beneficiile de neînlocuit ale exercițiului repetat neîncetat: forjând, devii fierar; perseverența în efort ne face curajoși și capabili de a face acțiuni și mai dificile.

Sportivii o știu bine, se antrenează mai mulți ani pentru a obține rezultate cât mai bune. Din păcate, în afară de sport, azi nu se mai face elogiul ascezei. Un cuvânt care s-ar aprecia mai mult dacă ne-am aminti de etimologia lui – *askésis* înseamnă exercițiu – și dacă am reflecta asupra avantajelor pe care fiecare le poate trage din lupta împotriva indolenței sau a proastei dispoziții.

Pedagogia a descoperit că personalitatea unui copil se construiește doar prin depășirea unui anumit număr de obstacole. „O lume pe măsură”, observa Ana Freud, fiica celebrului psihanalist vienez, este o „lume cu care copilul nu mai este obligat să se măsoare”. Iar Antoine de Saint-Exupery afirma: „Omul se descoperă pe sine când se confruntă cu obstacolul”.

Prin eforturi repetate, omul (*vir*), devine demn de acest nume: un om plin de virtute (*virtus*). *Virtus* în semnificația etimologică a cuvântului este forța, curajul viril; dar prin extensie el indică și celelalte calități morale pe care omul le poate obține și dezvolta datorită eforturilor perseverente: blândețea, respectul față de alții, stăpânirea de sine, loialitatea. Paul Foulquié a dat virtuții următoarea definiție: este o zestre obținută prin exercițiu. Așadar pe măsură ce ești curajos, devine tot mai ușor să fii curajos.

Dar nu trebuie să ne culcăm pe lauri. Omul virtuos găsește mereu noi terenuri de aplicare pentru aptitudinile sale. Acestea devin periculoase doar dacă se neglijează orientarea lor constantă spre bine.

S-a putut observa că dacă este relativ ușor să ne comportăm ca *eroii* pe un câmp de bătălie, este mult mai dificil a da dovadă de curaj și de onestitate la întoarcerea de la luptă, în mijlocul miilor de ispite sau tentații care se întâlnesc în timp de pace. Georges Bernanos a scris cu o teribilă luciditate: „știm ce este, din 1918, aspra demobilizare a conștiințelor eroice. Începe la Verdun și se termină în lichidarea

daunelor războiului. Toți se pot lăsa uciși pentru un motiv just. Dificultatea este să trăiești viața de fiecare zi cu mâinile curate”. Iar René Bazin: „în viață avem numai de două sau de trei ori ocazia de a fi curajoși, dar în fiecare clipă ne este oferită posibilitatea de a nu fi lași”.

Creștinul folosește toate aceste resorturi, dar curajul său se înrădăcinează într-un anumit număr de convingeri legate de credință.

2. Secretele curajului creștin

Idealul creștinului nu este să devină un erou cu forțele sale proprii, ci să devină un sfânt lăsându-se pătruns de Duhul Sfânt. Această opoziție clasică între eroism și sfințenie nu trebuie să ne facă să uităm că înainte de beatificarea sau canonizarea cuiva, Biserica analizează sistematic dacă a trăit în mod eroic cele trei virtuți teologale: credința, speranța și dragostea; și cele patru virtuți cardinale: tăria, cumpătarea, dreptatea și prudența (sunt numite cardinale deoarece constituie pilonii altor virtuți).

Dar cum să nu te descurajezi în fața exigențelor evanghelice la care suntem chemați cu toții: *Fiți desăvârșiți precum Tatăl vostru din cer este desăvârșit... Nu puteți sluji și lui Dumnezeu și banului... Iubiți pe dușmanii voștri... iertați de 70 de ori câte șapte...?*

Care sunt secretele care-i permit creștinului să se avânte cu umilință și îndrăzneală pe calea sfințeniei?

„Iubirea imensă cu care ne-a iubit” (Ef 2,4)

Adesea, lăsându-se impresionat de imaginea lui Isus Cristos răstignit, sfinții au decis să trăiască din plin evanghelia: „Cristos a făcut nebunii pentru noi, este logic ca și noi să facem la fel pentru el”.

„M-a iubit prea mult”, repeta cu plăcere Fericita Elisabeta a Sfintei Treimi, utilizând traducerea pe care o avea în fața ochilor a unui verset din scrisoarea către Efeseni.

Adânc mișcată de contemplarea unui tablou care-l reprezenta pe Isus biciuit, Tereza de Avila, a renunțat la conversațiile care se practicau în conventul ei și a făcut reforma Carmelului.

Așa se explică dorința martiriului în marii îndrăgostiți de Cristos. Nu este masochism, ci manifestarea unei iubiri care vrea să meargă până la limita eu-lui propriu. Sf. Tereza de Lisieux a scris: *Martiriul: iată visul tinereții mele! Acest vis a crescut împreună cu mine în Carmel... Dar și aici, simt că visul meu este o nebunie, deoarece nu aș ști să mă limitez să doresc un anumit fel de martiriu... Ca să fiu satisfăcută aș avea nevoie de toate la un loc!*

Această iubire pentru Isus nu-i împiedică pe discipolii săi să-i iubească pe frații lor din toată inima. Dacă la Auschwitz, părintele Maximilian Kolbe s-a oferit să moară în buncărul foamei în locul unui tată de familie, se datorează faptului că de mult timp își dăruise inima iubirii.

Exemplul sfinților

Creștinilor le place să mediteze asupra vieții glorioșilor predecesori și „modele”: este un izvor al dinamismului lor.

Pentru ca cititorii să nu se lase „adormiți în sufletele lor” (*Evr 12,3*) autorul scrisorii către evrei consacră un capitol pentru a aminti admirabila credință de care au dat dovadă oamenii vechii alianțe, de la Avram la frații Macabei. Îi invită apoi să-și fixeze ochii asupra lui Isus „care în vederea bucuriei ce îi era propusă, a îndurat crucea, și neținând seama de rușinea ei, s-a așezat la dreapta tronului lui Dumnezeu” (*Evr 12,2*). Și concludă: „Voi nu v-ați împotrivit încă până la sânge în lupta împotriva păcatului” (*Evr 12,4*).

Lovit la picior în timpul asediului orașului Pamplona, tânărul cavaler Ignațiu de Loyola, îi cere chirurgului să-l opereze din nou pentru a-și recupera piciorul și astfel să se poată întoarce la baluri. În timpul convalescenței își umple timpul, citind *Leggenda aurea*, care amintește cu multe detalii vitejiile a nenumărați sfinți printre care Francisc de Assisi și Dominic de Guzman, iar dorința de a-i imita pune stăpânire ușor, ușor pe inima ofițerului Ignațiu.

Cu trei secole înainte, un tânăr portughez ascultă cu admirație povestirea morții la Marrakesch, în Maroc, a cinci frați franciscani. Decide să intre la frații minori și să plece și el în Maroc, pentru a predica evanghelia și a muri martir. Însă destinul lui va fi altul. Devine un admirabil predicator și își sfârșește zilele la Padova: acesta este celebrul sfânt Anton.

Fiecare vocație se naște din dorința de a se asemăna unei persoane pe care o admiră pe neașteptate. „Și eu voi dirija un concert”, se gândește viitorul dirijor. „Și eu voi picta tablouri”, își închipuie viitorul pictor pentru prima dată în vizită la un muzeu. În același fel are loc contactul cu alți sfinți, actuali sau din vechime și răsună adesea într-o inimă prima chemare la sfințenie: *Și eu voi fi sfântă*, s-a gândit mica Tereza, când a început să citească istoria loanei d'Arc. *Mi se părea că simt în mine aceeași ardoare... Mă gândeam că eram născută pentru slava cerească*. Dumnezeu a pus în inima ei dorința de a deveni și ea o *mare sfântă*, a cărei glorie însă nu va apare ochilor lumii. Tereza nu-și putea imagina că, după moartea ei, multe inimi vor fi la rândul lor cucerite de istorisirea vieții sale.

Prietenii spirituale

Un alt factor al dinamismului este să fim înconjurați de persoane care împărtășesc cu noi același ideal al sfințeniei. Cristos este cu siguranță primul și cel mai mare prieten în care putem să ne încredem. El este păstorul fidel care ne însoțește pe drumul vieții chiar și atunci când devin „văi întunecate” (*Ps 23,4*). Dar prezența și exemplul unui prieten adevărat este un stimul minunat pe calea vieții noastre.

Prietenii spirituale au avut un mare rol în istoria sfinților. Este suficient să ne gândim la legăturile puternice și curate care i-au unit pe Clara și Francisc de Assisi, Tereza de Avila cu Ioan al Crucii, Ioana de Chantal și Francisc de Sales, Tereza de Lisieux și pr. Belliere, Charles de Foucauld și verișoara sa Marie de Bondy.

Tot la fel de minunată poate fi și unitatea ce se poate realiza între doi soți: dincolo de a-i ajuta enorm în viața lor creștină, oferă iubirii lor o profunzime neobișnuită. Raoul Follereau nu și-ar fi putut desfășura niciodată apostolatul său în favoarea leproșilor fără afecțiunea și prezența Magdalenei, soția excepțională pe care a întâlnit-o la vârsta de 15 ani. Recent, lumea a descoperit ce a scos regele Baldouin al Belgiei din iubirea care îl unea cu regina Fabiola și ceea ce amândoi datorau prieteniei cu Veronica O'Brien.

Creștinii înaintează mereu în comuniune cu ceilalți, în Biserică. Comunitatea „consolează” în adevăratul înțeles al cuvântului: nu ne permite să fim izolați. Generozitatea fraților noștri ne atrage. Văzând laici care își asumă responsabilitatea de a pregăti copiii la sacramentele inițierii creștine, văzând persoane de toate vârstele și condițiile care își dedică o săptămână din vacanță pentru un pelerinaj sau pentru o reculegere, văzând prieteni care postesc sau care petrec o noapte întreagă în rugăciune... îți vine și ție să faci la fel.

Comuniunea sfinților

Dacă posibilitatea de a dialoga cu alții are un mare rol în dinamismul unui creștin, credința în misterul comuniunii sfinților ne întărește curajul. El știe că o acțiune de a sa, chiar cea mai mică, exercită o anumită rezonanță asupra întregii Biserici și asupra întregii lumi.

Mulți creștini loviți de încercări au prins curaj din această certitudine pentru a continua lupta lor împotriva disperării: erau siguri că ajută în felul acesta alți frați să repurteze aceeași victorie. Creștinii nu uită că sunt atrași către Domnul de toți sfinții din cer și de pe pământ!

„Isus mă poartă”

Această convingere reprezintă poate cea mai eficace resursă care permite dintotdeauna nenumăraților creștini să suporte încercările lor. Știu că nu sunt lăsați niciodată singuri să lupte. Cred că puterea lui Cristos „se arată în slăbiciune” (2Cor 12,9). Departe de a se descuraja în fața fragilității lor, sunt de-a dreptul fericiți să o experimenteze, pentru ca să locuiască în ei „puterea lui Cristos”. Și le place să concluzioneze cu Apostolul: „Când sunt slab atunci sunt puternic” (2Cor 12,10).

Toți sfinții au exprimat în modul lor acest adevăr fundamental al vieții creștine. Sfântului Francisc de Sales îi plăcea să spună că Păstorul cel bun însoțește pe drum oile cele bune, dar mieii îi poartă în inima sa. Deja profetul Isaia cânta: „*Ca un păstor el își conduce turma, o adună cu brațul său, poartă mieii la piept, și conduce la odihnă oile care alăptează*” (Is 40,11).

Acest adevăr constituie punctul maxim a „căii celei mici” pe care Tereza de Lisieux s-a simțit chemată să o arate lumii. Cu cât recunoaștem mai mult slăbiciunea noastră, gândea ea, cu atât mai mult Cristos este fericit să ne poarte și să ne înalțe până pe culmile cele mai înalte ale sfințeniei. Ascensorul care trebuie să ne ducă până la cer, este brațul lui Isus. De aceea, cu un an înainte de a muri afirma cu sinceritate că

dacă s-ar găsi un suflet „mai slab și mai mic” decât al ei, Dumnezeu s-ar bucura „să-l umple de favoruri și mai mari dacă s-ar abandona cu încredere totală în milostivirea sa infinită”.

Pentru a fi pe plac lui Dumnezeu nu este neapărat nevoie să avem un suflet de eroi. Tereza a înțeles lucrul acesta la 16 ani, în momentul bolii mintale a tatălui său, internat în ospiciu la Bon-Sauveur din Caen. A suferi „cu curaj”, îi explica sorei Celine, nu înseamnă să te asemeni cu Cristos. În Getsemani el a suferit „cu tristețe”. Chiar i-a cerut Tatălui ca potirul suferinței pe care trebuie să-l bea să se îndepărteze de la el. Atunci, concludă, să acceptăm a suferi „fără curaj”!

Cititorul grăbit riscă să cadă într-o enormă înțelegere greșită citind anumite texte ale carmelitei din Lisieux, în special paginile înfocate ale celui de-al doilea manuscris, în care exprimă dorințele sale „care se dilată la infinit”. Ar vrea să fie misionară, să fi fost de veacuri, să împlânte pretutindeni crucea lui Cristos și mai ales să sufere toate felurile posibile de martiriu pentru a-i dovedi lui Isus iubirea ei.

Se înțelege reacția nașei sale în fața unor asemenea expresii: „Ce vrei să-ți spună, tu ești posedată de Dumnezeu așa cum cei răi sunt posedați de cel Rău”. Nașa ei a rămas descurajată; are impresia că nu va mai putea să ajungă niciodată la sfințenia la care a ajuns fina ei. Fericită înțelegere greșită din partea sorei Maria a Inimii Preasfinte care ne-a lăsat minunata scrisoare din 17 septembrie din 1896, în care Tereza pune lucrurile la punct. Ceea ce-i place lui Dumnezeu în sufletul ei nu este dorința arzătoare de a fi martiră. Îi place acceptarea micimii sale, conștiința vie pe care o are despre slăbiciunea sa pentru că asupra acestui material sărac îi place lui Isus să lucreze.

Când suntem oprimați de toate amintirile și de toate disipările noastre, de conștiința că nu avem vigoarea unui sfânt, lectura acestei scrisori a Terezei trebuie să reaprindă speranța și curajul nostru. Pentru a umple cerul, Dumnezeu nu selecționează atleți înzestrați deja din start cu o puternică doză de curaj. Preferă să aleagă „ceea ce e slab în lume pentru a-i face de rușine pe cei puternici” (1Cor 1,27). Siguranța de a fi „purtat” de Domnul nu trebuie să micșoreze în creștin voința de a face tot posibilul pentru a duce a-și îndeplini în fiecare zi eforturile necesare.

Succesul unei vieți – pentru un creștin este vorba *de a deveni sfânt* – este lucrarea noastră, deși este lucrarea lui Dumnezeu. Așa cum patria lui Israel a fost totodată pământ al unei cuceriri și pământ al unei promisiuni, așa și fructul rodul care se culege după o dificilă bătălie este și un dar al cerului. Turn ce trebuie construit piatră peste piatră și plantă care crește singură, chiar și în timpul nopții când se doarme.

Pentru a-și realiza lucrarea sa în noi, Dumnezeu va avea întotdeauna nevoie de bunăvoința noastră! Este datoria fiecăruia dintre noi să caute să înțeleagă ce fel de bunăvoință așteaptă Domnul de la el.

Unii se vor gândi la acel minim de sinceritate necesară pentru a recunoaște erorile lor; alții vor cere harul de a face ruptura decisivă care îi va elibera de lanțurile lor. Alții însă se vor gândi la greutatea de a persevera zi de zi în fidelitatea față de angajamentele luate. Și totuși, acel puțin sau mult al bunăvoinței necesare pentru

mântuirea noastră îi va aparține mereu lui Dumnezeu. „Ce ai ce nu ai primit?” (1Cor 4,7). La aceste cuvinte apela sf. Augustin în disputa cu pelagienii, pentru a demonstra că creștinul, deși dă dovadă de curaj, nu se poate mândri cu nimic. Atunci când Dumnezeu încoronează meritele sfinților, „încoronează propriile sale daruri”.

Isus ne introduce în curajul său

Pedagogia creației pe care Domnul o folosește cu discipolii săi este cu totul altceva decât o metodă formativă. Este drumul pe care l-a parcurs el însuși. Mai mult decât să ne învețe, mai mult decât să ne îndemne să fim curajoși, el creează curajul în noi. El însuși intră în frica noastră și nu abandonează inima omului. Curajul care se naște mereu din umbră, nu este în nici un fel străin curajului lui Isus, cuvântul întrupat, care dorea cu nerăbdare să meargă la moartea pe cruce. Curajul nostru este însăși curajul lui Isus..., născut nu din forțele sale, ci din rugăciunea din grădina Ghetsemani. Cuvintele concludive ale lui Isus după Cină, au meritul de a-i așeza pe discipoli, și pe noi împreună cu ei, în centrul deciziei *ceasului hotărâtor*. Cei doisprezece – de acum sunt numai unsprezece – cred încă o dată că au înțeles totul. „Le zise lor Isus: Voi acum credeți? Iată că vine ceasul, ba a și venit, când veți fi împrăștiați și mă veți lăsa *singur*” (In 16,32). Cuvântul „singur” exprimă cu extraordinara pudoare a sfântului Ioan întreaga masă a valurilor lui Dumnezeu care pot să se reverse asupra omului, lăsat în mod inexorabil pradă sieși (Ps 42-43,8): singurătatea infinită din grădină. Iar Isus continuă: „Dar eu *nu sunt singur* pentru că Tatăl este cu mine”. În Tatăl este toată puterea sa, așa cum toată forța noastră este în el. Aici avem secretul curajului credinței, din veac în veac, mult peste limitele vizibile ale Bisericii: „V-am spus acestea ca să aveți pace în mine. În lume veți avea necazuri; însă curaj, eu am învins lumea!” (In 16,31-33).

Tenacitate și încăpățânare

Tenacitatea este o atitudine laudabilă, care ne face să perseverăm cu curaj pe drumul prestabilit, fără a ne lăsa abătuți de dificultățile pe care le întâlnim.

Încăpățânarea, în schimb, este un rău. Ne împiedică să punem în discuție orientarea noastră inițială chiar și atunci când, după ce am înțeles că am greșit adoptând-o, ne continuăm drumul nostru fără să ne schimbăm. Această încăpățânare este una din formele pe care le poate lua orgoliul nostru: uneori ne este foarte greu să recunoaștem condiția noastră umană supusă greșelii.

Să ne amintim vechiul proverb latin: *errare humanum est, perseverare diabolicum* („a greși est omenesc, dar a persevera în propria greșeală este diabolic”).

CEIALȚI MĂ SUPĂRĂ

Expresia „iubirea este îndelung răbdătoare... toate le îndură” (1Cor 13,4-7) din celebrul imn paulin al iubirii, condensează una dintre manifestările esențiale ale oricărei iubirii autentice.

A spune „răbdare” nu înseamnă a spune insensibilitate în fața evenimentelor vieții. Este important să nu confundăm o adevărată criză de mânie, adesea însoțită de cuvinte și gesturi alterate, cu mișcarea spontană de revoltă care se naște în noi imediat ce am fost martori – și uneori victime – ale unui ultraj sau ale unei nedreptăți.

O iritare instinctivă poate fi și binefăcătoare. Dacă Henri Dunant n-ar fi rămas mișcat de spectacolul de pe câmpul de bătaie din Solferino și San Martino (1859), nu i-ar fi venit ideea de a întemeia Crucea Roșie. Dacă Raoul Follereau n-ar fi rămas dezgustat de ceea ce observase în unele leprozerii africane, Ziua Internațională a Leproșilor n-ar mai fi văzut lumina zilei! Binecuvântate „mâini” care trezesc astfel de inițiative.

Cum ar putea părinții să rămână insensibili în fața lenei sau a minciunilor unui fiu. Există neplăceri providențiale: cele care se transformă în luptă non-violentă împotriva răului.

Condamnabil ar fi să ne lăsăm pradă gesturilor și cuvintelor necontrolate, pe care suntem apoi constrânși să le deplângem. Știm bine cât de mult aceste „izbucniri”, chiar dacă sunt trecătoare, constituie adesea un obstacol serios în dialogul senin cu soțul, cu copiii, cu părinții...

Creștinii nu sunt scutiți de asemenea ispite, însă dispun de arme deosebit de eficiente pentru a le rezista. Cu condiția însă de a nu voi să facem prea mult și... imediat! Atunci când ceilalți ne necăjesc, nu este cazul să vrem să descoperim imediat laturile lor bune. Să urmărim mai degrabă sfaturile care ne vin de la sfinți, maeștrii noștri în viața spirituală. Foarte realiști, ei ne îndeamnă să aplicăm o tehnică diferită, după starea în care ne aflăm: în deplină criză emotivă sau ceva mai calmi.

Pe scurt, pentru a vindeca crizele noastre de mânie, trebuie să distingem între „terapia la cald” și „terapia la rece”.

1. Terapia la cald

Să nu ne învinovățim dacă uneori ne irită chiar persoanele pe care le iubim. De altfel, cu cât le iubim mai mult, cu atât suntem mai dezamăgiți și răniți de anumite cuvinte sau anumite fapte de ale lor.

Anumite manii inocente ale lor ne fac de obicei să zâmbim, iar atunci le privim cu umor, chiar dacă frecvența lor ne supără. În schimb, meschinăriile sau unele decizii de ale lor ne irită, mai ales atunci când par să nu țină cont de acordurile noastre precedente.

Atunci este inutil să ne amintim fascinația sau calitățile aproapelui nostru. Suntem atât de „obsedați” de prostia sa sau de egoismul său încât orice altă considerație devine cu totul inefficientă. Ce trebuie să facem în acele momente? Patru lucruri.

Un act de credință

Trebuie să intrăm în inima noastră și pentru a gusta pacea pe care Dumnezeu continuă să ne-o ofere. Profunda tulburare a sensibilității noastre trebuie să fie ocazia de a ne adresa imediat lui Dumnezeu: „Eu cred, Doamne, că nimic nu mă poate despărți de iubirea ta, nici măcar teribila deziluzie pe care o trăiesc acum. Sunt profund întristat, dar ajută-mă să gust și mai mult nemăsurata iubire cu care tu mă înconjori și pe care vrei să mi-o acorzi mereu”.

Acest act de credință nu suprimă suferința noastră. Rugăciunea nu este un opiu! Rămânem mișcați de conduita sau de reflecția celuilalt, dar nu vrem să considerăm situația ca fiind catastrofală. Chiar dacă Dumnezeu permite această încercare în viața noastră, noi rămânem fii săi preaiubiți. O afirmă Biblia și nu avem dreptul să ne îndoim. Să ne bucurăm mai degrabă de această ocazie privilegiată pentru a-i repeta că, în ciuda tuturor, noi suntem foarte convinși de acest lucru.

Nu este posibil întotdeauna să fim veseli

Suntem scuzați dacă nu suntem întotdeauna veseli, deoarece nu suntem stăpânii veseliei ca să dispunem de ea atunci când vrem; dar nu avem nici o scuză dacă nu suntem întotdeauna buni... deoarece aceasta stă întotdeauna în puterea voinței noastre.

(Sfântul Francisc de Sales).

„El le îndreaptă toate spre bine celor care îl iubesc pe Dumnezeu” (*Rom 8,28*). Persoanele care ne irită fac parte din acest *toate* care lucrează spre binele nostru, numai să știm să profităm de serviciul pe care ele ni-l fac fără să știe.

Este adesea mai ușor să recunoaștem mâna lui Dumnezeu într-o boală sau într-un accident care ne obstaculează brusc planurile, decât în observațiile dulce-acrișoare ale celor apropiați. Și totuși trebuie să discernem tot mâna lui Dumnezeu în gesturile nepoliticoase sau neonestele ale căror victime suntem.

Totuși aceasta nu anulează responsabilitatea celor care sunt la originea iritării noastre, nici datoria noastră de a elimina tot ceea ce în noi îi irită pe ceilalți!

Acest act de credință în iubirea lui Dumnezeu față de noi îl facem cu ochii fixați asupra lui Cristos. Și el a simțit cât de mult costă să fi dezamăgit de prieteni: s-a „mirat” că a fost primit atât de rău la Nazaret (*Mc 6,6*), iar Evanghelia afirmă că în grădina Măslinilor sufletul său era „trist până la moarte” (*Mt 26,38*). Nu trebuie deci

să ne mirăm că suntem răniți de comportamentul celor care ne irită. În loc să ne enervăm pe această iritare a noastră, să-i repetăm Domnului că suntem doar niște copii, care nu știu să-i ofere altceva decât zâmbetul inimii lor ca expresie a unei credințe iubitoare.

Să o repetăm: nu ni se cere să reacționăm la încercările noastre ca niște eroi stoici, indiferenți la tot ceea ce ni se întâmplă la fel ca și Cristos, creștinul nu se rușinează să fie rănit de frații săi. Cu atât mai mult cu cât în felul acesta speră să-i poată mântui!

Un act de stăpânire de sine

Este și momentul de a ne controla și de a nu ne lăsa cuprinși de mânie. Pentru a ne menține în această hotărâre – pe care este oportun să o întărim în mod regulat – să ne amintim că stăpânirea de sine îmbunătățește relațiile. „Dacă cineva sparge un pahar în casa ta, menține-ți același sânge rece pe care îl ai atunci când îl sparge în casa altuia”, spune proverbul.

Un act de abandonare

Creștinul nu se oprește aici. Conștient de slăbiciunea sa, imediat ce se simte ispitit de nerăbdare are umilința de a se arunca în brațele lui Isus: numai de la el așteaptă doza de răbdare de care are nevoie.

Și să nu ne disprețuim dacă vom cădea pe această dificilă cale a răbdării. Trebuie în primul rând să fim răbdători, fără a ne descuraja, în fața încetinirii și a cedărilor noastre.

„Să-l iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși” (*Lev 19,18; cf. Mt 5,43; Mc 12,31*). Dar este imposibil să-l iubim pe aproapele dacă mai întâi nu învățăm să nu ne irităm cu noi înșine. Fără a ne resemna vreodată în fața mediocrității noastre, trebuie să acceptăm cu realism și umilință condiția noastră de creaturi păcătoase, chemate constant la convertire.

Un act de speranță

În sfârșit să-i oferim Domnului speranța de a contribui, prin acest act al nostru de răbdare, la afirmarea unei familii mai unite, la realizare unei lumi mai fraterne. Dumnezeu nu lasă să se piardă nici unul dintre eforturile noastre pe care le facem pentru a fi, acolo unde suntem, realizatori ai păcii, constructori ai iubirii.

Insuccesele noastre în acest câmp nu trebuie să ne descurajeze. Atunci când am făcut tot posibilul pentru a trăi în armonie cu persoanele din mediul nostru și suferim din cauză că nu ne înțeleg sau râd de noi, atunci putem în tăcere să-i oferim Domnului zâmbetul pe care îl păstrăm în adâncul inimii.

A sosit momentul de a trăi misterul răscumpărării. Acel mister pe care îl întrezărea profetul Isaia atunci când evoca viitoarele suferințe ale Slujitorului lui Iahve:

„Pedeapsa care ne dă pacea a căzut asupra lui, prin rănilor lui noi suntem vindecați” (Is 53,5).

Atunci când suntem răniți de frații noștri, contribuim la vindecarea lumii, deoarece putem repeta împreună cu sf. Paul: „Împlinesc ceea ce lipsește suferințelor lui Cristos, în trupul meu pentru trupul său care este Biserica” (Col 1,24).

Precum se vede, atitudinea creștinului într-o asemenea situație este mai mult o problemă de credință decât de generozitate. Dificil nu este atât să taci și să-ți menții calmul, cât mai degrabă să crezi din tot sufletul că iubirea Domnului ajunge până acolo; comportamentele fraților care ne rănesc sunt o nouă ocazie pe care le ne-o dă pentru a mântui lumea împreună cu Fiul său.

„Nu trebuie să privim de unde vin crucile; ele vin mereu de la Dumnezeu. Că este un tată, o mamă, un soț, un frate, parohul sau vicarul, e întotdeauna Dumnezeu cel care ne dă mijlocul de a-i dovedi iubirea noastră”, spunea Parohul de Ars.

Odată depășită criza emotivă și redobândit calmul, nu trebuie să ezităm să luăm inițiativa pentru o senină și franșă explicație cu celălalt. Cearta nu ar face decât să aprindă și mai mult focul mâniei. Dar uneori trebuie să așteptăm îndelung înainte de a începe acest dialog.

2. Terapia la rece

Amintim câteva principii care trebuie să ghideze discuțiile noastre, care în nici un caz nu trebuie să degenereze într-o reglare de conturi, cu riscul de a mări și mai mult animozitatea interlocutorului nostru.

Să știm să ascultăm

Să-l ascult pe celălalt în timp ce îmi explică ce anume îl face să sufere în modul meu de a acționa... și să nu-l întrerup în timp ce vorbește! Trebuie să caut să nu consider cuvintele sale ca pe un act de acuză, ci ca o expresie a iubirii sale: dacă a rămas rănit în urma conduitei mele sau din cauza reproșurilor e pentru că mă iubește. Și din cauza iubirii îmi încredințează suferința sa: dacă ia cuvântul, în definitiv o face pentru a restabili dialogul cu mine.

Să îndrăznim să vorbim

Dacă celălalt pare dispus să mă asculte eu nu trebuie să ezit să vorbesc. Fărăndoială nu voi reuși să-l conving imediat de buna mea credință, când îi voi spune de exemplu că nu aveam nici o intenție să-l rănesc adresându-i acea observație. Dar poate că se va convinge în continuare.

Voi căuta să-l fac să înțeleagă, la rândul meu, că vorbesc din dorința de a pune capăt dezacordului nostru. Nu voi ezita să-i cer iertare pentru că l-am ofensat, chiar dacă nu am făcut-o în mod voit: poate că trebuia să fiu mai delicat, să am grijă să nu folosesc o expresie care și alte dăți l-a supărat.

Să continuăm să sperăm

„Nimic nu-i este imposibil lui Dumnezeu”. Chiar dacă reconcilierea nu are loc atât de rapid cum aş vrea, chiar dacă soţul meu sau fratele meu îşi menţine un defect pe care îl consider „intolerabil”, sper că în curând va veni ziua în care se va elibera de el.

„Iubirea... toate le speră”, observă sfântul Paul. Ea ştie că lui Dumnezeu nimic nu-i este imposibil. În împărăţia sa lupii şi şacalii pot deveni miei, chipurile cele mai dure pot deveni strălucitoare ca acela al părintelui de Foucauld la Tamanrasset. Dumnezeu se va complace să recompenseze apoi actele noastre de răbdare.

Numai această speranţă evanghelică îi permite unei soţii părăsite de soţ să-l ierte. Nu poate uita răul pe care i l-a făcut şi pentru care mai suferă încă, dar îşi poate deschide inima speranţei că într-o zi – în această lume sau în cealaltă! – va avea loc completa sa metamorfoză... Aceasta înseamnă „să sperî împotriva oricărei speranţe”.

Pentru a fi răbdător, după recomandarea Apostolului, iubirea nu trebuie „să scuze” toate – nu acesta este sensul cuvântului grec *stegéin* (1Cor 13,7) – ci „să acopere” toate. Nu este vorba de a fi orbi cât priveşte defectele prietenilor, ci de a le acoperi cu tot ceea ce este mai frumos în ei, şi mai ales de a nu uita niciodată milostivirea atotputernică a Domnului care nu încetează să le cuprindă şi pe care într-o clipă le poate transforma.

Să ne amintim de propriile incoerenţe

Şi eu sunt ilogic. Enunţ principii pe care nu le respect. Condamn comportamente la care mă dedau eu însumi. De aceea sunt obligat să recunosc că mi se întâmplă de multe ori să fiu incoerent.

Experimentând slăbiciunea mea şi gustând răbdarea lui Dumnezeu faţă de mine, voi accepta că ceilalţi îşi au „părţile lor meschine”. Aceste defecte mă vor face mereu să sufăr, dar nu le voi reproşa atât de insistent prietenilor mei că le au. Atunci când Isus ne opreşte „să judecăm” (Mt 7,1), nu ne cere să suprimăm judecăţile noastre cât priveşte valoarea şi să numim „bine” ceea ce este rău, ci să nu condamnăm niciodată pe cineva de la înălţimea preinseii noastre nevinovăţii.

La întrebarea: „De ce atât de puţi creştini trăiesc cu adevărat iubirea faţă de iubirea lor”, André Sève răspunde: „Poate că am o explicaţie. De-a lungul drumului meu n-am întâlnit mulţi creştini ferm convinşi că Dumnezeu îi iubeşte cu gingăşie. Majoritatea dintre ei nu ajung să trăiască în această siguranţă. Atunci, nici ei nu au nici o gingăşie faţă de Dumnezeu şi faţă fraţilor lor. Cele două lucruri sunt legate între ele, o văd clar: cu cât mă simt mai mult iubit de Dumnezeu, cu atât mai mult sunt înclinat să fiu bun”.

Să nutrim puțină autoironie

Trebuie să recunoaștem că adesea folosim două greutăți și două măsuri pentru a judeca conduita noastră și pe aceea a celorlalți.

*„Când el nu-și termină munca, spun că e leneș.
Când eu nu-mi termin munca, e din cauză că sunt prea ocupat.
Când el vorbește despre cineva, e bârfă.
Când o fac eu, e critică constructivă.
Când el insistă asupra punctului lui de vedere, e un încăpățânat.
Când eu insist pe punctul meu de vedere, sunt ferm.
Când lui îi ia timp pentru a face ceva, e încet.
Când mie îmi ia timp pentru a face ceva, sunt meticolos.
Când el este gentil, trebuie să aibă un scop ascuns.
Când eu sunt gentil, sunt virtuos.
Când e iscusit în a face ceva, irosește.
Când eu sunt iscusit în a face ceva, sunt abil.
Când el face ceva fără ca să i se ceară, se ocupă de ceea ce nu-l privește.
Când fac eu ceva fără să mi se ceară, sunt o persoană cu inițiativă.
Când el își apără drepturile, e pretențios.
Când eu îmi apăr drepturile, arăt că am caracter”.*

Dacă suntem sinceri, vom sfârși prin a descoperi strania asemănare dintre defectele noastre și cele care ne deranjează atât de mult în ceilalți, pentru că defectele se resping reciproc: vorbărețul îl deranjează pe vorbăreț, mândrișul îl enervează pe mândriș, cel mândru îl irită pe cel mândru etc. Umila recunoaștere a acestei realități generează o autocritică favorabilă bunei calități a raporturilor noastre cu ceilalți.

„Pentru a trăi împreună e nevoie de o iubire mare și de o fărâmbă de umor”, spunea cardinalul Etchegaray în 1973.

Este bine totuși să nu ne simțim vinovați dacă nu posedăm această autoironie, mai ales atunci când suntem în plină criză emotivă. În acel moment trebuie să avem înțelepciunea și umilința de a aplica *terapia la cald*. E deja o victorie dacă reușim să-i cântăm Domnului în adâncul inimii noastre, bucuria noastră de a crede în iubirea sa.

Nici un chip, de la începutul lumii, nu este exact asemănător cu un latul. Dar noi, pasageri abuzivi, oameni cu privirea scurtă, ne permitem să-i catalogăm, să-i etichetăm prin analogie, pentru o vagă asemănare sau simpatie sau resentiment instinctiv. Ne permitem să judecăm un suflet unic și nemuritor pe baza formei nasului sau a cutelor gurii!

Încă un proverb imbecil: „Adevărul doare”. Ca și cum minciuna, judecata pripită, calomnia nu ne-ar durea de o sută de ori mai crud decât adevărul despre defectele noastre!

(Gilbert Cesbron).

Numai Dumnezeu nu dezamăgește niciodată

„În Bisericile noastre trăim cu toții experiențe dureroase de dezamăgire. Acestea m-au învățat că a crede în Dumnezeu înseamnă a pune propria încredere și speranță numai în el. Când nu se pune propria credință acolo unde trebuie să fie, trebuie să știm să acceptăm consecințele. În schimb, când avem încredere numai în Dumnezeu, atunci putem privi lumea și oamenii cu aceeași privire cu care însuși Dumnezeu îi privește: o privire milostivă. Nu poți să spui că nu crezi în omenire, deoarece ea nu este bună, iar deziluziile sunt adesea crude. *Numai Dumnezeu nu dezamăgește niciodată*. Și dacă privim lumea cu ochii lui Dumnezeu, nu vom aștepta să devină mai bună pentru a o putea iubi. Această privire a lui Dumnezeu m-a învățat-o pe Cristos. Și astfel, raportul meu cu ceilalți a evoluat încetul cu încetul: nu am așteptat ca ei să se convertească, să devină mai buni decât ceea ce sunt eu, ci i-am iubit unde erau, așa cum erau” (Christian Chabanis).

INVIDIA MĂ FACE NEFERICIT

Dacă suntem sinceri, ni se întâmplă uneori să fim pe neașteptate încercați de un sentiment de tristețe, când observăm că cineva reușește mai bine decât noi într-un domeniu, în care credeam că suntem foarte buni. Suntem înclinați spre invidie pentru că eficiența celuilalt ne face să pierdem din prestigiu.

Pot încerca să înving această tristețe gândindu-mă că în viață vor fi mereu cei dintâi și cei din urmă și ar fi prostește să pretind mereu primul loc. „Dacă toți muzicienii ar voi să fie vioara întâi, nu ar mai fi posibilă formarea unei orchestre”, spunea Robert Schumann (1810-1856).

Acest gen de reflecție, totuși nu ajunge pentru a vindeca tristețea celui invidios. Pentru a se bucura, într-adevăr de frumusețea trandafirului, violeta trebuie să se convingă că și ea este foarte frumoasă. Sunt adevăruri evanghelice care-i permit creștinului să depășească tentația invidiei, asigurându-l că își va păstra intactă valoarea sa, chiar dacă abilitatea aproapelui pare să-l pună în umbră.

Să ne amintim cele două forme ale invidiei:

- 1) uneori invidiem talentele fraților noștri, alteori calitatea lor mai deosebită;
- 2) altă dată feroarea însăși a carității, care-l animă și care pune în evidență mediocritatea noastră.

Alteori, ceea ce ne mai deranjează, nu e atât calitățile celuilalt – suntem foarte rar invidioși până în asemenea punct – ci penibila impresie de a nu însemna prea mult în raport cu ei. De cele mai multe ori, invidiosul nu-i reproșează celuilalt reușita, ci se întristează că nu reușește așa de bine ca el.

Aceasta înseamnă că nu se învinge invidia cu un simplu act de caritate fraternă, printr-un curajos strigăt „bravo” adresat celui care tocmai a obținut un succes, ci eliminând din primul moment al apariției, sensul de inferioritate care otrăvește adesea inima noastră.

Biblia ne prezintă nu numai odată dezastrele provocate de invidie. Diavolul nu suportă să vadă oameni fericiți. „Prin invidia diavolului, moartea a intrat în lume” (*Înt* 2,24). De aceea îl împinge pe om să se revolte împotriva lui Dumnezeu, cum el însuși a făcut-o: nu a acceptat ca Dumnezeu să fie mai bun decât el!

Cain nu suportă ca sacrificiul lui Abel să fie mai plăcut decât al său în ochii lui Dumnezeu; frații lui Iosif nu suportă ca tatăl lor, Iacob, să aibă o preferință pentru „fiul bătrâneții sale” (*Gen* 37,3). Saul primul rege al lui Israel, este profund iritat să audă mulțimea care cânta faptele de vitejie ale tânărului David: „Saul a bătut o mie, dar David zeci de mii!” (*1Sam* 18,7).

Apostolii se certau între ei să știe cine ar fi preferatul lui Isus (cf. *Lc* 9,46; 22,24). În schimb, Ioan Botezătorul e fericit că Isus are mai mult succes decât el cu mulțimile și se retrage, spontan, dinaintea Aceluia căruia i-a pregătit venirea.

Isus însuși, deși era Fiul preaiubit al Tatălui, nu a ținut cu gelozie la egalitatea sa cu Dumnezeu (cf. *Fil* 2,6), ci a acceptat să trăiască mai bine de 30 de ani ca un om obișnuit și la sfârșit să moară pe cruce ca un sclav!

1. Invidia provocată de „darurile” celuilalt

O primă serie de bunuri pe care tindem să le invidiem sunt darurile, naturale sau supranaturale, pe care Domnul le-a dăruit aproapelui nostru, și pe care noi uneori nu le avem: sănătatea, frumusețea, inteligența, dezinvoltura în societate, ușurința de a vorbi, responsabilitatea etc.

Admirăm fără dificultate persoanele cu mult mai sus decât noi: geniile, înțelepții, marii artiști, campionii sportivi etc. Însă, ne este mult mai greu să aplaudăm pe cei care, după ce au fost egali cu noi, sau chiar inferiori nouă, au ajuns mult mai „grozavi” decât noi.

Valoarea nemuritoare a dragostei

Să ne lăsăm conduși de un prim principiu evanghelic: valoarea esențială a omului nu vine din cantitatea talentelor pe care Dumnezeu i le-a încredințat, ci după cum le-a fructificat și, în definitiv, după calitatea dragostei lui, pe care numai Dumnezeu o cunoaște.

Acesta este și un mod de a citi Fericirile: valoarea unei persoane nu se măsoară după bunurile materiale, sau după strălucirea inteligenței sale, sau după răspândirea operelor sale apostolice, ci doar după nivelul încrederii și al iubirii sale.

Ceea ce contează, ceea ce trebuie să fie obiectul dorinței noastre și al bucuriei noastre, nu e posesia bunurilor, ci să avem un suflet de săraci.

Ceea ce contează nu e să dominăm lumea, ci să fim blânzi și smeriți cu inima.

Ceea ce contează nu e evitarea suferinței și a lacrimilor, ci să credem cu tărie în iubirea lui Dumnezeu și să găsim în el consolarea noastră.

Ceea ce contează nu e să mâncăm mereu pe săturate, ci să ne fie foame și sete de perfecțiune.

Ceea ce contează este să nu ignorăm mizeria, ci să avem inima deschisă în fața mizeriei celuilalt.

Ceea ce contează nu e să cunoaștem și să vedem totul, ci să avem inima curată pentru a-l vedea pe Dumnezeu.

Ceea ce contează nu e a sta liniștiți în casă, ci a munci pentru a face să domnească pacea în familie și în jurul ei.

Ceea ce contează nu e să fim stimați de alții, ci să proclamăm fără frică numele lui Isus Cristos chiar cu riscul de a ne face de râs, pentru că mare va fi răsplata în cer.

Apostolul Paul a afirmat în mod convingător primatul carității, fără de care chiar și darurile carismatice extraordinare nu ar fi nimic: „Chiar dacă aş vorbi limbile oamenilor și ale îngerilor, dacă nu am dragoste, sunt ca o aramă sunătoare, sau un chimval zăngănitor” (1Cor 13,1).

Creștinul nu are motiv să se lase dus de tristețe văzând un frate de-al său mai bine dotat în științe sacre sau răsplătit cu succes în viața apostolică. La fel ca orice bogăție, acele succese pot să reprezinte chiar un pericol, o ocazie de automulțumire și de mândrie. Unicul privilegiu sigur, singura valoare absolută care nu va înceta niciodată este iubirea care arde în inima noastră și prin care ne deschidem mereu mai mult Duhului Sfânt.

Carismele sunt pentru comunitate

Un alt principiu evanghelic trebuie să ne ajute să învingem tentația invidiei. L-a scos în relief sfântul Paul în prima *Scrisoare către Corinteni*: pentru utilitatea întregului trup, Domnul dăruiește carisme unuia sau altuia dintre membrii săi.

Sfinții au învățat să nu se mândrească cu darurile primite. Tereza de Lisieux recunoștea că faptul de a fi numită maestră de novice, nu-i dădea nici o valoare suplimentară în ochii lui Dumnezeu. Îi scria micii Maria de Gonzaga: „Înțeleg că nu pentru mine, ci pentru celelalte trebuie să merg pe această cale care pare așa de periculoasă. De fapt, dacă în ochii comunității aş trece ca o călugăriță plină de defecte, incapabilă, fără inteligență sau judecată, v-ar fi imposibil, maica mea, să vă lăsați ajutate de mine. Iată pentru ce Dumnezeu a aruncat un văl peste toate defectele mele interioare și exterioare”.

Tereza îi repeta adesea acest adevăr serei Celina, când aceasta era ispitită să o invidieze: „Nu știi ceea ce Dumnezeu gândește despre mine! Cât despre faptul că mă iubește mai mult pentru că mă pune în posturi mai importante și permite ca eu să fiu interpreta lui în raport cu vreo novice, găsesc că aceasta arată mai curând contrariul. El face ca eu să fiu o mică slujitoare a lor. Pentru tine a pus Dumnezeu în mine frumusețea exterioară a virtuților, nu pentru mine”.

Și înmulțea comparațiile pentru a se face înțeleasă: „Interiorul unei piersici nu are mai multă importanță decât culoarea exterioară a cojii sale? Atunci pentru ce să invidiem pe alții pentru calitățile lor exterioare? Pânza pe care artistul își realizează capodopera nu are mai multă importanță decât penelurile de care se folosește în munca lui? Atunci, pentru ce invidiem instrumentele de care Dumnezeu se servește pentru a-și împlini lucrarea lui în suflete?”

2. Invidia provocată de fervearea celuilalt

E posibil să rezistăm „sfintei invidii” care ne poate asalta când intuim iubirea care inspiră conduita cuiva? Suntem în fața unei adevărate bogății, a unei valori autentice. Cum să nu invidiem un asemenea bine?

Acest mod de a-i invidia pe alții se găsește adesea în creștinii fervenți, care, doritori de perfecțiune, nu suportă să se vadă „întrecuți” de alții. Văzând, mai mult încă, încetineala propriei înaintări, sunt tentați să se descurajeze; altă dată cedează de-a dreptul ispitei de a atribui amorului propriu sau ipocriziei generozitatea aproapelui lor.

Cunoaștem toți anumite persoane care nu pot să elogieze pe cineva fără să-i facă imediat un gest de critică: „Cutare este de o mare evlavie..., dar iese prea mult în evidență”. În nouă din zece cazuri invidia este cea care inspiră asemenea cuvinte.

Observa André Maurois: „invidia nu-și liniștește furorile decât dacă nu se simte bine în înjosiri”. Cum să învingem această formă de invidie, mai subtilă, dar tot atât de dăunătoare ca precedenta? Ar trebui să fie suficient să ne amintim misterul împărtășirii sfinților, adică posibilitatea pe care o avem de a participa la fervearea și la meritele fraților noștri oferindu-le lui Dumnezeu cu bucurie.

Această posibilitate este o urmare directă a unității formată din toți membrii marelui trup eclezial căruia aparținem în virtutea botezului. Unitatea este așa de mare și de profundă, că iubirea unui membru aparține tuturor celorlalte, și fiecare are așadar dreptul – și dreptul – de a o oferi lui Dumnezeu din toată inima. Aceasta este învățătura tradițională a Bisericii. Sfântul Augustin îi îndemna adesea credincioșii săi să se bucure de toate lucrările bune făcute de alți creștini: „Oriunde se face această faptă bună, ea ne aparține și nouă, cu condiția să ne bucurăm împreună”.

Membrii trupului lui Cristos sunt atât de uniți unii cu alții, încât ceea ce unul nu poate să realizeze singur, o împlinește într-un oarecare fel într-un altul. Episcopul de Hippona le explică văduvei Proba și tuturor văduvelor și fecioarelor care trăiesc împreună cu el: „Posturile, vegherile și toate mortificațiile trupului sunt un puternic ajutor pentru rugăciune. Fiecare dintre voi să facă ceea ce e capabil să facă. Ceea ce una nu e în stare să facă, o face slujindu-se de lucrarea alteia care este capabilă; este de ajuns să iubească în cealaltă ceea ce ea nu face pentru că nu reușește”, și recomanda: „Îndepărtează, alungă din inima ta invidia și va fi al tău tot ceea ce am eu... Invidia desparte, iubirea unește. Dacă vei avea dragostea vei avea totul”.

Autorul suplimentului la *Summa Theologica* a sfântului Toma se întreabă dacă acest schimb de merite între diferiții membrii ai Trupului mistic nu ar fi contrar dreptății divine, dat fiind că: „Dumnezeu dă fiecăruia după faptele sale”. Mai spune Scriptura că nici unul nu va fi pedepsit pentru răul făcut de un altul: „Persoana care păcătuiește, aceea trebuie să moară” (*Ez 18,20*). De aceea, nici binele nu ar trebui să fie comunicabil. Autorul răspunde obiecției amintind strânsa legătură între membrii Trupului mistic: „Fapta celui care este un întreg cu mine este într-un oarecare fel a mea. Din acest motiv nu e împotriva dreptății divine dacă unul percepe rodul faptelor făcute de un altul, care este unit cu el în iubire”.

Viața se transformă când se înțelege bine aceasta. În loc să invidiem, ceea ce alții fac bine, în loc să căutăm punctele lor slabe, ne bucurăm să descoperim tot binele pe care îl fac aceștia în jurul lor, îl considerăm ca un „bun al familiei” și îl oferim lui Dumnezeu. De altfel e ceea ce facem la sfânta Liturghie. Nu oferim Tatălui doar meritele infinite ale lui Isus Cristos, dar prin el, cu el și în el meritele tuturor sfinților și sfintelor din cer și de pe pământ. Iar când le luăm în mâini pentru a le oferi, acele merite devin într-adevăr ale noastre.

Conștienți de slăbiciunea și de sărăcia dragostei lor, sfinților le-a plăcut întotdeauna să se prezinte în fața lui Dumnezeu având în mâini bogăția fraților lor. Tereza de Lisieux spunea: „Atunci simt că fervoarea surorilor o completează pe a mea”. Când se împărtășea oferea lui Isus iubirea și meritele sfintei Fecioare, ale îngerilor și ale sfinților. Scriind fratelui ei spiritual, preotul Bellière, își exprimă încrederea de a participa prin el la slava martiriului: „Deoarece se pare că Domnul nu vrea să-mi acorde decât martiriul iubirii, sper că-mi va permite prin dumneavoastră să primesc cealaltă slavă la care aspir”. Spunea maicii Agneza: „Așa cum o mamă este mândră de copiii ei, așa vom fi și noi unii altora, fără cea mai mică gelozie... Cu fecioarele vom fi ca fecioarele; cu învățătorii ca învățătorii, cu martirii ca martirii, pentru că toți sfinții sunt rudele noastre”.

Tereza găsisese în scrierile unui mare mistic renan din secolul al XIV-lea confirmarea gândirii sale cu privire la aceasta. Citând din memorie pasajul unei predici a lui Ioan Tauler, îi spunea Celinei: „Dacă iubesc binele, care este în aproapele meu mai mult decât o face el însuși, acest bine este mai mult al meu decât al său. Dacă în sfântul Paul iubesc toate harurile pe care Dumnezeu i le-a dat, toate acestea îmi aparțin în aceeași măsură ca și lui. Prin această comuniune pot să fiu părtașă de tot binele care este în cer și pe pământ, în îngeri, în sfinți și în toți cei care-l iubesc pe Dumnezeu”.

Reluând învățătura explicită a sfântului Augustin în privința misterului împărtășirii sfinților, Ioan Tauler scria: „Dacă dragostea ta este mai bună decât a aceluia care face acele fapte, ele devin, prin dragostea ta, mai mult ale tale decât ale aceluia care le face. Oh, câți psalmi sunt recitați, câte liturghii sunt spuse și cântate și câte mari sacrificii sunt oferite, de la care nu provine nici un rod acelora care fac toate acestea, dar intră în favoarea celui care are o astfel de iubire... Dacă cineva are ceva rău, îi rămâne; dar ceea ce este bun e atribuit iubirii... Dușmanul urăște toată aceasta și insinuează în om o falsă dreptate, un dispreț al aproapelui său față de îndemănările, capacitățile și faptele sale, ca și cum acestea nu ar fi cu totul așa de bune”.

Deși siguranța participării la meritele fraților noștri este antidotul mai eficace împotriva invidiei, ea ne ajută să percepem valoarea actelor lor. Suntem fericiți de a o recunoaște deoarece îi putem spune lui Dumnezeu: „Cine sunt eu, Doamne, pentru a-ți putea oferi toată iubirea fraților mei? Mulțumesc, că mă faci să particip la meritele lor. Și fă ca admirându-i cu tărie, să sfârșesc prin a mă asemăna lor!”

Se verifică astfel, odată în plus, cât este de necesar să ne iubim pe noi înșine, pentru a accepta cu bucurie succesul celuilalt. Nu învingem invidiile noastre obligându-ne permanent să-i admirăm pe alții mai mult decât pe noi înșine, ci amintindu-ne că

succesul lor nu ia nimic din valoarea noastră. Pentru a-i aprecia pe alții e nevoie să nu ne disprețuim pe noi înșine.

Un copil, pe care nimeni nu-l iubește încetează de a mai fi un copil; Această lipsă nu este decât un om mare fără apărare. Spiritul copilăriei constă înainte de toate în a ne ști iubiți cu o siguranță absolută. A ne ști iubiți de Dumnezeu, *orice s-ar întâmpla*, trebuie să lăsăm deoparte detestabilul spirit de concurență, motor al oricărui progres, dar nu și în privința progresului spiritual. Trebuie în plus să ne ferim de acea înjosire care e invidia (Gilbert Cesbron).

Reamintim, în sfârșit, că împărțind bogățiile și responsabilitățile noastre, îi ajutăm pe frații noștri să nu cadă și ei în capcana invidiei. Ne este mărturie, istoria unui agricultor din Zair (Congo) citată de părintele Jacques Fédry: „Întreprinzător abil și bun administrator, un țăran a reușit să ridice o crescătorie de porci. Animalele s-au înmulțit și au crescut până în momentul când ar fi trebuit să fie vândute. Dar iată că, pe neașteptate, au murit toate..., otrăvite de vecin. Proprietarul a reflectat și apoi a luat hotărârea de a reîncepe de la capăt. A mers și a propus vecinului să se asocieze cu el pentru a reface crescătoria de porci.”

Există o gelozie bună

Ce bucurie este să știm că Dumnezeu ne iubește în așa măsură, că nu rămâne indiferent la *reciprocitatea* iubirii noastre, ci o apreciază și se bucură. „Cum se bucură mirele de mireasa sa, așa, Dumnezeul tău se va bucura de tine” (Is 62,5).

Chiar și adevărata iubire conjugală este o iubire geloasă. Mireasa nu vrea ca soțul ei să se dăruiască unei alte femei și viceversa. Nu ar fi un semn de iubire acceptarea unui *menaj* în trei.

Gelozia sănătoasă a iubirii conjugale este clar distinctă de gelozia bolnăvicioasă, a celui care suspectează în permanență că soțul este pe punctul de a trăda, sau îi impută că iubește prea mult meseria sau timpul său liber. Soții trebuie să facă totul pentru a evita acele crize de gelozie care prea adesea otrăvesc fericirea cuplurilor. Un soț se mărturisea psihanalistului: „Sunt extrem de gelos, nu doar pe un bărbat, ci pe orice ar putea s-o facă pe soția mea să trăiască fără mine”

(Denis Vasse, *Incest și gelozie*).

PRIVIREA MEA NU ESTE ÎNTOTDEAUNA CURATĂ

Nu avem o putere absolută asupra gândurilor și dorințelor noastre: ni se poate întâmpla pe neașteptate să dorim o persoană pe care o întâlnim pe stradă sau cu care stăm de vorbă, seduși de frumusețea sa.

Aceste mișcări spontane ale sensibilității noastre nu constituie păcat, pentru că sunt involuntare, dar depinde de noi să le controlăm: dacă le lăsăm să avanseze ele vor popula tot mai mult imaginația noastră, vor ataca delicatețea raporturilor noastre cu ceilalți și poate într-o zi aceste gânduri ne vor atrage să facem fapte contrare conștiinței noastre.

Dar dacă nu avem o putere absolută asupra imaginației noastre suntem totuși stăpâni gesturilor trupului nostru. A ne reînnoi frecvent decizia de „a nu trece niciodată la fapte” – punând-o în mâinile Domnului – va contribui mult la sănătatea noastră spirituală.

Când în mintea noastră se trezește o dorință necurată ne vom spune nouă înșine: „nu pierde timpul imaginându-ți un act pentru care te-ai decis odată pentru totdeauna să nu te lași cuprins”. Dar această decizie nu ajunge. Este nevoie și să învățăm să ne domesticim propriile priviri, să ținem ochii noștri sub controlul direct al voinței. Depinde de noi dacă asistăm sau nu la acel spectacol, dacă citim sau nu acea revistă; suntem liberi să privim mai mult o imagine indecentă sau să ne stăpânim privirea.

Isus a vorbit adesea despre lumina ce trebuie să strălucească în privirea ucenicilor săi: „Candela trupului este ochiul. Deci dacă ochiul tău este sănătos, tot trupul va fi luminos. Însă, dacă ochiul tău este rău, tot trupul tău va fi întunecos. Așadar, dacă lumina care este în tine este întuneric, cât de adânc va fi întunericul” (*Mt 6,22-23*).

1. Privirea pătimasă

Din cauza păcatului original, ale cărui consecințe ne afectează, avem de multe ori tendința de a arunca asupra persoanelor pe care le întâlnim – sau asupra fotografiilor lor – o privire pătimasă.

O privire reductivă

Privirea noastră devine necurată atunci când reduce pe cineva la un simplu obiect de dorit, de posedat fără iubire pentru a satisface senzualitatea. Oricare ar fi starea noastră – celibatari, logodnici sau soți, preoți sau călugări sau călugărițe – simțim că o astfel de privire violează într-un anumit mod intimitatea celuilalt, asupra căruia nu avem nici un drept.

Isus a denunțat cu tărie răutatea acestor priviri adultere: „Eu însă vă spun că, oricine privește o femeie dorind-o, a și comis adulter în inima lui” (Mt 5,28). Trebuie pe de altă parte să recunoaștem faptul că, castitatea privirii astăzi este mai dificilă astăzi din cauza inflației erotismului din filme și din imaginile din industria publicitară.

Nu este vorba de a considera păcat faptul că suntem fascinați de frumusețea fizică a unui trup oferit privirii noastre. Dumnezeu însuși a modelat trupurile femeii și ale bărbatului, făcându-le instrumente de atracție reciprocă. Dar el cere bărbaților să nu dorească altă femeie decât pe soția lor, iar femeilor să nu dorească alt bărbat care nu este al lor.

Chiar și soților li se cere să se privească cu iubire. O privire ce ar fi doar pătimașă, riscă să pună soția într-o mare neplăcere, reducând-o la un simplu obiect de dorit. O privire ce dezbracă fără iubire are mai mult sau mai puțin efectul unui viol.

Criminal ca urmare a unei priviri

Vrăjit de frumusețea unei femei, regele David a sfârșit prin a comite o crimă gravă. „Dar David a rămas în Ierusalim. O dată, spre seară, sculându-se David din pat și plimbându-se pe acoperișul casei domnești, a văzut de sus o femeie scaldându-se, și femeia aceasta era foarte frumoasă. Atunci a trimis David să se cerceteze cine era acea femeie. Și i s-a spus că este Betsabea fiica lui Eliam, femeia lui Urie Hititul” (2Sam 11,2-3).

Regele David compusese psalmi magnifici, dansase exultând în fața arcei Domnului, purtase multe războaie..., dar rămăsese slab. El nu știe să reziste ispitei, violența dorinței sale va face din el un criminal. După ce a adus-o pe Betsabea în palat, i se aduce la cunoștință după câțiva timp că ea este însărcinată. Face ca Urie să se întoarcă în permisie că să nu-și poată închipui nici o clipă că nu ar fi copilul său. Dar Urie refuză cu încăpățănare chiar și să intre în casă: „Iar Urie a zis: Chivotul Domnului și Israel și Iuda sunt în corturi; stăpânul meu loab și robii domnului meu sunt în tabără, iar eu să mă duc la casa mea, să mă mănânc, să beau și să mă culc cu femeia mea? Mă jur pe viața ta și pe viața sufletului tău că nu voi face aceasta” (2Sam 11,11). În acest moment David vede numai o singură soluție: să-l retrimită pe Urie pe câmpul de luptă și să-i încredințeze un loc în prima linie pentru a fi ucis. Și astfel după păcatul de adulter, regele săvârșește și un delict odios, la care nu ar fi fost niciodată constrâns dacă s-ar fi abținut să o privească îndelung pe Betsabea.

Câte violențe sexuale se comit în lume pentru că bărbații și femeile nu au învățat să-și stăpânească propria privire.

2. Privirea luminoasă

Contrar privirii pătimașe, privirea pe care o îndreptăm asupra celorlalți, poate fi curată ca o rază de soare și să nu tulbure pe nimeni.

Totul este curat pentru cei curați

Putem admira o statuie goală într-un muzeu fără să simțim vreo emoție necurată. Rămânem extaziați în fața eleganței gestului pe care sculptorul a reușit să-l fixeze în marmură și ne simțim în armonie cu încordarea mușchilor discobolului și cu grațiile unei femei întinse pe pat pentru a se odihni.

Bucuria contemplării estetice e posibilă numai cu îngrădirea dorințelor noastre sensibile. Cum am putea admira o natură moartă, dacă am fi obsedați de dorința de a mânca roadele reprezentate în ea? Sau să admirăm un tablou de oameni care fac baie dacă ne-am gândi numai să ne bucurăm de trupurile lor goale?

Un medic sau o infirmieră, pot examina sau îngriji trupuri îndreptând asupra lor o privire plină de respect, interesați numai de urmărirea unui diagnostic corect sau de ameliorare a sănătății. Pacienții la rândul lor nu simt nici o neplăcere.

O privire ce privilegiază fața

Dacă vrem să favorizăm castitatea privirii, să ne obișnuim să privilegiem întotdeauna chipul celor pe care îi întâlnim. Întâlnind privirea lor, ne simțim în fața unor persoane care așteaptă respectul nostru. Este experiența descrisă foarte bine de filozoful Emmanuel Lévinas.

Orice chip uman ni se prezintă ca realitatea cea mai fragilă care există – ar fi de ajuns un nimic pentru a o umili și a o face să plângă – dar în același timp ca o realitate infinit respectabilă. Privirea sa mă interpelează și îmi spune să nu o suprim, să nu o desfigurez. Acea privire este o invocație. În timp ce se așază asupra mea, înțeleg imediat importanța poruncii: „Să nu ucizi!”

În mod diferit decât la animale, raportul sexual între bărbat și femeie, presupune raportul *față în față*, reciprocitatea deplină. „îi voi face un ajutor potrivit lui, a spus Dumnezeu gândindu-se la Adam care era deocamdată singur”. Acest verset al *Genezei* (2,28) ne dă o indicație prețioasă: Nu poate exista iubire umană autentică fără reciprocitate; am putea spune: fără contemplarea chipului celuilalt!

După Olivier Clément, păcatul în materie de sexualitate este, acea întâlnire oarbă, acea *ignorare* a celuilalt chiar în actul pe care Biblia îl numește *cunoaștere*. Probabil este fața transformată în trup, când trupul ar trebui să se transforme în față.

Continuând să se așeze cu iubire asupra celorlalți, privirea noastră devine luminoasă, iar această lumină se răsfrânge asupra întregului chip. Spunea Macarie cel Mare, eremit egiptean: „fața noastră nu este mai mult decât privirea”; „trupul unui om locuit de Duhul lui Dumnezeu e ca și cum ar fi învăluit total de chipul său, iar chipul său a devenit în întregime privire”.

În felul acesta – continuă Olivier Clément – omul deși fără a-l căuta își găsește adevăratul său chip: „Nu fața pe care ne este atât de frică să o pierdem și care este plăsmuită de o civilizație, de un ambient, de nenumărate preocupări și suferințe, nici

frumusețea care este uneori dăruită când suntem tineri; ca un har sau ca o chemare. Toate acestea sunt materiale. Chipul real urcă din inimă dacă inima se aprinde”.

Amintim că acest autor, după ce a fost salvat de la sinucidere, în tinerețe, de privirea unui copil, a devenit definitiv creștin lăsându-se fascinat de transfigurarea progresivă a feței lui Charles de Foucauld, în cursul existenței sale: de o tristețe indiscutabilă în momentul intrării în școala Saint-Cyr, apoi făcându-se transparent la sfârșitul vieții. „Acele fotografii, în care carnea devenise un jăratec, a fost pentru mine o introducere la icoana pe care am descoperit-o repede”.

3. Armele creștinului

Creștinul posedă arme grozav de eficace pentru a se apăra și contracara tentațiile unei priviri „necurate”: totul descinde de la credința în Cristos cel înviat.

Privirea lui Cristos

De secole, mii și mii de creștini s-au păstrat curați îndreptându-și ochii spre Cristos și lăsându-se luminați de zâmbetul său fascinant și de privirea sa. O privire plină de milostivire care oferă iertarea păcatelor – inclusiv dorințele și faptele necurate – și care invită să îndreptăm asupra fraților și surorilor o privire gingașă și respectoasă.

Din contemplarea asiduă a chipului sfânt al lui Isus se naște dorința de a ne asemăna cu el, iar violența patimii cedează încetul cu încetul blândeții compasiunii.

Gloria celui înviat

Teribil transfigurat în timpul pătimirii, trupul lui Isus astăzi este strălucitor, infinit mai strălucitor de cum trebuie să fi apărut apostolilor pe muntele Schimbării la față.

Cum spune sfântul Paul, trupul lui Isus a devenit *pneumatikon* (1Cor 15,44), adică un „trup spiritual”, locuit și însuflețit de Duhul Sfânt. Acest lucru nu înseamnă că Cristos s-a transformat în spirit pur, ci că trupul său, departe de a se fi volatilizat, a atins dimensiunea sa definitivă: a devenit luminos, veșnic tânăr, dumnezeiesc de frumos, un trup glorios.

Contemplând splendoarea chipului transfigurat al Celui înviat, creștinii își amintesc că acesta este modelul perfect a ceea ce vor deveni ei înșiși, când el va apărea în ultima zi în toată gloria sa, și vor fi la rândul lor transfigurați după chipul său. După ce au fost desfigurați de boală, de bătrânețe și de păcat, sunt destinați să participe pentru totdeauna la gloria sa pascală.

Inundată de frumusețea radiantă a celui înviat, privirea creștinului se purifică și se liniștește: „priviți la el și veți fi luminați, și fețele voastre nu vor avea de ce să se rușineze!” (Ps 34,6).

Mâinile Bunului Păstor

Creștinul nu se mulțumește să-și ridice ochii spre Cristos. Ca o oiță fragilă se aruncă în mâinile sale pentru a fi vindecat. Sfinții și sfintele, chiar și cei mai puțin suspecți de dulcegării au făcut așa.

Înviat din morți, Cristos și-a păstrat mâinile sale omenești. Mâini ce au atins și au vindecat atâția bolnavi, care s-au lăsat străpunse pe cruce, care s-au lăsat arătate lui Toma în Cenacol cu rănilor lor. De aceste mâini Cristos continuă să se folosească pentru a ne mântui.

Când ne împărtășim ținem trupul lui Isus în mâinile noastre, dar în realitate el este cel care ne ia în mână așa cum a promis: „Cine mănâncă trupul meu și bea sângele meu rămâne în mine și eu în el” (In 6,56).

A rămâne în el înseamnă a rămâne încredințați pentru totdeauna bunului Păstor, care are grijă de toate oile din turma sa și le vindecă cu mâinile sale atotputernice de Înviat.

Dacă icoanele l-au reprezentat adesea pe apostolul Ioan cu capul plecat pe pieptul lui Isus, se datorează faptului că creștinii s-au identificat mereu cu plăcere cu ucenicul preaiubit, doritori de a se abandona ca el în brațele Învățătorului și Domnului lor.

În mâinile tale, Doamne.

În mâinile care au frânt și însuflețit pâinea, care au binecuvântat și au mângâiat copii, care au fost străpunse. În acele mâini care sunt ca ale noastre, despre care nu s-ar ști niciodată să se spună ce anume fac din obiectul pe care îl țin, dacă îl vor rupe sau dacă îl vor îngriji, dar ale căror capricii suntem siguri, sunt pline de bunătate, și nu vor face niciodată altceva decât să ne strângă cu mai multă gelozie la piept. În mâinile dulci și puternice ce pătrund până în măduva sufletului, care plăsmuiesc și creează; în acele mâini prin care trece o iubire atât de mare... e plăcut să-ți abandonezi propriul suflet mai ales când suferă și îi este frică. Făcând aceasta se simte o mare fericire și este un mare merit.

(Pierre Teilhard de Chardin).

Mantia feciorelnică a Mariei

Pentru a păstra sau regăsi curăția inimii și a privirii, creștinii știu și că pot să se refugieze sub mantia feciorelnică a Mariei. Pe 10 mai 1890, în timp ce sora sa Celina se afla în pelerinaj la Lourdes, Tereza de Lisieux îi scria: „Ascunde-te bine la umbra mantiei sale feciorelnice, pentru ca să te facă fecioară!”

La 16 ani Tereza experimentase în mod sensibil că Maria o înconjură cu prezența sa maternă. În iulie 1889, în timp ce se ruga într-un schit al Carmelului, s-a simțit pe neașteptate învăluită de vălul Fecioarei Maria: „Era ca un văl aruncat pentru mine

peste toate lucrurile pământului. Eu eram complet ascunsă sub vălul Sfintei Fecioare”. În poeziile sale va cânta adesea bucuria acestei experiențe:

„O Fecioară Neprihănită ești steaua blândă
Pe care mi-o dăruiește Isus, și mă unește cu el pentru totdeauna.
Lasă-mă să mă odihnesc sub vălul tău, o mamă dragă
Măcar astăzi”.

Însuși Luther recunoștea influența feciorelnică exercitată de Fecioara Maria asupra celor care i se adresează ei: „nici o imagine de femeie nu-i dă omului gânduri atât de curate cum o face această fecioară”.

Protecția Îngerilor

În sfârșit, să nu uităm prezența misterioasă a îngerilor, puși de Dumnezeu alături de noi ca să ne susțină în lupta împotriva puterilor răului care ne ispitesc la păcat, mai ales acela de necurăție.

Sfântul Toma de Aquino se întreba: „cum pot oamenii – ființe slabe și ignorante – să se bată cu demonii, creaturi spirituale, puternice și viclene?” Și răspunde: „Grație ajutorului pe care îl primesc de la îngeri. Pentru ca condițiile luptei să nu fie inegale, există un sprijin în favoarea omului, în principal prin ajutorul harului divin, iar în al doilea rând prin paza îngerilor”.

Ioan al XXIII-lea, papa înnoirii în Biserică, manifest adesea în discursurile sale o profundă credință în prezența activă a îngerului său păzitor. Comentând evanghelia de Crăciun, pe 26 decembrie 1962 declara: „e necesar, în sfârșit, să nu neglijăm niciodată devoțiunea specială către îngerul păzitor pe care fiecare îl are alături. La Betleem există, în substanță, orice lumină. Mântuitorul și Domnul, maica lui și a noastră, vestitul sfânt Iosif și îngeri. Deja de aici se alimentează și se întărește viața noastră supranaturală”.

„Dorința pe care o are îngerul nostru păzitor de a ne ajuta e mult mai mare decât dorința pe care o avem noi de a fi ajutați de el” (don Bosco).

Nu ne rămâne decât să alergăm deseori și cu simplitate la ajutorul ceresc, așa cum ne invită imnul *Aeterne rector siderum*, în sărbătoarea liturgică a îngerilor păzitori:

*Lui Dumnezeu Tatăl să-i fie mărire!
Să-i păzească cu îngerii săi
Pe cei pe care Fiul său i-a răscumpărat,
Și pe care Duhul Sfânt i-a sfințit.*

După ce a denunțat cu putere păcatul de adulter, comis de cel care își îndreaptă privirea necurată asupra unei femei, Isus adaugă: „Dacă ochiul tău drept te duce la păcat scoate-l și aruncă-l de la tine, căci este mai bine pentru tine să piară unul din mădularele tale, decât să-ți fie aruncat în Gheenă tot trupul!” (Mt 5,29)

Persoana cu privire curată e bucuroasă și seamănă bucurie în jurul ei. Ființele care o înconjoară apar cu atât mai plăcute cu cât ea renunțând să caute o fericire egoistă, este capabilă să le iubească pentru ele însele. Este capabilă să contemple pe chipul lor reflexul gloriei lui Dumnezeu ce locuiește în ei, și îi luminează din interior: „Fericiți cei cu inima curată, pentru că ei îl vor vedea pe Dumnezeu” (Mt 5,8).

Privirea

Iar acum, Doamne, îmi închid pleoapele,
Căci ochii și-au încheiat datoria pe azi.
Privirea mi se îndreaptă acum spre adâncul sufletului,
După ce o zi întregă a cutreierat grădinile cu flori ale oamenilor.
Îți mulțumesc, Doamne, pentru acești ochi care,
ca niște ferestre deschise, privesc spre orizontul îndepărtat.
Îți mulțumesc pentru privirea care îmi reflectă sufletul,
la fel cum reflectă razele minunate strălucirea și căldura soarelui.
Iar acum, în întunericul nopții, te rog, fă ca mâine dimineață,
la ivirea zorilor, dacă îmi voi deschide iarăși ochii,
Să-mi slujească sufletul cu plăcere și astfel să te slujească pe tine,
Dumnezeul meu.
Fă, Doamne, să am întotdeauna ochii limpezi,
Și privirea mea sinceră să-mi trezească dorința de curăția ta neprihănită;
Nu îngădui niciodată să am privirea înșelată, dezamăgită, deznădăjduită,
Dimpotrivă, una care să admire, să se entuziasmeze, să contemple.
Dă ochilor mei puterea să știe să se închidă și, astfel, să te poată regăsi.
Niciodată să nu se întoarcă de la lume din frică sau din lașitate.
Dă ochilor mei puterea să fie atât de pătrunzători,
încât să recunoască prezența ta în lume,
Și fă ca, niciodată, ochii mei să nu se închidă în fața mizeriilor omenești.
Doamne, să am privirea sigură, sinceră și riguroasă,
Dar să știe și să se înduioșeze;
Ochii mei să știe să și plîngă.
Dă-mi Doamne,
harul ca nu cumva, privirea mea să întineze ceva acolo unde va poposi.
Să nu irite niciodată, dar să împace mereu,
Să nu mîhnească pe nimeni, dar să aducă bucurie,
Să nu ademenească și să nu încătușeze pe nimeni,
Dimpotrivă, să antreneze, să ajute spre mai bine, spre mai frumos.
Să-l stînjenească pe păcătos, căci el vede în ea strălucirea ta,
Dar să nu fie plină numai de reproșuri și de condamnare,
ci să fie și încurajatoare, însuflețitoare.
Fă să am o privire pătrunzătoare,
căci mă pregătește pentru întâlnirea cu tine, Dumnezeuul meu.
Să fie o chemare, un sunet de trâmbiță
care cheamă pe toată lumea să iasă în pragul casei,
Nu datorită mie, Doamne,
Ci datorită ție, care stai acolo și aștepti.
Doamne, pentru ca privirea mea să poată face toate astea,
Încă o dată, în această seară, îți ofer sufletul meu,

Îți ofer trupul meu; îți dau ochii mei
Și, privindu-i pe frații mei
Prin ochii mei, tu să-i privești
Și, prin intermediul meu,
să trimiți către ei semnul sfânt al chemării tale.

(Michele Quoist, *Iată-mă Doamne*).

Semnificația pudorii

Pudoarea este acea specie de rușine și de rezervă care vine în mod normal în apărarea trupului omenesc dezgolit, de multe ori redus la obiectul curiozității și al dorinței intense. Într-adevăr, nu ne arătăm cu plăcere goi în public.

Înainte de păcatul originar, Adam și Eva nu se rușinau de goliciunea lor: se priveau cu transparența unei iubiri complet caste.

Existența pudorii este oricum semn că ființa umană are conștiința propriei demnități: vrea să fie privită ca o persoană și nu ca un obiect. Din păcate pudoarea dispare cu totul sau parțial în cel care se resemnează să fie tratat – și cumpărat – ca un obiect. Pe bună dreptate pudoarea nu există la animale. Neavând nici o conștiință de a fi „mai mult” decât trupul lor, nu sunt deloc jenate de fi identificate cu el de către privirea semenilor lor.

Este evident că manifestările pudorii diferă considerabil de la o epocă culturală la alta. Nu e nimic mai variabil decât moda. În unele țări, de exemplu, femeile nu au nici o rușine să-și arate sânii descoperiți, în timp ce își ascund cu grijă picioarele. În Europa la sfârșitul secolului al XIX-lea, era nedemn ca femeile să-și arate gleznele. Oricum ar fi, evitând să-și arate în mod excesiv grațiile trupului, femeia „pudică” își manifestă dorința de a nu fi prețuită în mod special numai pentru ele. Cere să fie iubită pentru o realitate mai importantă și mai intimă: „Eu-l” ei profund.

SUNT SCLAVUL BANULUI

Acest lucru nu este auzit prea des de preoți în confesional; totuși este o reflexie pe care mai devreme sau mai târziu toți creștinii ar trebui să o facă numai să aibă curajul să se lase interpelați de cuvintele clare, sincere ale lui Isus: „Nu puteți sluji lui Dumnezeu și mamonei” (*Mt 6,24; Lc 16,13*); „Cât de greu vor intra în împărăția lui Dumnezeu cei care au bogății! Pentru că este mai ușor ca o cămilă să treacă prin urechea acului, decât un bogat să intre în împărăția lui Dumnezeu” (*Lc 18,24-25*); „Vai vouă, bogaților, pentru că vă primiți mângâierea” (*Lc 6,24*).

Trebuie să primim aceste versete ale Scripturii ca adevărate mesaje de iubire. Isus îi iubea fără diferență atât pe bogați, cât și pe săraci și a demonstrat aceasta atunci când s-a lăsat invitat de Zaheu, un bogat care percepea taxe. Mergea adesea să locuiască la Betania, în casa lui Lazăr, fratele Martei și al Mariei, care își construise un mormânt somptuos. Isus și-a ales chiar un vameș, pe Matei, în grupul celor doisprezece.

Deci Isus îi pune pe bogați în gardă, referitor la pericolele de moarte care îi amenință și o face din iubire față de ei; dar îi iubește și pe săraci, pe toți aceia care duc lipsă teribilă de cele necesare din cauza unei proaste repartiții a bunurilor pământești. De aceea denunță cu vigoare nedreptatea care îi împiedică pe atâți oameni să trăiască cu demnitate. Isus știe că, cerând bogaților să-și împartă bogățiile, le propune un ideal dificil de pus în practică. Ca un adevărat realist adaugă: „Ceea ce este imposibil oamenilor este posibil la Dumnezeu” (*Lc 18,27*).

1. Pericolul bogățiilor

Nu lipsesc formule care exprimă în mod lapidar cinismul cu care majoritatea oamenilor își justifică pofta de a se îmbogăți cu orice preț: afacerile sunt afaceri; banii nu au miros (această ultimă zicală este atribuită de istoricul Suetonius împăratului Vespasian, referitor la taxa pe urină). Însă înțelepciunea umană a surprins mereu atât valoarea relativă a bogăției cât și sclavia care cade asupra celor care se bucură de ea: banii nu aduc fericirea; banul este un slujitor bun și un stăpân rău.

Isus nu spune niciodată că bogăția este un dezavantaj, un pericol, ea ne poate permite să facem lucruri foarte bune... Însă ne prezintă pericolele: ne pot împiedica să reușim în viață!

Vârsta și reflecția vindecă de obicei celelalte patimi, în timp ce lăcomia pare să se reanimeze și să prindă o nouă vigoare la bătrânețe.

(Massillon).

Bogăția riscă să mă facă să-l uit pe Dumnezeu!

„Unde este comoara ta, acolo este inima ta” (Mt 6,21). Permițându-mi să-mi satisfac cea mai mare parte a nevoilor, bogăția mă poate face să nu-l mai apreciez pe Dumnezeu în valoarea sa infinită. Fiind satisfăcută nevoia mea de *comoditate*, nu-l mai apreciez pe Dumnezeu cum face un sărac. Masa copioasă și numeroasele posibilități de distracție devin, treptat, rațiunea mea de a fi și îmi răpesc timpul pe care aș putea să-l dedic rugăciunii. Dumnezeu nu mai este „partea mea de moștenire” (Ps 16,6).

Fiind satisfăcută nevoia mea de *stimă* nu mai apreciez privirea lui Dumnezeu asupra mea. Trecerea de care se bucură cine are putere în fața societății, poate să devină singura mare bucurie a vieții sale.

Fiind satisfăcută nevoia mea de *siguranță*, nu-mi mai pun toată speranța mea în Dumnezeu. Conturile mele bancare sunt cele care mă fac să privesc spre viitor cu încredere. Siguranțele omenești înlocuiesc Providența.

Și în felul acesta bogățiile mele mă expun pericolului de a deveni ca acel pământ unde spinii împiedică grâul să crească: „Grijile acestei lumi, amăgirea bogățiilor... înăbușă cuvântul” (Mc 4,19).

Bogăția riscă să mă facă să-i uit pe săraci

Bogații, nu au prin natura lor o inimă mai rece, mai închisă față de sărăcie decât ceilalți modul de viață pe care îl duc și „lumea” pe care o frecventează, pot să-i împiedice să vadă această mizeria care domnește în afara ușii lor.

Este istoria ciudată a bogatului și a săracului Lazăr din parabola evangheliei (Lc 16,19-31), unde, în orice caz, nu se spune că bogatul ar fi rău, că s-ar fi îmbogățit necinstit, că ar fi refuzat să-l ajute pe săracul acoperit de răni care zăcea la ușa sa.

Pericolul bogaților este tocmai acela de a trece pe lângă sărăcie fără a-și da seama de ea; au atâtea lucruri de făcut, atâtea probleme urgente de rezolvat, că nu găsesc timp pentru a lua în considerare mizeria care îi înconjoară. Abia reușesc să o vadă la televizor, deoarece trebuie totuși să se informeze asupra a ceea ce se întâmplă în lume!

Isus surprinde perfect situația bogaților. Nu este ușor pentru ei să dea atenție săracilor care îi înconjoară, să se lase deranjați... Atunci când ai tot necesarul pentru a trăi comod, spectacolul mizeriei celuilalt devine intolerabil; mustrarea lui îi constrânge să privească în altă parte. Isus înțelege toate acestea și, pentru un moment, se pune în locul bogaților: „Cât de greu vor intra în împărăția lui Dumnezeu”; cât este de greu să le deschidă săracilor propria casă, cât este de greu să-și lase inima răscolită de spectacolul sărăciei disperate.

Pe lângă această diferență față de săraci, bogatul riscă să devină insensibil chiar și în fața propriilor exigențe ale sufletului, uitând complet semnificația existenței, cum ne sugerează parabola bogatului care dorea să-și mărească depozitele (Lc 12,13-21).

Celui care se complace să știe să-și investească banii, Isus îi reproșează ce este un prost administrator: „Nebunule, chiar în noaptea această ți se va cere sufletul; iar cele pe care le-ai pregătit ale cui vor fi? Așa se întâmplă cu acela care adună comori pentru sine, dar nu este bogat înaintea lui Dumnezeu.”

Poezie africană

Îmi era foame...și ați întemeiat un club cu scop umanitar pentru a discuta despre foamea mea. Vă mulțumesc pentru aceasta.

Eram în închisoare...și v-ați îmbulzit în biserică ca să vă rugați pentru eliberarea mea. Vă mulțumesc pentru aceasta.

Eram gol... și ați discutat cu însuflețire despre consecințele morale ale goliciunii mele. Vă mulțumesc pentru aceasta.

Eram bolnav... și ați căzut în genunchi pentru a-i mulțumi Domnului că v-a dat sănătate.

Eram fără acoperiș... și mi-ați preamărit privilegiile iubirii lui Dumnezeu.

Păreți atât de pioși... atât de plini de evlavie... atât de aproape de Dumnezeu...!

Dar eu continui să fiu înfometat. Sunt mereu singur, gol, bolnav, în închisoare și fără acoperiș.

Și... mi-e frig!

2. Administrarea evanghelică a bunurilor

Evanghelia ne cere să avem, în raport cu bunurile, nu o mentalitate de proprietar suveran care nu trebuie să dea cont nimănui, ci de administrator. Dumnezeu este singurul și adevăratul proprietar al tuturor bunurilor din univers și va trebui să-i dăm cont de administrarea celor care ne-au fost încredințate (*Mt 24,45-51; 25,14-30*).

„Poruncește celor bogați în veacul acesta să nu se mândrească și să nu-și pună speranța într-o bogăție nestatornică, ci în Dumnezeu care ne dăruiește toate din abundență ca să ne bucurăm de ele, să facă ce e bine, să se îmbogățească în fapte bune, să fie darnici, să împartă cu ceilalți, adunându-și pentru ei o comoară, fonduri sigure pentru viitor, ca să dobândească viața cea veșnică” (*1 Tim 6,17-19*).

De mai bine de un secol enciclicele sociale ale papilor, ne reamintesc două mari principii care trebuie să conducă conduita noastră în privința banilor.

a) Bunurile pământului sunt destinate tuturor oamenilor

Acest adevăr a fost reafirmat în mod solemn de constituția pastorală *Gaudium et spes* a Conciliului al II-lea din Vatican: „Dumnezeu a rânduit pământul și toate câte le cuprinde spre folosul tuturor oamenilor, astfel încât bunurile create să le revină în

mod echitabil tuturor, sub călăuzirea dreptății nedespărțite de iubire. Oricare ar fi formele de proprietate, conforme cu instituțiile legitime ale popoarelor, în funcție de împrejurări diferite și schimbătoare, trebuie totdeauna respectată această distincție universală a bunurilor. De aceea omul, folosind acele bunuri, nu trebuie niciodată să considere bunurile exterioare pe care le posedă în mod legitim ca fiind numai ale lui, ci fiind și comune, în sensul că trebuie să-i fie de folos nu numai lui, ci și altora. De altfel, toți oamenii au dreptul să aibă o parte suficientă de bunuri pentru ei și pentru familiile lor. Așa au gândit Părinții Bisericii, afirmând că oamenii sunt obligați să-i ajute pe săraci însă nu numai din surplus. Iar cel care se află în extremă necesitate, are dreptul să-și procure cele necesare din averile altora. Deoarece există în lume atâția oameni care suferă de foame, Conciliul îi îndeamnă stăruitor pe toți, fie indivizi, fie autorități ca – amintindu-și de cuvintele Sfinților Părinți ai Bisericii: *Hrănește-l pe cel care moare de foame, căci dacă nu l-ai hrănit, l-ai ucis* – să-și pună la dispoziție, după posibilități, bunurile proprii, fiecare după propriile resurse” (n. 69).

Bogatul este doar un administrator

Avarul spune: „Cui îi dăunez ținându-mi ceea ce este al meu”. Spune-mi ce ai al tău? De unde l-ai luat pentru a-l aduce în această viață? Închipeie-ți că unul, mergând la teatru ocupă stalul, și apoi vrea să-i țină afară pe ceilalți, pretinzând că trebuie să-i aparțină numai lui ceea ce este la dispoziția tuturor. Așa fac cei bogați: pun primii stăpânire pe bunurile comune și de aceea le consideră ca fiind proprii. Dacă fiecare ar lua cât îi este de ajuns pentru nevoile sale proprii, lăsând prisosul celui care duce lipsă, nimeni n-ar mai fi bogat și nimeni sărac.

Oare n-ai ieșit gol din sânul mamei tale? Nu te vei întoarce gol în pământ? Iar bunurile pe care le posezi, de unde-ți vin? Dacă spui: din întâmplare, ești un nelegiuit, nerecunoscând Creatorul. Dacă admiți că vin de la Dumnezeu, spune-mi pentru ce motiv le-ai primit. Oare Dumnezeu este nedrept pentru că distribuie bunurile în măsură inegală? Pentru ce tu ești bogat și altul sărac? Cu siguranță pentru acest motiv: pentru ca tu să-ți poți primi recompensa bunătății și a administrării fidele, iar acela să poată primi premiul măreț al răbdării.

Iar tu, în timp ce vrei să închizi totul în nesătutul stomac al lăcomiei tale, crezi că nu dăunezi nimănui lipsind atâta lume de cele necesare?

Cine este avarul? Cel care atunci când are ceea ce îi este de ajuns, nu se mulțumește. Cine este hoțul? Cel care ia lucrurile altuia. Acum nu ești tu un avar? Nu ești hoț tu care faci proprietate din ceea ce ai primit în administrare? Cine dezbracă pe unul care este îmbrăcat se numește hoț; iar cine nu îmbracă pe cel care este gol, atunci când ar putea să o facă, merită un alt nume? Pâinea pe care tu o ții pentru tine este a celui flămând; mantia pe care tu o păstrezi în dulap este a celui gol; încălțăminte care putrezește în casa ta este a celui desculț; argintul pe care îl păstrezi îngropat este a celui nevoiaș. Așa că atât de mulți sunt cei cărora le faci nedreptate, câți sunt cei pe care i-ai putea ajuta.

(Sfântul Vasile din Cezareea [329-379], *Omilia* 6,7).

b) *Valorizarea bogățiilor lumii cere responsabili dotați cu inițiativă și autoritate*

Acest al doilea principiu – nu mai puțin important decât primul – fondează legitimitatea dreptului de proprietate: oamenii muncesc mai bine când sunt stimulați de interese, când sunt responsabili de administrarea unei instituții. Constituția *Gaudium et spes*, după ce a afirmat destinația universală a tuturor bunurilor pământului, recunoaște și oportunitatea proprietății private: „Proprietatea privată sau o anumită putere asupra bunurilor exterioare asigură fiecăruia un spațiu cât se poate de necesar, de autonomie personală și trebuie să fie considerate ca o extindere a libertății umane. În sfârșit, stimulând exercitarea răspunsurilor și îndatoririlor, ea constituie una dintre condițiile libertăților cetățenești” (n. 71).

Deci nu am dreptul de a mă bucura în orice mod de bunurile asupra cărora sunt proprietarul legitim. Sunt *ale mele*, dar nu în mod exclusiv *pentru mine!* În faimoasa enciclopedică din 1891, *Rerum novarum*, Leon al XIII-lea reamintează ceea ce deja spunea sfântul Toma de Aquino, în sec. al XIII-lea: „Odată ce ți-ai satisfăcut nevoile și conveniența, este o datorie să-i ajuți pe cei nevoiași cu ceea ce prisosește”.

Este adevărat că noțiunea de *prisos* este greu de determinat. Evaluarea sa este lăsată la conștiința fiecăruia; o conștiință care se lasă interpelată într-o oarecare măsură de Duhul Sfânt. Biserica recunoaște diferite moduri de a pune propriul surplus la dispoziția celui care are nevoie: acesta se poate da, dar de asemenea poate fi și investit în crearea sau în dezvoltarea unei întreprinderi pentru a se da de muncă celor care nu au. Cu condiția, precizează Pius al XI-lea în enciclica sa *Quadragesimo anno* (1931), ca această muncă să se desfășoare pentru a produce bunuri cu adevărat folositoare...

Un astfel de surplus în serviciul săracilor este un autentic act de dreptate socială. Atunci când semnez un cec pentru o operă caritativă, scoțând din prisosul meu, săvârșesc un act de dreptate socială; azi se preferă să se vorbească de solidaritate. Într-adevăr acel ban, deși proprietatea mea, este destinat întregii comunități umane. Dar pentru faptul că sunt proprietarul său, este datoria mea să-l folosesc așa cum mi se pare mai bine în favoarea acelei nevoi pe care o consider prioritară. În rest, statul își ia obligația de a lua și a redistribui, sub formă de impozite, o bună parte din surplusul meu!...

Gesturile de solidaritate (pomene sau plăți ale impozitelor) *devin fapte de caritate dacă sunt inspirate de adevărata dragoste pentru aproapele*. Sfântul Paul consideră explicit posibilitatea unei pomene substanțiale făcute fără iubire, cum s-ar spune azi, numai „pentru a avea conștiința împăcată”: „Și dacă toată averea mea aș da-o ca hrană săracilor..., dacă n-aș avea iubire, nu mi-ar folosi la nimic” (1Cor 13,3). Adevărată pomană este aceea care este făcută cu o autentică „compasiune” pentru săraci, așa cum sugerează etimologia cuvântului grec *eleemosyne*.

Atunci când îl rugăm pe Domnul ca să aibă milă de mizeria noastră (*Kyrie eleison*), îi cerem – în special să aibă milă de inima noastră de piatră și să ne dea față de cei „nevoiași” o compasiune care să se asemene puțin cu a sa. O compasiune care nu are nimic disprețuitor, ci este activă și plină de respect.

3. „Ceea ce este imposibil oamenilor, este posibil lui Dumnezeu”

Prin aceste cuvinte Isus concludă reflecția sa asupra marii dificultăți, pentru un bogat, de a intra în Împărăția cerurilor (Lc 18,24-27). Puțin mai înainte l-am auzit spunând că se poate intra numai cu condiția de a avea o inimă de copil (Lc 18,16). Cele două teme se reunesc: Dumnezeu sigur poate schimba inima noastră de piatră în inimă de carne, dându-i prospețimea de care are nevoie pentru a nu se împietri în fața mizeriei din lume.

Cum să ne pregătim concret, dacă am fi bogați, pentru a primi această inimă nouă, înflăcărată de adevărata iubire?

Să menținem contactul cu cei care sunt mai săraci decât noi

Săracii ne dezorientează, ne neliniștesc, ne împiedică să ne justificăm cu pretextul că deja am făcut mult pentru alții. Să mergem în întâmpinarea celor săraci e bine; a-i invita în casa noastră e și mai bine (Lc 14,12-14).

Împărțirea bunurilor te va face să-ți modifici propria ta casă. Fă din locuința ta un loc de primire permanentă, o casă a păcii și a iertării. Invită la masă. Duhul sărbătorii va străluci mai mult în simplitate decât în abundența hranei.

(Frère Roger, Taizé).

Să ne informăm despre mizeria din lume

Alimentație: câți oameni mor de foame sau duc lipsă de alimente?

Sănătate: câte persoane nu au acces la îngrijiri medicale elementare?

Condiții de viață: câți trăiesc într-o sărăcie absolută?

Alfabetizare: câți sunt analfabeți sau nu au parte de educație școlară?

Inegalități: 77% din locuitorii planetei au acces la doar 15% din produse.

Să-l contemplăm îndelung pe Isus

Privind răstignitul din capela San Damiano din Assisi, apoi meditând asiduu misterul ieslei din Betleem, Francisc a simțit impulsul irezistibil de a se cununa cu Domnița Sărăciei, după exemplul Învățătorului Divin.

Gustând prezența și iubirea lui Dumnezeu reușim să relativizăm nenumăratele propuneri prin care societatea de consum caută să ne atașeze. Deschizându-ne inima bunătății lui Dumnezeu, ajungem să ne debarasăm de idolii noștri.

Să mergem câteodată într-un cimitir

Răposații noștri ne încurajează să investim bine banii noștri. Epitaful de pe o veche lespede avertizează: „Ceea ce am cheltuit, am pierdut; ceea ce posedam, am lăsat altora; ceea ce am dat, încă îmi aparține”.

Răposații noștri ne încurajează să ne facem prieteni cu ajutorul banilor, acei prieteni care la momentul oportun ne vor primi „în corturile veșnice” (Lc 16,9).

Să rupem zidul tăcerii în familie

O familie creștină nu se teme să se lase interpelată de cuvintele clare și exigente ale evangheliei referitor la bani.

Dialogând cu alți creștini putem găsi curajul de a ne opune luxului general, consumului nelimitat din anumite ambiente. Sfântul Paul ne îndeamnă: „Voi toți sunteți fii ai luminii și fii ai zilei..., comportați-vă deci ca fii ai luminii; rodul luminii este bunătatea, dreptatea, adevărul” (1 Tes 5,5).

Un grup de familii creștine îmi mărturisea greutatea de a aborda, în timpul reuniunilor lor problemele legate de bani: „chiar și după ani și ani de împărtășire comună, este un argument care rămâne tabu, chiar mai mult decât sexul sau politica”.

Le-am răspuns: „Să încercăm să înțelegem motivele care fac dificilă înfruntarea temei banilor.

- a. Poate nu aveți condițiile de a realiza vreo dorință de-a voastră legitimă (casă, mașină)
 - b. Poate vă bucurați de o situație materială foarte bună
 - c. Poate vă gândiți că vă aflați la mijloc: nici prea bogați, nici prea săraci.
- Cum se pot înfrunța aceste situații?

Înainte de toate discutați problema în familie

Dacă însă sunteți săraci vă invit la un triplu efort:

- a. Faceți orice pentru a vă îmbunătăți condiția de viață
- b. Să credeți din toată inima în nemărginita bunătate a lui Dumnezeu
- c. Aveți umilința de a cere ajutor de la cei care au mijloace mai multe de a vă ajuta

În sfârșit, învățați să dialogați cu alții despre problemele voastre.

Să-l rugăm pe Domnul să ne elibereze de egoism *făcând să ardă inima noastră de adevărata iubire*. Dacă nu putem să ne punem în regulă odată pentru totdeauna cu obligația de a-i ajuta pe săraci, vânzând toate bunurile noastre în favoarea lor, cel puțin să nu încetăm de a iubi!

A da sau a milita?

Am vorbit despre pomană... care nu se bucură de un renume bun în momentul actual. Evocă gestul paternalist al acelor stăpâni din secolul trecut care acordau uneori muncitorilor lor prime generoase, care de altfel erau datorate „pe drept”.

Orice efort al creștinului ar trebui să urmărească realizarea unor reforme structurale care să elimine pomană, pe care totuși suntem obligați să o dăm pentru a remedia organizarea deficitară a societății, repartitia nedreaptă a profitului național și internațional. În toate domeniile, ar trebui să se depună efort pentru înlocuirea pomenii prin intervenții publice mult mai eficiente și mai drepte.

Iubirea trebuie să ne facă să muncim pentru încarnarea în legislație a exigențelor de dreptate socială, de solidaritate națională și internațională. În acest sens acțiunea politică, conform celebrei fraze a lui Pius al XI-lea, este o expresie esențială a carității. O reevaluare a prețului produselor tropicale – cacao sau cafea, de exemplu, – e mult mai corectă decât trimiterea unui ajutor financiar în Africa sau America Latină. În acest sens, se poate spune că dragostea atinge apogeul în abolirea pomenii.

Dar, după cuvântul evangheliei, „pe săraci îi veți avea întotdeauna cu voi” (*In* 12,8). Înainte de se face reforma structurilor instituționale – și pentru a le pregăti în opinia publică – va trebui mereu să se organizeze „reparații” urgente. Ar fi catastrofal dacă mobilizarea politică a creștinilor i-ar face să renunțe complet la activitățile caritative voluntare, care actualmente le asigură handicapaților, leproșilor, nenumăraților săraci din lumea a treia ajutoare indispensabile. Adevăratul creștin trebuie să aibă, la inimă, participarea la aceste două activități esențiale, în care își găsește inspirația orice iubire autentică. Abbé Pierre avea următorul motto introdus în *Regula de viață a „Tovarășilor de la Emaus”*: „În fața oricărei suferințe umane, după posibilitățile tale, acționează nu pentru a alina fără întârziere, dar și pentru a-i distruge cauzele. Acționează nu doar pentru a-i distruge cauzele, dar și pentru a o alina fără întârziere. Aceste două datorii nu se pot separa fără a se renega.

Să nu continuăm deci a repeta că acela care se aruncă în activități caritative o face pentru a fi cu conștiința împăcată, pentru a uita nedreptățile societății actuale. De altfel, participând la aceste activități sociale adesea se descoperă dimensiunea politică a problemelor.

Liderul sindical sau politic știe și că, pe măsură ce tratează probleme pe scară largă, riscă să uite semenul său cel mai apropiat, cel care locuiește la același etaj sau un coleg de muncă.

În substanță, activitățile noastre, oricare ar fi – de ordin caritativ sau politic – nu trebuie să ne facă niciodată să uităm primatul absolut al iubirii.

VIITORUL MĂ PREOCUPĂ

Înțelepții tuturor timpurilor au observat că multe neliniști umane derivă din neștiința de a trăi clipa prezentă. Scriitorul latin Seneca a observat că nenorocirea cea mai mare a oamenilor nu constă în *a face rău* sau *a nu-l face*, cât, mai degrabă, în a face ceva diferit de ceea ce trebuie să facă.

Evanghelia ne învață o mistică a clipei prezente: „Nu vă îngrijați pentru ziua de mâine, pentru că ziua de mâine se va îngriji de ea însăși. Ajunge zilei greutatea ei” (Mt 6,34). Nu e ușor să luăm *ad litteram* acest îndemn al Domnului, în fața preocupărilor noastre zilnice: când dispăre una, imediat apare o alta la orizont.

Uneori noi justificăm această neliniște comparând-o cu atitudinea iresponsabilă a celor care nu se preocupă îndeajuns de viitorul lor sau acela al copiilor lor. Această indiferență stă la originea multor nenorociri. Dumnezeu ne-a dat capacitatea de a prevedea într-o oarecare măsură viitorul, ca să-l putem folosi: nu trebuie să trăim ca niște greieri care cântă toată vara fără a se pregăti pentru iarnă. Isus ne invită să nu ne asemănăm cu fecioarele neînțelepte care n-au vegheat (Mt 25,1-13).

Gilbert Cesbron folosește o frumoasă asemănare pentru a ne face să înțelegem această dublă exigență a evangheliei: „Ar trebui să dispunem de un sistem asemănător *zoom*-ului aparatelor de fotografiat, capabil să *focalizeze*, într-o clipă, planurile cele mai îndepărtate ca și cele mai apropiate. În mod paralel, trebuie să învățăm să trecem, fără a pierde nici o fărâmbă de luciditate, de la viitor la prezent.”

Această dublă exigență este în relație cu două aspecte complementare ale mesajului evanghelic:

- esențialul este *deja aici* și putem să ne bucurăm încă de pe acum: Cristos e viu, a înviat, Tatăl ne iubește și ni-l dăruiește pe Duhul Său;
- dar Împărăția *încă nu* a ajuns la împlinire, iar noi trebuie să lucrăm cu toate forțele pentru venirea sa.

Viața creștină este un continuu „du-te și vino” între bucuria de a crede că Împărăția a venit deja și aceea de a spera că în sfârșit va veni, prin perseverența rugăciunii noastre și dinamismul acțiunii noastre; o acțiune ce trebuie prevăzută și pregătită.

Cum să satisfacem aceste două exigențe complementare: a trăi liniștiți clipa prezentă, pregătind în mod activ viitorul nostru și pe acela al fraților noștri?

1. „Să trăim *prezentul* lui Dumnezeu”

Acest titlu al unei cărți a lui Frère Roger exprimă foarte bine un aspect esențial al Evangheliei care ne este cerut să-l trăim și să-l anunțăm în mijlocul preocupărilor noastre cotidiene. Să încercăm să identificăm mai întâi toate pierderile de timp

reprezentate de vagabondajul nostru cu imaginația spre viitor sau cu memoria în trecut.

a) *Rumegăm trecutul* prin sentimente foarte diferite împiedicându-ne să fim disponibili bogăției prezentului. Trecem de la vanitate la tristețe atunci când amintirea insucceselor ia locul amintirii succeselor, de la regret la remușcare când nostalgia momentelor fericite din viața noastră cedează locul amintirii lașităților pe care le-am comis.

b) Sau *ne preocupăm de viitor* temându-ne că aduce noi suferințe și dificultăți insurmontabile; sau ne temem că nu vom termina în timp util munca noastră și o lăsăm baltă chiar cu riscul de a trebui să regretăm în continuare greșelile cauzate de precipitarea noastră. Paul Valery zicea: „Ceea ce mă obosește nu e munca pe care o fac, ci munca ce îmi rămâne de făcut”. Goethe se apostrofa pe sine însuși cu aceste cuvinte: „Tu te temi de ceea ce nu va veni, plângi ceea ce nu ai pierdut”. Cineva ar putea reflecta și asupra unui desen pe care un umorist englez l-a pus la vedere: „Cele mai mari tragedii ale vieții mele n-au sosit niciodată”.

Valoarea de neînlocuit a clipei prezente

Un mare ajutor al creștinului pentru a nu fi târât de amintiri inutile sau de neliniști febrile, vine din convingerea că momentul prezent are o valoare a sa unică, de neînlocuit: e un *dar regesc* pe care mi-l face Dumnezeu și pe care trebuie să-l primesc cu recunoștință. Clipa prezentă este *unica* în care pot cu adevărat să-l iubesc pe Dumnezeu și pe aproapele. Ea este – împreună cu ceasul morții mele - momentul cel mai important al vieții mele. „Cine are momentul prezent îl are pe Dumnezeu și cine îl are pe Dumnezeu are totul”, zicea sfânta Tereza de Avila.

„Nimic să nu te tulbure, nimic să nu te înspăimânte, Dumnezeu nu se schimbă, totul trece. Liniștea obține totul, cine-l are pe Dumnezeu nu duce lipsă de nimic. Doar Dumnezeu ajunge”.

(Semn de carte găsit în breviarul sfânta Tereza de Avila).

În scrisorile sale, pentru a-i încuraja pe corespondenții săi să trăiască în totală abandonare voinței lui Dumnezeu, Fénelon cita adesea un verset din Evanghelie (Mt 6,34): „Ajunge zilei răutatea ei; ziua de mâine se va îngriji de ea însăși”. Și-i plăcea să repete: „Să trăim ziua de azi! Când ne-am abandonat lui Dumnezeu, tot ceea ce facem e bine făcut, fără a face multe lucruri: ne abandonăm cu încredere pentru viitor, vrem fără rezerve ceea ce Dumnezeu va voi și închidem ochii pentru a nu prevedea viitorul. Dar suntem atenți la prezent pentru a împlini voința sa”.

Iar părintele Caussade spunea: „Să ne gândim numai să profităm de clipa prezentă după porunca lui Dumnezeu. Să lăsăm trecut îndurării sale, viitorul providenței sale”.

Acesta ar trebui să fie programul nostru: să-i fim prezenți lui Dumnezeu care ne este prezent în momentul prezent. Și pentru a-l realiza mai bine, să ne amintim că un singur moment de adevărată atenție dată lui Dumnezeu de încredere în el poate repara ani întregi de indiferență, de orgoliu sau de lașitate. Este ceea ce s-a întâmplat tâlharului cel bun: într-o clipă, Domnul i-a convertit inima.

Tot la fel, o clipă de atenție față de o persoană poate crea între mine și ea o comuniune, poate da naștere unei simpatii noi. Atunci când într-un raport adevărat cu cineva, atunci când cu adevărat aproapele său – și acesta este modul autentic de a iubi – creez ceva original și îi permit Domnului să intre mai mult în lume: *Ubi caritas et amor, Deus ibi est* („Unde este caritate și iubire, acolo este Dumnezeu”).

Pentru aceasta este indispensabil să luptăm împotriva mentalității „contabile” care prea adesea ne împiedică să trăim. Avem tendința să măsurăm valoarea unei zile cu cota de activitate efectuată, cu munca realizată concret. Cu alte cuvinte suntem tentați să considerăm „reușita” unei zile atunci când am putut acumula idei, întâlniri, muncă, succes sau bani. Pe când, mulțumindu-ne să fim disponibili evenimentului atenți la Dumnezeu și la alții, am folosit-o bine chiar dacă nu am reușit să efectuăm jumătate din munca prevăzută.

Calitatea vieții despre care se vorbește atât de mult înseamnă înainte de toate, pentru noi creștinii, să trăim liniștiți fiecare clipă a vieții ca un moment unic în care Tatăl vrea să ne „recompenseze” și în care putem face lumea mai frumoasă. Lacordaire zicea: „Fiecare clipă vine la noi cu o poruncă de la Dumnezeu. Asemănător putem zice că vine la noi cu un dar de la Dumnezeu. Depinde de noi să nu o lăsăm să treacă! Puțin contează dacă învelișul darului este uneori neplăcut, „căci suferința noastră scurtă și ușoară ne pregătește un belșug nemărginit al gloriei veșnice” (2Cor 4,17).

Trebuie să eliminăm din inima noastră neliniștea de a voi să ne terminăm muncă chiar înainte de a o fi început. În fond, frenezia grabei indică refuzul condiției noastre de creaturi, o condiție supusă legii maturizării progresive. Noi nu suntem Dumnezeu. Avem nevoie de timp – adesea de mult timp - pentru a face ceva. Dumnezeu însuși, exceptând minunile, se folosește de mult timp pentru a-și construi capodoperele. A pregătit miliarde de ani venirea Fiului său între oameni. Iar însuși Fiul unul-născut al Tatălui legilor timpului: la Nazaret, 30 de ani a învățat meseria de om. De ce așadar vrem să alergăm mai repede decât Dumnezeu? „Orice grabă vine de la diavol” zicea un vechi proverb. Iar Lacordaire scria: „Este incredibil ceea ce se poate face cu timpul, atunci când ai răbdarea de a aștepta”.

Trebuie și să combatem impresia, atât de frecventă, de a trăi timpuri morți, neinteresante și ineficiente; am putea de-a dreptul profita de așteptarea la un semafor roșu, la un ghișeu... pentru a ne scufunda în Dumnezeu și a ne lăsa pătrunși de Duhul său. Toate momentele libere ale vieții ne pot folosi pentru a ajunge la Dumnezeu în cămăruța secretă a sufletului nostru:

*O, tu care ești acasă la tine în adâncul inimii mele,
Fă-mă să-mi pierd în tine adâncul inimii mele.*

Este ceea ce Laurențiu al Învierii, înțelept frate carmelitan din secolul al XVII-lea, numea *metoda scufundărilor spirituale*. Atunci partida vieții noastre ar deveni pasionantă, iar „întreruperile jocului” nu ar mai părea „timpuri morți”. Cum ar putea fi un timp mort, chiar și o singură clipă a vieții noastre, atunci când voința Tatălui este să

ne creeze și să ne re-creeze în fiecare clipă, pentru a modela încetul cu încetul chipul nostru prin veșnicie?

Și iubirea noastră frățească ar fi mai delicată. În loc să avem mintea asaltată de toată munca urgentă ce trebuie făcută și de întâlnirile ce trebuie pregătite, am fi complet disponibili pentru persoana care în acest moment ne încrucișează drumul și așteptă să-i deschidem inima noastră.

Abandonul trăit până la eroism

Observând viața sfinților, ne dăm seama că au trăit cu încredere eroică mistică evanghelică a clipei prezente. În ciuda preocupărilor sale pedagogice și financiare, Don Bosco ținea la vedere pe birou clebrul fragment din sfântul Paul: „Bucurați-vă mereu în Domnul, iarăși vă spus bucurați-vă! Bucuria voastră să fie cunoscută tuturor oamenilor. Domnul este aproape. Nu vă îngrijați pentru nimic și în nici o împrejurare cerând cu insistență prin rugăciune cu mulțumire, ca cererile voastre să fie prezentate lui Dumnezeu. Iar pacea lui Dumnezeu, care întrece orice închipuire, va păzi inimile și gândurile voastre în Cristos Isus” (*Fil 4,4-7*).

Psalmul preferat al sf. Tereza a Pruncului Isus era psalmul 23: „Domnul este păstorul meu, nu voi duce lipsă de *nimic*”. Convinsă că nimic n-ar fi putut-o separa de iubirea lui Dumnezeu (cf. *Rom 8,39*), repeta adesea: „Totul e har.”

Cântecul meu pentru ziua de azi

Într-una din primele sale poezii, compusă pe 1 iunie 1894, Tereza își exprimă dorința de a trăi pe rând fiecare zi „doar astăzi”:

*Viața mea este o singură clipă, un ceas de trecere.
Viața mea este doar o zi care dispare și fuge.
O, Dumnezeule meu, tu știi că pentru a te iubi pe pământ
Nu am decât ziua de astăzi!*

*O, te iubesc Isuse! Sufletul meu pe tine te dorește
Rămâi doar pentru o singură zi dulcele meu sprijin
Vino să domnești în inima mea, dăruiește-mi zâmbetul tău
Doar astăzi.*

*Ce mă interesează, Doamne, dacă viitorul este întunecat?
Să te rog pentru mâine, o, nu, nu pot!
Păstrează curată inima mea, cu umbra ta acoperă-mă,
Doar astăzi.*

*Dacă mă gândesc la ziua de mâine, mă tem de nestatornicia mea,
Iar în inimă simt născându-se tristețe și îngrijorare.
Dar încercarea și suferința le vreau, Dumnezeule meu,
Doar astăzi.*

*Foarte curând te voi vedea pe țărmul etern,
O, cârmaci divin, care îmi întinzi mâna.
Pe apele în furtună condu nava mea în pace,
Doar astăzi.*

*Lasă ca în chipul tău, Doamne, eu să mă ascund
Acolo nu voi mai auzi orice zgomot zadarnic al lumii
Dă-mi iubirea ta, păstrează-mi harul tău
Doar astăzi.*

*Uit de toate lângă Inima ta dumnezeiască,
Iar de fricile nopții nu mă tem deloc.
O, Isuse, dăruiește-mi un loc în inima ta,
Doar astăzi.*

*Pâine vie, pâine cerească, dumnezeiască Euharistie,
O, sfânt mister pe care mi l-a dat iubirea!
Vino, Isuse, Ostie albă, să locuiești în inima mea,
Doar astăzi.*

*Dăruiește-mi viță sfântă și sacră, să mă unesc cu tine,
Iar mlădița mea fragilă îți va da rodul său:
Voi putea să-ți ofer un ciorchine aurit, Doamne,
Deja de astăzi.*

*Am doar această zi fugară pentru a-ți forma
Ciorchinele de iubire unde fiecare bob e un suflet.
Dăruiește-mi, Isuse, focul unui apostol,
Doar astăzi.*

*O, Neprihănită Fecioară, ești Blânda Stea
Care mi-l dă pe Isus și care mă unește cu el întotdeauna.
Fă să odihnesc sub vălul tău, scumpă Mamă,
Doar astăzi.*

*Sfinte înger păzitor, acoperă-mă cu aripa ta;
Luminează cu lumina ta drumul pe care-l urmez.
Vino să conduci pașii mei și ajută-mă, te rog,
Doar astăzi.*

*Vreau să te văd fără văluri sau nori, Doamne,
Dar exilată mă vlăguiesc departe de tine.
Să nu-mi fie ascuns chipul tău iubit,
Doar astăzi.*

*În curând voi zbura și eu ca să cânt laudele tale.
Atunci când ziua fără de sfârșit va coborî pentru mine,
Atunci pe lira îngerilor eu voi cânta
Astăzi-ul Etern!*

Tereza a trăit din plin această mistică a clipei prezente, mai ales în ultimele luni ale vieții ei. În loc să se teamă la gândul că suferințele ei fără-ndoială s-ar fi prelungit, suferă minut cu minut. Îi mărturisește maicii Agneza: „Pe intervale se poate suporta mult”. Și de asemenea: „Eu nu sufăr decât în clipa prezentă, doar datorită faptului că ne gândim la trecut și la viitor ne descurajăm și disperăm”.

Iată răspunsul înțelept dat de un băiețel Parohului de Ars care îl întreba: „Suferi mult, biet micuț?” „Nu, părinte paroh, azi nu mai simt durerea de ieri și mâine nu voi mai simți durerea de astăzi”. Sf. Ioan Maria Vianney repeta bucuros aceste cuvinte copilărești pentru a-i încuraja pe credincioșii din parohia lui să nu se preocupe în mod excesiv de ziua de mâine.

Sfinții sunt convinși că Dumnezeu va face să nu le lipsească harul curajului necesar în încercări. Dacă suferința crește, Dumnezeu își dăruiește harul în mod proporțional. Era în ziua de 15 august 1897, sfânta Tereza spunea: „Dumnezeu îmi dă curajul proporțional cu suferințele mele. Simt că în acest moment n-aș putea suporta mai mult, dar nu mi-e frică deoarece dacă se vor mări se va mări și curajul meu”. 8 zile mai târziu, după ce a mărturisit maicii Agneza că nu a trăit niciodată o noapte atât de urâtă, adăuga: „O, cât trebuie să fie de bun Domnul pentru ca eu să pot suporta tot ceea ce sufăr! Niciodată n-aș fi crezut că pot suferi atât de mult. Și totuși cred că nu sunt la sfârșitul suferințelor mele; dar el nu mă va părăsi”. Cu această convingere își trăiește agonia la 29 septembrie: „Este atât de atroce suferința ta, o întrebă maica Maria de Gonzaga. Nu, maica mea, nu atroce, ci foarte, foarte... tocmai ceea ce pot suporta”.

Cu toate acestea n-a fost ispitită deloc să se uimească. Răbdarea ei nu era a sa. Un Altul suferea în ea.

2. Să ne pregătim în liniște viitorul

„Priviți păsările cerului...” (Mt 6,26). Dar Dumnezeu ne iubește mai mult decât pe ele și nu ne-a dat creierul ca să trăim ca „descreierații” pentru toată viața! Nesocotința nu este o fericire biblică.

Biblia laudă de mai multe ori prudența celui ce-și organizează treburile casei sale, privind dincolo de vârful nasului (cf. *Prov* 31,10-31).

A ne lăsa în voia providenței nu înseamnă a abandona orice proiect, orice perspectivă. Cu cât acceptăm mai mult responsabilități, cu atât trebuie să facem planuri pe termen lung. Dumnezeu nu ne cere doar să ne dezvoltăm răbdarea și încrederea, dar să ne servim de imaginația noastră creatoare pentru a găsi o soluție la problemele mereu noi care se prezintă.

Dacă trebuie să ne rugăm ca și cum totul ar depinde de Dumnezeu, trebuie, în schimb, să acționăm ca și cum totul ar depinde de inventivitatea și tenacitatea voinței noastre.

Câteva principii ne pot ajuta să înfruntăm mai bine viitorul nostru

Să ne facem timp pentru planificare

Să fim modești și curajoși în elaborarea proiectelor noastre: conștiința sărăciei noastre și a limitelor nu trebuie să ne împiedice să gândim global. Să ne obișnuim să scriem în linii mari programele noastre pentru a le da mai mare precizie și pentru a putea verifica la ce punct ne aflăm în realizarea lor.

Aceste proiecte și această revizuire a vieții trebuie să cuprindă diferitele aspecte ale vieții noastre: viața personală, familială, profesională, civilă, eclezială, deoarece în toate aceste spații noi trebuie să trăim dubla poruncă a iubirii față de Dumnezeu și față de aproapele.

A ști să te lași ajutat

A ști să faci e important, dar a ști „să faci să faci” e o adevărată artă. Trebuie să ne alegem bine colaboratorii, să nu încredințăm nimănui o sarcină peste forțele sale.

Trebuie să învățăm și să lucrăm în grup, ceea ce presupune umilința de a accepta sugestiile altora și de a utiliza competențele lor. A împărți responsabilitățile înseamnă a împărți și aplauzele sau criticile viitoare. Nu vom fi singurii care vom primi felicitări când munca va fi terminată cu succes. E nevoie de curaj pentru a ne sustrage influenței bătrânului demon al invidiei! Antoine de Saint-Exupery, referindu-se la bucuria unei adevărate participări, spunea: „Nu suntem tovarăși decât dacă suntem uniți în aceeași frânghie, spre același vârf în care ne întâlnim”.

Nu lăsa pe mâine ceea ce trebuie să faci astăzi

Multe persoane nu trăiesc bine momentul prezent pentru că așteaptă mereu ultimul minut pentru a-și termina munca. Rezultatul: aleargă mereu! *Motto*-ul lor ar putea fi: „Soses!” Și când li se cere un serviciu nu sunt niciodată disponibili: au vreo urgență de pus la punct... sau de cârpit!

Experiența, în schimb, demonstrează că persoanele cele mai *disponibile* sunt în general mai bine *organizate*. Departe de a ne contrazice organizarea timpului propriu și atenția spre urgențele prezente, sunt două aspecte cu totul complementare.

Să ne reînșuflețim continuu speranța

Ne vom efectua munca cu atât mai eficient cu cât o vom efectua cu speranță. O dublă speranță. Speranța că mâine ar putea fi mai bine decât astăzi, atât pentru alții cât și pentru noi. Fără a închide ochii, de exemplu, asupra crizei profunde prin care trece Biserica, trebuie să fim atenți la semnele de reînnoire pe care Dumnezeu le trezește în lume și să repetăm cu psalmistul: „Ce s-ar fi ales de mine dacă nu aș fi avut siguranța că mă voi bucura de bunătatea Domnului pe pământul celor vii?” (*Ps* 27,13). Observa Gilbert Cesbron: „Contrarul pesimismului nu e optimismul: este

speranța care e proprie omului, cu siguranță mult mai mult decât râsul”. Trebuie să fim ascultători în speranță și perseverenți în acțiune.

Dar trebuie să avem și speranța că nimic nu va fi pierdut dintre actele de iubire pe care le putem îndeplini zilnic. Munca noastră trebuie să fie constant iluminată de rugăciunea lui Isus: „Vie împărăția ta, precum în cer așa și pe pământ!”

„Speranța nu înseamnă a visa imposibilul, dar a-i culege primele roade. Când privim cum crește grâul, ne gândim că mâine vom avea pâine. Când primim copilul abia născut, ne gândim că mâine va iubi. Când întindem mâna iertării, ne gândim că mâine va fi mai bine decât ieri. Când anunțăm cuvântul evangheliei credem că Dumnezeu dă viața pentru veșnicie” (Monseniorul Gilson).

DUMNEZEU SE ASCUNDE

Când am avut norocul – harul – de a-l întâlni pe Dumnezeu în propria noastră viață, imediat rămânem uimiți de tăcerea sa. Dacă Dumnezeu îi iubește cu adevărat pe fiii săi, de ce atât de des pare să se joace de-a v-ați ascunselea cu ei?

Va fi util să examinăm două aspecte particulare ale acestei *tăceri* a lui Dumnezeu. Pentru ce nu se manifestă mai clar aceluia care nu au descoperit prezența sa? De ce cei care l-au descoperit depun mult efort pentru a înțelege voința sa?

Se aude adesea spunându-se că Dumnezeu se revelează prin tăcerea sa. Prin aceasta vrea să se spună că un Dumnezeu care și-ar dezvălui în mod zgomotos prezența și voința, nu ar fi un Dumnezeu adevărat, un Tată plin de respect față de libertatea fiilor săi.

Lui Pascal îi plăcea să amintească că în Biblie Dumnezeu se revelează ca un *Dumnezeu ascuns*. Din acest motiv, nu trebuie să rămânem surprinși de obscuritatea în care suntem constrânși să ne trăim credința. Dacă Dumnezeu și-ar fi înmulțit semnele și minunile pentru ca astfel să ne forțeze să credem în el, adeziunea noastră de credință nu ar mai fi un act pe deplin liber dictat de iubire.

Și totuși, Dumnezeu îi iubește prea mult pe fiii săi ca să se închidă în mutism. Dumnezeul Bibliei este un Dumnezeu ce vorbește, manifestându-și prezența prin așa-zise semne. Dar trebuie să știm să-i auzim glasul:

„O, de ați asculta astăzi glasul meu! Nu vă împietriți inima ca la Meriba, ca în ziua de la Massa în pustiu” (Ps 95,7-8).

1. Dumnezeu își manifestă prezența

Dumnezeu a fost pentru mult timp *foarte discret* în modul său de a se manifesta oamenilor. Veacuri de-a rândul, el a făcut acest lucru prin splendoarea creației și prin vocea conștiinței. Psalmul 19 cântă în mod succesiv această dublă „epifanie”: aștrii cerului proclamă gloria Domnului, exigențele legii sale răsună în inima oricărui om.

„Cerurile vorbesc despre slava lui Dumnezeu și firmamentul vestește lucrarea mâinilor sale. Ziua încredințează zilei mesajul, iar noaptea transmite nopții înțelegerea. Judecățile Domnului sunt drepte, înveselesc inima; porunca lui Dumnezeu este strălucitoare, luminează ochii” (Ps 19,2-3).

Fericit omul care are inima sensibilă pentru acest dublu limbaj. Jacques Loew s-a convertit la vârsta de douăzeci de ani, după ce a admirat regularitatea cristalelor de zăpadă ce erau adunate într-o farfurioară. Și câte alte persoane nu recunosc că

convertirea lor s-a ivit tocmai în ziua în care au ascultat din străfundul inimii, unei exigențe de curățire și sinceritate, care se impunea conștiinței lor.

Dar într-o zi, Dumnezeu a intrat în dialog *direct* cu omenirea. Totul a început cu un ordin ce a răsunat irezistibil în inima unui om, un semit care locuiește în cetatea Ur din ținutul Caldeei (actualul Irak). Avram ascultă de Dumnezeu: lasă totul pentru a se duce într-o țară pe care nu o cunoaște, dar pe care Dumnezeu promite că i-o va da ca moștenire lui și urmașilor lui. Începe astfel lungă epopee a poporului lui Israel, o adevărată istorie sfântă, un dialog privilegiat între Dumnezeu și acest popor, pentru a-l pregăti să primească într-o zi venirea Fiului său.

Pentru a se face credibil, Domnul le-a dat întotdeauna semne oamenilor. În timpul Vechii Alianțe, își manifestă prezența prin norul care acoperă Sinaiul, în timp ce Moise conversează cu el (cf. *Ex 34,5*). Face să izvorască apa din stâncă și acoperă solul cu o hrană misterioasă (mana), pentru a întări credința poporului (cf. *Ex 16,16; 17,6*).

Isus nu acționează diferit. Încă de la începutul ministeriului său face semne minunate, pentru a-și revela propria identitate. Primii săi ucenici sunt martori direcți ai minunii apei transformate în vin: „Aceasta a făcut-o Isus ca început al semnelor sale în Cana Galileii. Și-a arătat gloria, iar discipolii au crezut în el” (*In 2,11*). Evanghelia lui Ioan se împarte în jurul diferitelor semne săvârșite de Isus, de la minunea din Cana până la învierea lui Lazăr. De aceea evanghelistul se miră de necredința celor mai mulți dintre conducătorii iudeilor timpului său (cf. *In 12,37-42*). La sfârșitul vieții sale Isus spune ucenicilor săi: „Dacă nu aș fi făcut între ei lucrările pe care nimeni altul nu le-a făcut, nu ar avea păcat. Însă acum au văzut și m-au urât și pe mine și pe Tatăl meu” (*In 15,24*).

Încă de la prima predică la Ierusalim, în ziua Rusaliilor, Petru le amintește ascultătorilor săi semnele la care au fost martori: „Bărbați israeliți, ascultați aceste cuvinte. Pe Isus Nazarineanul, bărbat adevărat de Dumnezeu între voi prin fapte puternice, minuni și semne pe care le-a făcut Dumnezeu prin el în mijlocul vostru, după cum voi înșivă știți, pe acesta, care a fost dat după planul hotărât și preștiința lui Dumnezeu și pe care voi l-ați răstignit și ucis prin mâinile celor fără de lege, pe acesta Dumnezeu l-a înviat, eliberându-l de durerile morții, deoarece nu era posibil să fie ținut sub puterea ei” (*Fap 2,22-24*).

Așa cum a promis Isus, minunile au însoțit și predica apostolilor, fapt care continuă și astăzi. Să nu disprețuim aceste semne pe care Domnul înviat le săvârșește de douăzeci de secole în sânul Bisericii sale, pentru a o asigura de prezența sa.

Este adevărat că ochii noștri de credincioși recunosc poate mai ușor trecerea Domnului într-un anumit număr de evenimente care ni se par „providențiale”: vindecarea nesperată a unei boli grave, încheierea fericită a unui conflict familial, convertirea unui prieten sau a unei rude pentru care ne-am rugat o lungă perioadă de timp. Dar aproape de aceste semne discrete, de aceste *clipiri din ochi* ale Cerului, Dumnezeu se complace să producă pentru bucuria inimii noastre, semne mai explicite ale prezenței sale active.

Și să nu spunem că credința unui creștin este cu atât mai curată cu cât nu are nevoie să se bazeze pe ele. Isus nu a zis aceasta niciodată. Atunci când, opt zile după Paști, i se adresează lui Toma: „fericiți cei ce cred fără să fi văzut”, face pur și simplu elogiul celor care fără să-l fi văzut înviat, vor crede în prezența sa, bazându-se pe certitudinea unor „martori aleși mai înainte” (*Fap* 10,41). Poate se feliicită și cu toți cei care vor avea simplitatea de a se interesa de semne la care nu au fost martori oculari, dar la care au umilința de a recurge pentru a-și susține propria credință.

Pentru a identifica prezența lui Dumnezeu în semnele pe care ni le trimite, avem nevoie de o inimă suficient de deschisă.

„Pentru a crede de zece ori mai mult în Dumnezeu, este de ajuns să credem de zece ori mai puțin în noi înșine. Dumnezeu vorbește tuturor, dar majoritatea dintre noi nu-l lăsăm să nici un cuvânt”.

(André Frossard).

2. Dumnezeu își manifestă voința

Psalzii ne fac adesea să cerem harul de a cunoaște voința lui Dumnezeu cu privire la noi:

„Învăță-mă Doamne, calea poruncilor tale și vreau s-o urmez până la sfârșit” (Ps 119,33).

„Arată-mi Doamne căile tale și învață-mă pe cărările tale” (Ps 25,4).

Uneori pare că Dumnezeu face urechi de negustor atunci când îl întrebăm: „ce trebuie să fac Doamne?” (*Fap* 22,10). Este întrebarea lui Paul pe drumul Damascului. Dar Domnul i-a arătat doar în mod progresiv căile pe care ar fi trebuit să le urmeze și încercările pe care ar fi trebuit să le suporte pentru a vesti Evanghelia prin lume.

Iar noi, cum putem descoperi planul lui Dumnezeu cu viața noastră?

Prin intermediul evenimentelor

Voința lui Dumnezeu se poate revela în mod neașteptat printr-un eveniment. Un soț care se trezește văduv în urma unui accident întâmplat soției, este obligat să își dea seama de „voința permisivă” a lui Dumnezeu în situația care devine pe neașteptate a sa: va trebui să își crească de unul singur copiii. Dar evenimentele nu spun totul! Trebuie să caute să se recăsătorească? Nenumărați factori vor interveni în decizia sa.

Se mai întâmplă adesea că trebuie să acționăm energic împotriva evenimentelor. Cineva a spus că Dumnezeu Bibliei este un *anti-destin*. Suntem într-adevăr îndemnați să nu ne predăm niciodată în fața răului. Lupta trebuie condusă în diferite direcții:

- împotriva forțelor naturii (erupții vulcanice, boli),
- împotriva păcatului care distruge omul din interior.

Este o luptă ce trebuie dusă atât pe plan personal – lupta spirituală împotriva *omului vechi* pe care fiecare îl poartă încă în sine – cât și pe plan colectiv, pentru reforma mentalităților și a *structurilor păcatului* care împiedică ființele umane să înflorească.

Prin intermediul Bibliei

Prin Decalog, Dumnezeu ne indică cursele de care să fugim pentru a nu ne distruge pe noi înșine și pentru a nu dăuna altora. Jaques de Bourbon-Busset observa în mod just: „Violența Dumnezeului Bibliei împotriva păcatelor oamenilor este expresia înșăși a dragostei sale. El nu suportă distrugerea celor pe care îi iubește, degradarea lor în alcool sau în depravare, împietrirea inimii și dizolvarea iubirii lor”.

Cristos a venit să „împlinească învățătura legii” (*Mt 5,17*), iar creștinul va scoate din toate acele texte ale Noului Testament care propun mesajul fericirilor (*Rom 12-13; 1Cor 12-14; 2Cor 3-4; Ef 4-6*).

Convins că Dumnezeu și-a descoperit plinătatea secretelor sale în Cuvântul întrupat, creștinul nu mai caută în altă parte alte mesaje salvifice. E ceea ce explică sfântul Ioan al Crucii: „Cine ar vrea acum să-l consulte pe Dumnezeu, să mai dorească o viziune sau o revelație, nu numai că ar comite o prostie, dar ar face o nedreptate lui Dumnezeu, deoarece nu s-ar îndrepta numai spre Cristos fără a dori alte noutăți. Dumnezeu i-ar putea răspunde în acest mod: «Dacă ți-am dat deja totul în Cuvântul meu, care este Fiul meu, iată că nu am alte lucruri să-ți descopăr. Fixează-ți ochii numai asupra lui, în care ți-am spus și ți-am spus orice lucru, și vei găsi chiar mai mult decât ceea ce cauți să găsești. Tu îmi ceri o parte de revelație sau o viziune parțială; dar dacă privești la el, o vei avea în toată plinătatea. El este întreg Cuvântul meu, toată viziunea mea și toată revelația mea. Dându-vi-l ca frate, prieten și învățător, moștenire și premiu, eu v-am spus deja, v-am arătat și v-am revelat totul. Chiar din ziua când pe muntele Tabor am coborât asupra lui cu Duhul meu, spunând: *Acesta este fiul meu preaiubit în care îmi găsesc toată plăcerea, ascultați-l...*, încă de atunci am pus capăt oricărei alte învățături și oricărui alt răspuns. Ascultați-l numai de el, așadar, deoarece eu nu am altă credință de revelat, nu mai am nimic de descoperit»”.

A asculta de Dumnezeu care ne vorbește înseamnă a reciti, pentru a nu știu câta oară, un fragment din Biblie – așa cum o îndrăgostită nu încetează să recitească o scrisoare a iubitului ei - pentru a redescoperi în el din nou iubirea și cererile sale de iubire. Dacă de prea multe ori avem impresia că Dumnezeu nu ne vorbește se datorează faptului că nu deschidem suficient de des Biblia. Convinși pe bună dreptate că Dumnezeu ne vorbește prin evenimentele din lume și întâlnirile noastre cotidiene, sfârșim prin a uita că el ne vorbește, mai ales, prin Sfânta Scriptură.

În mod special din ea trebuie să scoatem lumină și forță, pentru a nu ne lăsa influențați de cursele amăgitoare ale Diavolului:

- nu exagera cu penitențele: îți vei slăbi sănătatea!
- nu dori să te pierzi în Dumnezeu: este o evaziune mistică!
- nu fă rugăciuni lungi: sunt rezervate contemplativilor!
- nu te spovedi prea des: îți vei alimenta scrupulele!
- nu fi prea bun cu ceilalți: nu trebuie să fim proști!

Deschizând în mod regulat Biblia, vom găsi o serie de contraindicații în măsură să neutralizeze falsele argumente ale Diavolului:

- *nu exagera?* – „Fiți desăvârșiți, așa cum desăvârșit este Tatăl vostru din ceruri!”.
- *nu te pierde în Dumnezeu?* ”Viața voastră este ascunsă cu Cristos în Dumnezeu!”
- *nu fi prea bun?* „Iartă de șaptezeci de ori câte șapte!”.

Dacă Biblia ta se acoperă de praf, Diavolul nu mai are nici un motiv să se teamă.

Este adevărat că textele biblice rar dau un răspuns imediat la întrebările cu privire la orientarea vieții noastre. Însă, Isus a promis că Duhul său ne va conduce la „tot adevărul”(In 16,13). Tradiția creștină numește „daruri ale Duhului Sfânt” acele antene, acele instrumente care ne permit să captăm mesajele pe care Dumnezeu vrea să ni le trimită.

Reluând învățătura *părinților din pustiu*, sfântul Ignațiu de Loyola a sistematizat „regulile discernământului spiritelor”, care ne permit cu ajutorul unui ghid spiritual, să nu confundăm inspirațiile Duhului Sfânt cu sugestiile Diavolului. Spune sfântul Ignațiu: „Persoanele care merg dintr-un păcat de moarte în altul, pe acestea Diavolul le lasă de obicei liniștite, în căutarea dezordonată a plăcerilor; spiritul cel bun, din contra, zdruncină conștiința lor, o neliniștește.

Cât privește persoanele care se purifică intens de păcatele lor și care merg cu rezeziune în slujba lui Dumnezeu, spiritul cel rău face în așa fel încât să le asalteze, să le întristeze, cu scopul de a le întârzia drumul către Dumnezeu. Din contra, spiritul bun atinge sufletul cu blândețe și delicat, ca o picătură de apă care intră într-un burete”.

Dumnezeu într-adevăr este un Dumnezeu al păcii, iar roadele Duhului său sunt „iubirea, bucuria, pacea, bunăvoința, bunătatea, încrederea, blândețea, stăpânirea de sine” (Gal 5,22).

Când proiectului de a lua o asemenea orientare de viață se adaugă o mare pace, totul ne autorizează să ne gândim că aceasta vine de la Dumnezeu. Trebuie și să ne facem timp pentru a ne maturiza dorința noastră în rugăciune și de a nu ne grăbi decizia. Unele persoane pierd uneori mult timp înainte de a-și găsi adevărata lor vocație.

3. Dumnezeu vorbește în tăcere

Vorbind despre experiența religioasă a profetului Ilie pe muntele Horeb, Biblia spune că acesta nu l-a recunoscut pe Dumnezeu nici în vijelie, nici în cutremur, nici în foc, dar în adierea unui vânt liniștit (cf. 1Rg 19,12). Totuși, se poate observa cum unii traducători preferă să vorbească în loc de *adiere*, de *tăcere*.

Spre deosebire de teofania de care s-a bucurat Moise câteva secole mai înainte, întâlnirea lui Ilie cu Dumnezeu a avut loc în absența oricărei reprezentări sensibile, într-o mare tăcere. În pedagogia sa plină de înțelepciune, Dumnezeu ne face să înțelegem că pentru a-l asculta, trebuie mai întâi să învățăm să tăcem!

Toți maeștrii de viață spirituală ne repetă că climatul de tăcere este indispensabil pentru o întâlnire adevărată cu Domnul. Așa cum spune sfântul Ioan al Crucii: „Tatăl cel veșnic a spus un singur cuvânt, adică Fiul său (cf. *In* 1,18), iar acest Cuvânt îl spune întotdeauna în veșnica tăcere, și în tăcere trebuie să fie auzit de suflet”.

Așa cum în deșertul Sinai poporul evreu a trăit o minunată perioadă de logodnă cu Dumnezeuul său, tot la fel Domnul invită sufletul nostru să pătrundă în tăcere și singurătate, pentru a-și regăsi fervoarea sufletească de la început:

„Pentru aceasta, iată eu o voi atrage și o voi duce în pustiu și voi vorbi inimii ei... acolo ea va cânta ca în zilele tinereții sale” (Os 2,16-17).

Nu este nevoie să mergem în plin deșert al Saharei pentru a-l întâlni pe Dumnezeu, dar este bine să ne retragem uneori din lume, într-o mare tăcere contemplativă, pentru a-l asculta. Departe de marile zgomote care ne distrag atenția, putem percepe mai bine Cuvântul său. În deșert, departe de instalațiile luminoase, vedem mai bine strălucirea stelelor ce luminează nopțile vieții noastre și ne manifestă prezența sa.

Spunea Paul Claudel: „Există o muzică a tăcerii”. Prin ea Dumnezeu se complace în mod obișnuit să-și răspândească mesajele. Și totuși Dumnezeu nostru este un Dumnezeu care vorbește. Cuvântul pe care el nu încetează să-l pronunțe, în secretul vieții sale trinitare, s-a coborât în istoria noastră, a început să vorbească prin cuvinte și gesturi omenești: „Și Cuvântul s-a făcut trup și a locuit între noi” (*In* 1,14).

Atunci când rămânem impresionați de aparenta tăcere a lui Dumnezeu în viața noastră, să ne amintim de tot ceea ce ne-a spus o dată pentru totdeauna: un mare mesaj de iubire pe care să-l ascultăm neîncetat în tăcerea rugăciunii noastre.

Pentru a ajunge la o credință necondiționată în dragostea lui Dumnezeu față de noi, în mijlocul dificultăților ce trebuie continuu să le înfruntăm în mijlocul furtunilor vieții, trebuie să ascultăm neobosit Scriptura. Să-l ascultăm pe Domnul care ne repetă zi de zi: „Fiindcă tu ești de preț în ochii mei și de cinste și te iubesc; voi da neamurile în locul tău și popoarele în locul sufletului tău” (*Is* 43,4). „Așa cum Tatăl m-a iubit pe mine, așa v-am iubit și eu pe voi. Rămâneți în iubirea mea” (*In* 15,9).

Vom putea să-i răspundem atunci cu o infinită încredere: „Mare este Doamne îndurarea ta” (*Ps* 119,156). Vom fi atunci în stare să fim purtătorii de cuvânt ai Evangheliei, pe care este datorită noastră să o proclamăm de pe acoperișuri (cf. *Mt* 10,27).

CHARLES DE FOUCOULD

Un neobosit căutător al voinței lui Dumnezeu

Întreaga sa viață a încercat să descopere ce anume voiește Dumnezeu de la el. După ce o perioadă a reflectat întrebându-se dacă nu ar fi fost bine să intre în rândul benedictinilor din Solesmes, în cele din urmă alege călugăria trapiști. Însă mănăstirea Notre-Dame de Neiges i se pare prea bogată pentru el care voia să fie unul din cei mai săraci oameni din Franța. Mănăstirea siriană din Akbés nu-l mulțumea nici atât; aici nu trăia în condițiile precare ale muncitorilor agricoli, a țăranilor săraci, condiții pe care el le dorea. Se hotărăște și merge imediat la mănăstirea clariselor din Nazaret, pentru a trăi aici în coliba grădinarului.

Puțin câte puțin, o altă certitudine apare în mintea sa: după ce a repetat de nenumărate ori părintelui Huvelin că nu se simte făcut pentru preoție, simte în inima sa chemarea de a deveni preot. Era nevoie ca părintele Huvelin să fie ancorat puternic pentru a nu rămâne deusolat de această întoarcere de o sută optzeci de grade a lui Charles.

După ce a fost hirotonit preot la Viviers în 1901, se stabilește la Béni-Abbes în Algeria, la frontiera cu Marocul. Visul său era să pătrundă într-o zi în această țară minunată, explorată de el opt ani mai înainte, pentru a însămânța Evanghelia. În așteptare duce o viață de pustnic, așa cum era cea a călugărilor trapiști și a celei de la Nazaret. Coliba sa este mereu invadată de indigeni și soldați, bucuroși că pot profita de primirea sa necondiționată. Charles înțelege că nu poate face altceva decât să se lase cuprins de toate mizeriile care îl înconjoară. La 7 ianuarie 1902 scrie Mariei de Bondy: „Vreau să-i obișnuiesc pe toți locuitorii creștini, musulmani, iudei și idolatri să mă privească drept fratele lor, *fratele universal*.”

Își consacră o bună parte din energiile sale luptei împotriva sclaviei care mai oprima mulți oameni aflați în mizerie. Răscumpără și eliberează unul câte unul pe toți cei care vin la el. Exemplul său sfârșește prin a mișca administrația colonială, care l-a sfârșitul lui 1904 va lua măsuri eficace împotriva instituției inumane a sclaviei.

Continuă să-și dorească să meargă în Maroc, dar tuaregii pun stăpânire tot mai mult pe el astfel că la 11 august 1905 se instalează definitiv la Tamanrasset. Înseamnă oare că Charles nu mai trebuie să caute voința lui Dumnezeu cu privire la el? Nicidecum. Înțelege însă imediat că pentru a-i sluji mai bine pe tuaregi, el trebuie să cunoască limba lor. Astfel, pustnicul se transformă în lingvist. În zece ani umple 2028 de pagini cu scris mărunț, care adunate formează primul dicționar tuareg-francez. În 1911 face o lungă ședere la Assekrem, nu pentru a admira splendida panoramă ce se vedea de pe vârful Hoggar, dar pentru a întâlni familiile de nomazi și pentru a aduna proverbe ale ancestralei lor înțelepciuni.

Începutul primului război mondial a răpit pe mulți din foștii săi camarazi de arme, iar Charles se întreabă dacă nu ar trebui să se întoarcă în Franța pentru a lupta împotriva dușmanilor. Însă înțelege că misiunea sa este să rămână în munții Hoggar. În 1916, pentru a-i apăra pe tuaregi de incursiunile *senussi*-lor, construiește o fortăreață în care se adăpostește în timpul asediilor. Aici cade răpus după cinci luni, la 1 decembrie 1916.

Timp de treizeci de ani, din 1886 până în 1916, Charles și-a căutat drumul. Cu ochii fixați la Cristos, *modelul său unic*, copie neobosit cuvintele Evangheliei, clasificându-le pe teme și-l roagă pe Duhul Sfânt să-i arate zi de zi cum trebuie să încarneze în viața sa credința, speranța, iubirea, umilința, ascultarea și bunătatea evanghelică.

Charles este un exemplu mereu actual pentru noi toți. În acest sens, astăzi nu lipsesc bărbați și femei, în mod particular tineri, care caută să afle care este planul lui Dumnezeu cu ei. Dar deoarece adesea această căutare nu duce la nimic se întreabă cu neliniște dacă acest lucru depinde de o voință rea, de vreo rezistență a inimii lor, la inspirațiile Duhului Sfânt... exemplul fratelui Charles îi poate ajuta să continue cu răbdare în căutarea lor.

În ciuda tuturor obstacolelor, să nu uităm că Domnul rămâne cu noi. El ne însoțește pe străzile vieții noastre, chiar și atunci când acestea se dovedesc fundături și suntem obligați să ne întoarcem. Esențial este ca voința lui Dumnezeu să se împlinească în noi; esențial este să ne lăsăm în mâinile sale cu totul, cu încredere infinită, deoarece este Tatăl nostru.

În 1896, pe când era la trapiștii din Akbés și se numea încă Fratele Marie-Albéric, Charles a compus această rugăciune:

*Tatăl meu
Eu mă abandonez ție,
Fă din mine ceea ce îți va plăcea.
Orice ai vrea să faci din mine,
Eu îți mulțumesc,
Sunt gata pentru orice,
Accept totul.
Numai ca voința ta să se împlinească în mine,
În toate creaturile tale...
Eu nu doresc altceva, Dumnezeul meu.
Îmi așez sufletul în mâinile tale,
Ți-l dau, Dumnezeul meu,
Cu toată iubirea inimii mele,
Pentru că te iubesc
Și pentru că e o nevoie a mea de iubire,
Să mă dăruiesc,
Să mă abandonez în mâinile tale,
Fără măsură,
Cu o încredere infinită,
Pentru că tu ești Tatăl meu.*

Unui tată se complace întotdeauna să facă surprize minunate copiilor săi. Cunoaște mai bine decât ei ceea ce e de trebuință fiecăruia. Dar calendarul lui Dumnezeu nu coincide obligatoriu cu al nostru. Fratele Charles a experimentat bine acest lucru.

Ani de-a rândul a simțit că Dumnezeu îl chema să întemeieze o „mică congregație” pentru a duce viața de la Nazaret, o congregație „de consacrați și consacrate”, care să trăiască numai din munca propriilor lor mâini. De la 22 septembrie 1883, fratele Marie-Albéric își expune planul părintelui Huvelin. Iar fratele Charles nu va înceta să pună la punct constituțiile lor. Dar moare singur, fără nici măcar un ucenic. *Micii Frați ai lui Isus și Micile surori ale Inimii Preasfinte* se vor naște abia în anul 1933.

Ca și Avram, Charles a crezut că i se va da o posteritate, oferindu-i lui Dumnezeu jertfa de a nu-i vedea primițiile. Pentru ca bobul de grâu să aducă rod, trebuie mai întâi să fie ascuns în pământ și să moară.

Lecția sa de speranță este foarte actuală. În fața încetinirii a numeroase comunități creștine în a-și regăsi o a doua inspirație, sau în fața întârzierii tuturor convertirilor pentru care îl rugăm pe Domnul de ani de zile, fratele Charles ne îndeamnă să nu disperăm niciodată. El scria: „A nu spera este probabil crima cea mai gravă pe care omul o poate comite, deoarece este cea mai direct injurioasă față de bunătatea lui Dumnezeu, împotriva Inimii lui Isus. Înseamnă a nega iubirea sa, milostivirea sa, infinita sa bunătate, și toate acestea după ce inima sa a fost străpunsă pentru noi, și toate acestea întrupare, pătimire și cruce”.

CONCLUZIE

Urmați toate prescripțiile

Dezvoltând un discurs al sfântului Francisc de Sales despre rolul esențial al iubirii lui Dumnezeu în viața spirituală a creștinului, Albino Luciani, viitorul Ioan Paul I, scria: „trebuie să faci lumea nebună? Să înceapă această lume să-l iubească pe Dumnezeu; odată aprins și întezit în inimă acest foc al iubirii, restul va veni de la sine. Terapia modernă spune: nu se poate vindeca o boală locală dacă nu se are în vedere redobândirea sănătății întregului trup printr-o igienă generală și medicamente de reface puternice”.

Este o lege pe care am avut-o prezentă în toate aceste pagini. Cum s-o scoatem la capăt cu mândria sau invidia noastră dacă inima nu este polarizată de Dumnezeu, dacă nu am descoperit încă bucuria de a-l iubi mai presus de toate? Cum să-l apreciem le Dumnezeu, când mai suntem încă sclavii propriei senzualități sau prea atașați de bani?

Fiecare dintre noi știe că nu e de ajuns să te întorci acasă cu o rețetă medicală bună pentru a fi vindecat. Trebuie și să o citești cu atenție și să urmezi riguros toate prescripțiile.

Lăsați-vă cuprinși de Cristos

E un lucru minunat că Isus nu se mulțumește să prescrie remedii. El însuși este remediul deoarece vine în intimitatea inimii noastre ca să o purifice, să o întărească și să o vindece. A înțelege întreaga importanță a Euharistiei pentru sănătatea vieții noastre spirituale. Dacă Biserica insistă atât de mult pe participarea în mod regulat la sfânta Liturghie, se datorează faptului că este locul în care are loc o minunată transfuzie. Prin învierea sa din morți, trupul lui Cristos a devenit izvorul de apă vie capabil să astâmpere setea și să dea viață la mii de inimi. Nu devenim creștini doar privindu-l pe Cristos și căutând să-l imităm în propriul comportament de fiecare zi; trebuie să ne lăsăm impregnați de Duhul de care este plin el însuși și pe care îl face să se reverse în inima noastră, dându-ne trupul său ca hrană. În avântul acestui Duh ne putem lansa spre Dumnezeu cu o inimă de copil și să-i spunem cu iubire: *Abbà! Tată!*

Izvor de apă care țâșnește în inimile noastre (*In 4,10; 7,37-39*), Isus este și cel în care noi rămânem (*In 6,56*). Sfântul Paul nu încetează să ne repete că suntem „în Cristos Isus”: formula se repetă de 174 de ori sub pana sa. Trebuie să luăm expresia ad litteram așa cum au făcut toți sfinții, de la sfântul Francisc de Assisi la sfântul Bernard la sfânta Tereza de Avila. Suntem cu-adevărat, chiar de la botezul nostru, în mâinile lui Isus și fiecare împărtășanie de-a noastră este destinată să întărească

această apartenență. Atunci când ne apropiem de masa euharistică trebuie doar să ne lăsăm cuprinși de Cristos, ale cărui mâini atotputernice sunt capabile să modeleze inima noastră după chipul inimii sale, să o facă să ardă de o adevărată iubire.

Să aveți un suflet de învingători

Va rămâne întotdeauna dificil să trăim evanghelia zi de zi. Viața creștină este o luptă. Paul o amintește de multe ori în scrisorile sale. „Noi nu avem o luptă împotriva sângelui și trupului, ci împotriva conducătorilor acestei lumi a întunericului, împotriva duhurilor răului care sunt în înălțimi” (Ef 6,12). O luptă ce trebuie dusă, precizează Apostolul, cu sabia Cuvântului lui Dumnezeu.

Am văzut: ceea ce ne permite efectiv să învingem ispitele care ne asaltează în timpul vieții, sunt cuvintele Scripturii. Ele sunt armele datorită cărora putem ieși victorioși din orice fel de dificultate.

„Nu vă fie teamă!”, proclama Ioan Paul al II-lea în seara alegerii sale, făcându-se ecoul îndemnului lui Isus adresat ucenicilor săi înainte de a-i părăsi: „În lume veți avea necazuri; însă curaj, eu am învins lumea” (In 16,33).

Numai cu un suflet de învingători trebuie să reluăm lupta în fiecare dimineață. Noi suntem cei mai tari, deoarece putem conta pe toți aliații cerului și ai pământului, iar umerii Bunului Păstor sunt mereu gata să poarte oița mai slabă și nevoiașă. El continuă să repete: „N-am venit pentru cei dreapți, ci pentru păcătoși”.

Marele secret care îi permite creștinului să depășească obstacolele care se ridică pe drumul său este credința în Misterul Pascal, este certitudinea că își poate încredința mereu slăbiciunea în mâinile Celui Înviat. Așa cum cântă Tereza de Lisieux într-unul din cele mai frumoase poeme euharistice ale ei:

*În brațele tale divine nu mă tem de furtună.
Singura mea lege este abandonul total!
Să adorm pe Inima sa, aproape de Chipul său...
Iată Cerul meu!*

* * *

„Părinte, ce remediu îmi indicați pentru a mă vindeca de orgoliul meu, de gelozia mea, de nerăbdarea mea? Cad mereu în aceste păcate și aș vrea să ies din ele. Am nevoie de un sfat foarte practic care să mă ajute să progrez” – sunt cuvintele pe care părintele Pierre Descouvemont le așează la începutul cărții, cuvinte la care va face referire pe tot parcursul acestei lucrări. După o scurtă introducere, autorul, în cele douăsprezece capitole ale acestui volum, prezintă un total de 12 rețete luate dintr-o serie de lucrări dactilografiate pe care le-a adunat din numeroasele conferințe ținute de el despre diferite teme, totul fiind îmbogățit de observații și întrebări ale ascultătorilor săi. Oare cine nu s-a simțit la un moment dat descurajat, copleșit de anumite aspecte ale vieții cotidiene, exasperat de atitudinea altora? Sau cine nu a fost vreodată îngrijorat de trecutul său apăsător, de viitorul imprevizibil sau de întregul parcurs al vieții? Cine nu a simțit mândria sau invidia la un moment dat? Părintele Pierre a fost confidentul acestor întrebări și, prin slujirea lui, a contribuit cu multe „remedii” concrete și specifice lumii contemporane, pe care le prezintă în această lucrare. După cele douăsprezece capitole, autorul ne prezintă în plus și exemplul unui neobosit căutător al voinței lui Dumnezeu, în persoana lui Charles de Foucauld.

* * *

(Descouvemont P., *Doamne, nu mai pot. Carte de rețete de spiritualitate zilnică în douăsprezece lecții*; tradusă în limba română de pr. Cristinel Fodor; originalul francez, Descouvemont P., *Guide des difficultés de la vie quotidienne*, Librairie Arth me Fayard, Paris 1996).